

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення шістнадцятої сесії
обласної ради сьомого
скликання
від 20 грудня 2018 року №4-16/VII

**ПРОГРАМА
економічного і соціального
розвитку області
на 2019 рік**

ЗМІСТ

ЗМІСТ	1
Вступ.....	2
1. Оцінка економічного і соціального розвитку у 2018 році та проблеми, що його стримують.....	3
2. Цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку у 2019 році	5
3. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону, забезпечення умов стійкого економічного зростання.....	7
3.1. Податково-бюджетна політика	7
3.2. Розвиток підприємництва та удосконалення системи надання адміністративних послуг	9
3.3. Інвестиційна діяльність.....	9
3.4. Розвиток інфраструктури регіону	11
3.5. Житлово-комунальне господарство та житлова політика.....	13
3.6. Енергозабезпечення та енергозбереження.....	15
3.7. Науково-технічний та інноваційний розвиток. Технічне регулювання.....	16
3.8. Зовнішньоекономічна діяльність	17
3.9. Управління об'єктами державної та комунальної власності	18
4. Реальний сектор економіки	19
4.1. Промисловість	19
4.2. Аграрний комплекс	21
4.3. Транспорт і зв'язок.....	22
4.4. Споживчий ринок	23
5. Соціальна і гуманітарна сфери.....	25
5.1. Демографічна ситуація, підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика	25
5.2. Ринок праці.....	27
5.3. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення	29
5.4. Охорона здоров'я.....	31
5.5. Освіта	32
5.6. Культура і туризм	34
5.7. Фізична культура і спорт	35
5.8. Розвиток інформаційного простору.....	36
5.9. Розвиток громадянського суспільства.....	39
6. Природокористування та екологічна безпека.....	40
6.1. Використання природних ресурсів.....	40
6.2. Охорона навколишнього природного середовища та техногенна безпека	41
7. Формування спроможних територіальних громад області	42
Додаток 1. Заходи з реалізації Програми економічного і соціального розвитку області на 2019 рік.	
Додаток 2. Основні показники економічного та соціального розвитку області.	
Додаток 3. Перелік основних регіональних цільових програм, які будуть реалізовуватися в області у 2019 році.	
Додаток 4. Пріоритетні проекти, які доцільно фінансувати із залученням коштів обласного бюджету, та відповідно до яких було подано заявки.	

Вступ

Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської області на 2019 рік (далі – Програма) розроблена Департаментом економічного розвитку облдержадміністрації спільно з іншими структурними підрозділами облдержадміністрації та територіальними органами центральних органів виконавчої влади, райдержадміністраціями і виконавчими комітетами міських рад міст обласного значення відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету».

Програма відповідає основним напрямкам Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 №385), Плану заходів з її реалізації на 2018-2020 роки (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.09.2018 №733), Глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, визначених ООН, Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р; Стратегії сталого розвитку Чернігівської області до 2020 року (затверджена рішенням двадцять п'ятої сесії обласної ради шостого скликання 28.05.2015), Плану заходів з реалізації у 2018–2020 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (затверджений рішенням одинадцятої сесії обласної ради 7 скликання від 07.12.2017 №7-II/VII).

Програмою окреслені пріоритетні цілі, основні завдання та заходи економічного і соціального розвитку регіону на короткостроковий період з урахуванням впровадження реформи децентралізації в області. Програма враховує сильні й слабкі чинники, можливі зовнішні впливи на розвиток регіону та спрямована на забезпечення сталого розвитку Чернігівщини, підвищення ефективності використання її природно-ресурсного потенціалу, якості життя населення, розв'язання соціально-економічних проблем.

Програма містить основні показники економічного та соціального розвитку області на 2019 рік, які враховують існуючі тенденції соціально-економічного розвитку регіону та базуються на прогнозних макропоказниках економічного і соціального розвитку України, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 546 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2019-2021 роки». Вони відповідають завданням та індикаторам їх досягнення, закладеним у Плані заходів з реалізації у 2018-2020 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області та розраховані на підставі статистичних даних, намірів суб'єктів господарювання усіх форм власності, організацій, структурних підрозділів обласної державної адміністрації, територіальних органів центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Програма містить перелік регіональних цільових програм, що планується реалізувати в області у 2019 році та перелік пріоритетних об'єктів, які доцільно фінансувати із залученням коштів державного та обласного бюджетів, та відповідно до яких було подано заявки.

1. Оцінка економічного і соціального розвитку у 2018 році та проблеми, що його стримують

За більшістю показників область у 2018 році має позитивну динаміку.

Індекс виробництва валової продукції сільського господарства за 9 місяців 2018 року становив 108,3% до відповідного періоду 2017 року, в т.ч. у сільськогосподарських підприємствах – 112,2%, в господарствах населення – 102,8%.

За січень-вересень 2018 року в економіку області вкладено 5,6 млрд грн капітальних інвестицій, що на 33,1% більше порівняно з відповідним періодом 2017 року. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій станом на 01.10.2018 склав 429,0 млн дол. США.

Зовнішньоторговельний оборот товарами за січень-вересень 2018 року склав 895,6 млн дол. США, що на 19,8 % більше відповідного періоду 2017 року. Експорт зріс на 23,6% (до 517,5 млн дол. США), імпорт – на 15,0 % (до 378,1 млн дол.США). Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 139,4 млн дол. США.

Обсяг промислового виробництва за січень-вересень 2018 року в області до відповідного періоду 2017 року зменшився на 1,9%.

Оборот роздрібної торгівлі (роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля), за січень-вересень 2018 року збільшився на 5,1 % і становив 13,1 млрд гривень. У розрахунку на одну особу реалізовано товарів на суму 12,8 тис. гривень.

Індекс споживчих цін в області у вересні 2018 року у порівнянні з груднем 2017 року становив 105,8 % (Україна – 105,6 %), у т. ч. на продукти харчування та безалкогольні напої – 104,2 % (Україна – 103,1 %).

Обсяг виконаних будівельних робіт за січень-вересень 2018 року склав 713,0 млн грн, що на 10,4 % більше до відповідного періоду 2017 року.

За січень-вересень 2018 року в експлуатацію введено 63,4 тис. м² нового житла, що на 28,7 % менше, ніж за відповідний період 2017 року.

Середньомісячна заробітна плата за 9 місяців 2018 року зросла проти відповідного періоду 2017 року на 24,7 % (до 6810 грн), а в реальному вимірі – на 11,7 %.

Реформування системи охорони здоров'я області здійснюється в напрямку оптимізації мережі закладів первинної ланки медико-санітарної допомоги, приведення наявного ліжкового фонду до обґрунтованих потреб територіальних громад з розширенням мережі закладів первинної медико-

санітарної допомоги на засадах загальної практики сімейної медицини, мережі відділень та пунктів швидкої (невідкладної) допомоги.

У сфері освіти здійснюється комплекс заходів з оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти. На даний час в області функціонують 35 опорних шкіл та 18 їхніх філій, з них в об'єднаних територіальних громадах 26 та 14 відповідно.

Область у 2018 році впевнено тримається серед областей лідерів за показниками впровадження децентралізаційних реформ в Україні. В області функціонують 39 територіальних громад, з них 37 сформовані шляхом об'єднання у 2015-2017 роках; Новгород-Сіверська та Ніжинська територіальні громади утворені у 2018 році шляхом приєднання сільських рад до міст обласного значення. Завершено процедуру добровільного об'єднання 21 місцевих рад, в результаті чого буде утворено ще 5 об'єднаних територіальних громад (Озерянська, Борзнянська, Хмільницька, Новобілоуська, Киїнська).

Разом з тим, на розвиток економіки та соціальної сфери впливають **невирішені проблемні питання**, головними серед яких залишаються:

- законодавча неврегульованість питання дублювання повноважень між органами місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районними радами та районними державними адміністраціями;
- відсутність закону про адміністративно-територіальний устрій України;
- орієнтація значного сегменту регіонального експорту на ринки Митного союзу;
- залежність економіки регіону, як і України в цілому, від зміни зовнішньоекономічної кон'юнктури;
- обмеженість фінансових ресурсів для впровадження реформ в області;
- недостатність інвестиційних ресурсів для модернізації та технологічного оновлення виробництва;
- нестача кваліфікованих працівників, старіння робочої сили;
- дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку праці;
- трудова міграція жителів області;
- складна демографічна ситуація та низька щільність населення, що призводить до збільшення вартості соціальних послуг;
- складність підключення суб'єктів господарювання до мереж електроенергії, що призводить до зниження інвестиційної активності підприємств;
- невідповідність сучасного стану дорожньої мережі потребам економіки;
- низький рівень технічного оснащення та оновлення сільськогосподарського виробництва, застарілість технологій та обладнання;
- відсутність повноцінного ринку сільськогосподарської продукції, в тому числі гуртових та біржових ринків, і як наслідок – дисбаланс у ціноутворенні на виробництво сільськогосподарських продуктів;

- низька привабливість сільської місцевості для потенційних працівників, що обумовлене відсутністю належної інфраструктури, умов проживання та праці робітників;

- незавершеність земельної реформи;
- недостатнє забезпечення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, зокрема первинної ланки медичного обслуговування;
- дисбаланс наповнюваності сільських загальноосвітніх навчальних закладів.

Існують також як внутрішні, так і зовнішні ризики і загрози, які можуть впливати на хід реалізації Програми, зокрема:

- посилення гібридних загроз національній безпеці України, зокрема, активне військове протистояння на сході країни;
- збереження низької кредитної активності комерційних банків;
- ймовірність девальваційних тенденцій на валютному ринку;
- обмеженість фінансових ресурсів для впровадження реформ.

На вирішення цих та інших проблем спрямовані основні завдання Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської області на 2019 рік.

2. Цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку у 2019 році

Головною метою розвитку регіону у 2019 році є створення умов для економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності області, добробуту населення.

Пріоритетними завданнями та шляхами досягнення мети відповідно до стратегічних цілей будуть:

1. Розвиток людського потенціалу:

- формування спроможних територіальних громад;
- збалансованість місцевих бюджетів та ефективне використання бюджетних коштів;
- створення ефективної системи надання адміністративних послуг;
- розвиток інтелектуального капіталу та сприяння продуктивній зайнятості населення;
- створення умов для вирішення нагальних проблем соціально незахищених верств населення;
- створення умов для покращення здоров'я населення;
- забезпечення доступності якісної та ефективної медичної допомоги широкому загалу населення;
- якісна система надання освітніх послуг населенню;
- створення сучасних умов навчання, включаючи інклюзивне, на основі інноваційних підходів;

- розвиток сфери культурного і духовного середовища, національно-патріотичне виховання населення;
- забезпечення комфортних та безпечних умов проживання населення.

2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання:

- зростання економіки на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості;
- створення сприятливого бізнес-середовища, подальша розбудова інфраструктури підтримки бізнесу;
- реалізація ефективної регуляторної політики та підвищення якості надання адміністративних послуг;
- підвищення рівня інвестиційної спроможності регіону;
- забезпечення енергонезалежності та формування енергоефективного середовища регіону;
- підвищення енергоефективності виробництва та розширення використання відновлюваних джерел енергії;
- розвиток транспортної інфраструктури;
- реалізація туристичного потенціалу регіону.

3. Розвиток сільських територій:

- технологічне переоснащення та модернізація аграрного виробництва на засадах підвищення їх енергоефективності, забезпечення дотримання екологічних норм, міжнародних стандартів якості продовольства та харчової сировини;
- створення високотехнологічних нових підприємств з виробництва та переробки сільгосппродукції;
- нарощування економічного потенціалу аграрних підприємств, у тому числі за рахунок розвитку органічного виробництва та підвищення продуктивності рослинництва і тваринництва;
- підтримка розвитку виробництва екологічно чистих продуктів харчування та органічного землеробства в області;
- сприяння самозайнятості та підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу у сільській місцевості;
- формування сприятливого інвестиційного середовища для сільськогосподарських товаровиробників;
- розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі;
- підвищення ефективності та конкурентоспроможності розвитку сільського господарства;
- розвиток соціальної інфраструктури сільських територій.

3. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону, забезпечення умов стійкого економічного зростання

3.1. Податково-бюджетна політика

За січень-вересень 2018 року до Державного бюджету зібрано 3400,2 млн грн податків та зборів, які контролюються Головним управлінням Державної фіскальної служби в області, що на 33,2 % більше відповідного періоду 2017 року.

Найбільші суми надходжень отримано від податку на додану вартість (1135,9 млн грн), рентній платі за користування надрами (851,5 млн грн) та податку на прибуток підприємств (295,9 млн гривень).

До місцевих бюджетів надійшло 10860,1 млн грн, що на 14,3 % більше, ніж в аналогічному періоді 2017 року.

Власні надходження до місцевих бюджетів становили 4050,9 млн грн (+15,9 %), трансферти з Державного бюджету склали 6808,2 млн грн (+13,4%), трансферти (субвенції) з місцевих бюджетів інших областей – 1,0 млн грн (+ 38,7 %).

У 2018 році надходження до місцевих бюджетів очікуються в сумі 14540,4 млн грн, що на 11,0 % більше 2017 року, в тому числі власні доходи становитимуть 5565,1 млн грн (+10,9 %), трансферти з Державного бюджету – 8973,4 млн грн (+11,0%), трансферти з місцевих бюджетів інших областей – 1,9 млн грн (+11,8%).

Основні завдання на 2019 рік:

- ефективне адміністрування податків, посилення фінансової дисципліни;
- збалансованість місцевих бюджетів та підвищення ефективності використання бюджетних коштів;
- ефективне проведення публічних закупівель.

Очікувані результати:

- зростання власних доходів місцевого бюджету на 9,1%;
- досягнення оптимального та збалансованого розподілу фінансових ресурсів області із збереженням соціальної спрямованості бюджетних коштів;
- покращення фінансового забезпечення бюджетних установ та рівня надання соціальних послуг;
- підвищення ефективності та прозорості витрачання бюджетних коштів.

3.2. Розвиток підприємництва та удосконалення системи надання адміністративних послуг

За результатами щорічної оцінки ділового клімату, проведеної експертами (ABCA 2016) Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Чернігівщина увійшла до десятки областей України з найкращим бізнес-кліматом, посівши 10 місце, а за показником «Довіри до влади» - 6 місце.

Область стала пілотною щодо участі у Програмі FORBIZ (EU4Business) з розробки та реалізації регіональних стратегічних документів, спрямованих на розвиток малого та середнього підприємництва, основною ідеєю якої є зробити політику розвитку МСП невід'ємною частиною регіонального розвитку.

У рейтингу Regional Doing Business – 2018 Чернігівщина зайняла 6 місце за рівнем сприятливості умов для ведення бізнесу в Україні (для порівняння в 2017 році – 23 місце).

У сфері підприємництва у 2017 році в області здійснювали господарську діяльність 5904 підприємств, з яких 5560 малих, у тому числі 4649 належало до мікропідприємств, 339 середніх та понад 34 тис. фізичних осіб-підприємців. За даними Головного управління Державної фіскальної служби в області, протягом січня-вересня 2018 року було взято на облік понад 4,8 тис. суб'єктів підприємництва з них 769 од. - юридичні особи (що перевищує на 53,8% кількість припинених (500 од.)) та 4048 - фізичних осіб-підприємців.

Підприємництво відіграє важливу роль у вирішенні проблем зайнятості, виконуючи соціальну функцію в регіоні. Забезпечено роботою, враховуючи середні підприємства, понад 91 тис. осіб або 91,7 % до загальної кількості зайнятих працівників на підприємствах області (без урахування фізичних осіб-підприємців та їх найманих працівників).

Обсяг реалізованої продукції, товарів і наданих послуг малими та середніми підприємствами становив понад 71,35 млрд грн (+15,0 млрд грн, (+26,6%)) або 74,5% загального обсягу реалізації продукції області.

За 9 місяців 2018 року надходження до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва зросли порівняно з відповідним періодом 2017 року на 23,8 % і становили 919,4 млн грн, що складає 26,6% від усіх податкових надходжень, які контролюються Державною фіскальною службою в області.

Враховуючи можливості обласного бюджету, на здійснення інформаційної та навчальної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності та осіб, які бажають розпочати власну справу, використано 63,68 тис. гривень.

Продовжується розбудова мережі ЦНАПів.

В області функціонує 30 центрів надання адміністративних послуг, з них 10 в об'єднаних територіальних громадах – Парафіївській, Кіптівській, Остерській, Коропській, Макіївській, Бобровицькій, Варвинській, Козелецькій, Куликівській, Срібнянській.

В області наявний позитивний досвід Кіптівської об'єднаної територіальної громади, яка у 2017 році стала переможцем конкурсу за Програмою U-LEAD «Покращення якості місцевих послуг для населення».

Наразі, участь в I раунді Програмі «U-LEAD з Європою» беруть 3 ОТГ (Вертіївська, Бобровицька та Куликівська), в II раунді – 5 ОТГ (Батуринська, Городнянська, Козелецька, Носівська, Сосницька).

За 9 місяців 2018 року кількість послуг, наданих через центри, складає понад 442 тисячі, що майже на 27,0% більше, ніж за відповідний період 2017 року.

Основні завдання на 2019 рік:

- створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва;
- доступність та підвищення якості надання адміністративних послуг;
- розширення доступу бізнесу до фінансово-кредитних ресурсів;
- інформаційно-консультаційна допомога, розвиток мережі елементів інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва та забезпечення її ефективного функціонування.

Очікувані результати:

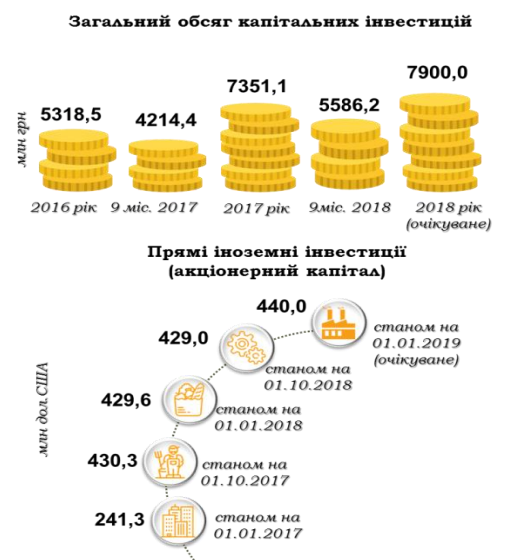
- покращення бізнес-клімату в області;
- збільшення обсягу реалізації продукції, надходжень до бюджету;
- підвищення інформаційної обізнаності суб'єктів підприємництва;
- розширення мережі елементів інфраструктури підтримки підприємництва та якості їх роботи;
- поліпшення якості та стандартів надання адміністративних послуг.

3.3. Інвестиційна діяльність

За підсумками 9 місяців 2018 року підприємствами та організаціями області за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 5,6 млрд грн капітальних інвестицій, що у 1,3 рази більше порівняно з відповідним періодом 2017 року. Найбільше інвестицій освоєно у сільському, лісовому та рибному господарстві – 2762,3 млн грн (49,5% від загального обсягу) та промисловості – 1464,4 млн грн (26,2%).

Визначальну роль у структурі джерел інвестування відіграють власні кошти підприємств та організацій, що формують 79,8% обсягу капітальних інвестицій (4458,9 млн грн).

З початку 2018 року введено ряд виробничих об'єктів та потужностей у агропромисловому комплексі, промисловості. Завершено реалізацію масштабних проектів: ПрАТ «А/Т тютюнова компанія «В.А.Т.-Прилуки» –

будівництво нових виробничих приміщень задля розширення виробництва; ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» – будівництво комплексу з переробки органічних відходів (бурякового жому) в біогаз для виробництва електричної та теплової енергії.

На стадії завершення знаходяться кілька проектів: «Будівництво картоплепереробного заводу з виробництва крохмалю та крохмалепродуктів» у ПБП «Вимал», «Організація виробництва паливних гранул (пеллет) з відходів деревини та рослинних залишків» на ПСП «Пісківське», «Будівництво комплексу з виробництва електроенергії та біогазу з відходів місцевого свиногокомплексу» у ТОВ «Журавка».

За 9 місяців 2018 року в економіку області іноземними інвесторами вкладено 3,4 млн дол. США прямих іноземних інвестицій. Станом на 1 жовтня 2018 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій становив 429,0 млн дол. США. Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу складає 421,3 дол. США.

На економіку області працюють інвестиції із 38 країн світу. До основних країн-інвесторів належать Велика Британія, Польща, Китай, Кіпр, Швейцарія, Нідерланди, Туреччина та Латвія.

З метою пошуку додаткових джерел фінансування регіонального розвитку облдержадміністрацією проводиться робота із залучення коштів міжнародної технічної допомоги.

З 2018 року облдержадміністрація стала бенефіціаром 4 нових проектів міжнародної технічної допомоги: 3 в рамках програми територіального співробітництва «Україна-Білорусь»: «Транскордонна система гідрометеорологічного та екологічного моніторингу річки Дніпро»; «Від партнерства місцевих музеїв до широкого транскордонного культурного співробітництва»; «Активізація малого та середнього бізнесу в прикордонних регіонах України – Білорусі» та підтримано Проект Фонду Е5Р та Північної екологічної фінансової корпорації (НЕФКО) «Фінансування впровадження заходів з підвищення енергоефективності загальноосвітнього навчального закладу №5 та системи вуличного освітлення міста Чернігова».

Область є учасником Проекту «Підвищення конкурентоспроможності українських регіонів та розвиток українсько-польської економічної співпраці», який реалізується Міністерством розвитку Польщі в 7 регіонах України.

Основні завдання на 2019 рік:

- створення умов для формування сприятливого інвестиційного середовища та позитивного іміджу області;
- формування ефективної системи залучення, супроводу та кваліфікованого консультаційно-методичного забезпечення діяльності інвесторів;
- активізація процесу залучення позабюджетних коштів у розвиток області.

Очікувані результати:

- за рахунок усіх джерел фінансування у 2019 році передбачається освоїти 8,5 млрд грн капітальних інвестицій;
- загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) на кінець 2019 року становитиме 450,0 млн дол. США.

3.4. Розвиток інфраструктури регіону

У 2018 році Чернігівській області на виконання робіт з будівництва, ремонту, реконструкції об'єктів соціальної інфраструктури та проектів соціально-економічного розвитку передбачаються кошти з державного бюджету в обсязі 738,1 млн гривень. Це кошти державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, на розвиток сільської медицини та будівництво футбольних полів зі штучним покриттям.

За рахунок зазначених коштів здійснюється будівництво, реконструкція та капітальний ремонт 539 об'єктів, в тому числі: 120 об'єктів освітньої сфери (загальноосвітні та дошкільні навчальні заклади); 67 – культури та спорту; 61 – охорони здоров'я; 99 – житлово-комунального господарства; 179 – дорожнього господарства; 6 – соціальної сфери; 7 – іншого спрямування.

Також проводиться закупівля та встановлення 360 комплектів обладнання і спецтехніки, 91 спортивного та дитячого майданчика.

Станом на 22.11.2018 на рахунки розпорядників коштів за всіма програмами надійшло 366,4 млн грн, з яких освоєно 241,4 млн грн, що складає 65,9% від профінансованого.

Крім того, області передбачено 426,2 млн грн коштів державного дорожнього фонду.

Починаючи з 2016 року відбір проектів, які впроваджуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, здійснюється виключно на конкурсних засадах, а фінансування об'єктів здійснюється відповідно до сформованого рейтингового списку проектів, що складається за результатами оцінювання поданих на конкурс проектів конкурсною комісією.

На сьогодні триває процедура визначення рейтингового списку проектів, відповідно до якого буде здійснюватися фінансування проектів у 2019 році. На платформі Мінрегіону зареєстровано 200 інвестиційних програм та проектів.

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» обсяг державної фінансової підтримки на реалізацію інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку становить: державний фонд регіонального розвитку – 5800,0 млн грн (при цьому у складі державного фонду регіонального розвитку передбачено кошти на фінансове забезпечення

реалізації проектів-переможців «Всеукраїнського громадського бюджету» у сумі 500,0 млн гривень); субвенція на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад – 2100,0 млн грн; субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій – 4900,5 млн гривень.

Вперше передбачено субвенції на: створення та ремонт існуючих спортивних комплексів при загальноосвітніх навчальних закладах усіх ступенів у сумі 150,0 млн грн; будівництво мультифункціональних майданчиків для занять ігровими видами спорту – 200,0 млн грн; будівництво нових, реконструкцію та капітальний ремонт існуючих спортивних п'ятдесятиметрових басейнів – 200,0 млн грн; реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти – 1500,0 млн грн; фінансування проектів транскордонного співробітництва – 10,0 млн грн; здійснення природоохоронних заходів на об'єктах комунальної власності – 579,7 млн гривень.

На виконання Довгострокової комплексної регіональної програми коригування, розроблення містобудівної документації та місцевих правил забудови населених пунктів області на 2005-2020 роки у 2018 році:

- розроблений та затверджений генеральний план та план зонування території смт Короп та Холми;

- розроблені та затверджені генеральні плани та зонінги сільських населених пунктів у селах: Гайворон та Восьме Березня Бахмацького району; Вороньки, Олександрівка, Катеринівка та Лідин Бобровицького району; Лемешівка та Вихвостів Городнянського району, Замістя, Івківці, Голубівка та Дубовий Гай Прилуцького району; Стара Талалаївка Талалаївського району; Вознесенське та Новоселівка Чернігівського району;

- завершується розроблення (оновлення) генерального плану міста Бахмач, смт Ріпки, Козелець, Линовиця;

- укладено договір на розроблення генерального плану та плану зонування території міст Батурин, Сновськ;

- укладено договір на розроблення генерального плану та плану зонування території смт Сосниця, Срібне, Парафіївка;

- затверджено 39 детальних планів територій в межах населених пунктів та 23 детальних планів територій за межами населених пунктів.

Всього станом на 01.10.2018 на розроблення (оновлення) містобудівної документації використано коштів у сумі 7,4 млн гривень.

Основними проблемами, які стримують розроблення (оновлення) містобудівної документації, є обмеженість місцевих бюджетів.

Основні завдання на 2019 рік:

- покращення стану соціальної інфраструктури;
- поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг і мостів, дорожньої інфраструктури;
- ефективне планування територій.

Очікувані результати:

- введення в експлуатацію об'єктів соціально-культурного значення, поліпшення їх стану, забезпечення і підвищення умов і якості надання послуг громадянам області, підвищення привабливості проживання в міських, селищних та сільських місцевостях;
- поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг, мостів та дорожньої інфраструктури області;
- створення комплексу технічного і програмного забезпечення системи містобудівного кадастру, забезпечення проведення містобудівного моніторингу.

3.5. Житлово-комунальне господарство та житлова політика

В області функціонує 382 об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, які здійснюють утримання та управління 433 житлових будинків загальною площею 983,1 тис.м².

З початку року на експлуатацію та технічне обслуговування житлового фонду з місцевих бюджетів було виділено 2,6 млн грн або 17,0% від планових завдань.

На благоустрій міст, селищ та сіл з місцевих бюджетів профінансовано 205,8 млн грн або 58,7% від планових завдань.

Для забезпечення належного функціонування систем водопостачання та водовідведення за рахунок всіх джерел фінансування використано 29,8 млн гривень. Це дало змогу провести реконструкцію та заміну 3,0 км водопровідних і каналізаційних мереж, встановити сучасне насосне обладнання на 8-ми водопровідних та 3-х каналізаційних насосних станціях.

На об'єктах теплопостачання проведено модернізацію 8 котелень та замінено 5,5 км мереж. Для цього було залучено власні кошти підприємств у сумі 46,2 млн гривень.

Протягом січня-вересня 2018 року в експлуатацію введено 63,4 тис. м² нового житла, що на 28,7 % менше аналогічного показника 2017 року, в тому числі 3 багатоквартирних житлових будинки.

З метою розвитку житлового будівництва у 2018 році впроваджувалося кілька програм. Зокрема, для забезпечення сільського населення житлом у рамках впровадження обласної програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» на 2018 рік передбачено 11281,5 тис. грн, з початку 2018 року використано 7800,3 тис. грн, укладено 73 угоди. Введено в експлуатацію 21 житловий будинок загальною площею 2,2 тис. м² та 4 господарських приміщення загальною площею 187,7 м², придбано 20 житлових будинків, інженерно облаштовано 6 житлових будинків, надано 11 кредитів на розвиток особистого селянського господарства, що дозволило придбати 9 тракторів та 19 одиниць навісного обладнання.

На реалізацію програми підтримки житлового кредитування молоді на 2018 рік передбачено 4507,7 тис. гривень. За 9 місяців освоєно 1338,4 тис. грн, придбано 2 квартири.

За програмою «Часткова компенсація відсоткової ставки кредитів комерційних банків молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла» на 2018 рік передбачено з державного бюджету 1235,4 тис. грн, протягом 9 місяців 2018 року використано 877,48 тис. гривень.

На компенсацію процентних ставок за договорами, укладеними в рамках реалізації програми здешевлення вартості іпотечних кредитів за 9 місяців 2018 року з державного бюджету було використано 368,242 тис. гривень.

Надано 1 кредит на будівництво житла для молодої сім'ї за рахунок власних коштів (коштів статутного капіталу) Державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» в сумі 673,261 тис. гривень.

На 2018 рік передбачено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, осіб з їх числа в сумі 16401,3 тис. грн, протягом січня-вересня освоєно 7920,756 тис. грн, придбано 7 жилих приміщень та 2 будинки сімейного типу.

Реалізація зазначених житлових програм передбачена і в 2019 році.

Основні завдання на 2019 рік:

- підвищення ефективності та надійності функціонування підприємств житлово-комунального господарства, забезпечення економічного механізму щодо аналізу динаміки розвитку цих підприємств;
- сприяти розвитку конкурентного середовища у сфері надання житлово-комунальних послуг та забезпечення подальшого реформування галузі;
- реалізація програм підтримки житлового будівництва;
- стимулювання розвитку житлового будівництва;
- придбання житла для учасників антитерористичної операції з числа внутрішньо переміщених осіб та громадян з числа внутрішньо переміщених осіб.

Очікувані результати:

- приведення тарифів на житлово-комунальні послуги до економічно обґрунтованого рівня;
- підвищення рівня забезпеченості населення житлово-комунальними послугами належної якості та скорочення питомих показників використання енергетичних і матеріальних ресурсів на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг;
- створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг;
- забезпечення житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов, збільшення обсягів введення житла в експлуатацію;
- введення в експлуатацію 109,86 м² нового житла.

3.6. Енергозабезпечення та енергозбереження

За час дії державної програми «теплі кредити» державними банковими установами (Ощадбанк та Укргазбанк) в області видано 618 кредитів на загальну суму 20,19 млн грн кредитних коштів на проведення енергоефективних заходів, у тому числі 3,36 млн грн отримали ОСББ, 16,83 млн грн видано населенню. З обласного бюджету позичальникам виплачена компенсація частини відсоткової ставки за кредитами у сумі майже 340,0 тис. гривень.

З метою підвищення надійності енергозабезпечення споживачів області підприємства паливно-енергетичного комплексу реалізовували інвестиційні програми. ПАТ «Чернігівобленерго» виконано роботу з реконструкції та модернізації енергообладнання: проведено ремонт 2,4 тис. км електричних мереж (0,4-110 кВ), виконано капітальний ремонт 1116 трансформаторних підстанцій та іншого енергетичного обладнання. Розчищено 2,6 тис. км ліній електропередач від зелених насаджень.

На КЕП «Чернігівська ТЕЦ» ТОВ фірма «ТехНова» проведено планові ремонтні роботи основного обладнання та теплових мереж на загальну суму 16,5 млн гривень.

З метою забезпечення належного технічного стану газового господарства у 2018 році ПАТ «Чернігівгаз» виконано роботи з технічного обстеження газових мереж протяжністю 3,4 тис. км, встановлено 731 замок на виносних засувах та ГРП для блокування несанкціонованого доступу; проведено поточні і капітальні ремонти обладнання 1578 газорегуляторних пунктів; здійснено перевірку стану димових вентиляційних каналів на 20926 об'єктах.

На 8 об'єктах бюджетної сфери додатково встановлено сучасне твердопаливне котельне обладнання. До кінця 2018 року заплановано проведення робіт з реконструкції систем теплопостачання на 10 об'єктах.

На сьогодні в області загальна потужність відновлювальної енергетики становить 8,2 МВт. За 9 місяців 2018 року вироблено 25,0 млн кВт/год електроенергії з відновлювальних джерел. Крім того, на 31 об'єкті збільшилась кількість генеруючих установок, які працюють від енергії сонця, потужністю майже 400 кВт.

Загальна кількість таких установок в області становить 74 об'єкти, потужністю майже 1 МВт, і за 9 місяців 2018 року ними було вироблено 665,0 тис. кВт/год.

Основні завдання на 2019 рік:

- підвищення рівня надійності енерго- та газопостачання;
- оптимізація споживання енергетичних ресурсів всіма категоріями споживачів області та збільшення споживання альтернативних видів палива;
- стимулювання населення до запровадження ефективного використання енергетичних ресурсів.

Очікувані результати:

- забезпечення належного режиму енергопостачання всіх категорій споживачів;
- скорочення витрат на опалення об'єктів соціальної інфраструктури, зменшення частки природного газу в паливному балансі області;
- підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів;
- зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів населенням;
- сприяння розвитку галузі енергоефективного будівництва і реконструкції, забезпечення умов щодо виявлення й залучення вітчизняних та іноземних інвестицій.

3.7. Науково-технічний та інноваційний розвиток. Технічне регулювання

В науково-технічній сфері технічними науками займається більше половини (52,7%) виконавців наукових та науково-технічних робіт. Сільськогосподарськими науками зайняті 27,8% наукових кадрів. Загалом на кінець 2017 року в усіх галузях наук працювало 699 осіб.

Основні наукові роботи проводяться у сфері технічних, сільськогосподарських, природничих та суспільних наук. Серед найбільш ефективних – розробки, спрямовані на створення нового обладнання, техніки, видів матеріалів з удосконаленими технічними та технологічними параметрами, ресурсо- та енергозберігаючих технологій у провідних галузях господарського комплексу, мікробіологічні засоби захисту рослин і тварин від хвороб, створення нових сортів рослин.

У 2017 році загальний обсяг витрат на виконання наукових досліджень і розробок власними силами організацій становив 44,3 млн грн (що на 5,7% більше, ніж у 2016 році). На виконання науково-технічних (експериментальних) розробок спрямовано майже половину (48,1%) загального обсягу витрат, з яких 71,4% – на технічні розробки.

Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості в 2017 році становив 71,7 млн грн, з яких 69,2% було направлено на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення. Витрати на технологічні інновації здійснюються в основному за рахунок власних коштів підприємств та іноземних інвесторів.

У промисловому комплексі області активно впроваджували інновації підприємства машинобудівної, легкої та харчової галузей. Основними напрямками їх діяльності є впровадження прогресивних технологічних процесів та випуск інноваційної продукції. Загалом, у 2017 році впроваджено 75 нових технологічних процесів, з яких 9 маловідходних та ресурсозберігаючих. Освоєно виробництво 97 найменувань інноваційної продукції, з них 8 – нових видів техніки.

Станом на 01.10.2018 на підприємствах та організаціях області діють сертифіковані системи управління: якістю – 57, безпечністю харчових продуктів – 51; безпекою та гігієною праці – 3; екологічного керування – 4.

За 9 місяців 2018 року видано 350 сертифікатів з підтвердження відповідності продукції, послуг; проведені випробування 1029 зразків харчових продуктів та продовольчої сировини за показниками безпеки. Повірено, калібровано та атестовано 121 тис. одиниць засобів виміральної техніки.

Основні завдання на 2019 рік:

- стимулювання інноваційного та науково-технічного розвитку;
- розвиток сучасної системи технічного регулювання.

Очікувані результати:

- удосконалення інноваційної інфраструктури регіону;
- прискорення інтеграції науки і виробництва;
- популяризація та подальше просування на інноваційні ринки перспективних науково-технічних розробок;
- створення сучасної системи технічного регулювання та захисту прав споживачів;
- усунення технічних бар'єрів, забезпечення вільного доступу української продукції на міжнародні ринки.

3.8. Зовнішньоекономічна діяльність

Зовнішньоторговельні операції проводились із партнерами 128 країн світу. Зовнішній товарообіг за результатами січня-вересня склав 895,6 млн дол. США, що на 19,8% більше показника за аналогічний період 2017 року.

При цьому експорт товарів збільшився на 23,6% та склав 517,5 млн дол. США. Експорт товарів до країн Європейського Союзу збільшився на 34,6% і становив 184,5 млн дол. США (35,7% від загального обсягу експорту товарів).

Серед країн ЄС найбільші обсяги товарів області надходили до Нідерландів (9,2% обласного показника експорту), Іспанії та Румунії (по 5,0% до кожної), Італії (4,1%).

Основа експорту регіону формували: 39,6% - зернові культури, 11,6% - папір та картон, 9,6% - готові харчові продукти, 8,2% – деревина та виробів з деревини, 5,4% - взуття, 4,2% - текстильні матеріали та вироби, 3,9% - машини, обладнання.

Імпорт товарів за результатами січня-вересня 2018 року збільшився на 15,0% відповідно до аналогічного періоду 2017 року і склав 378,1 млн дол. США.

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 139,4 млн дол. США. Коефіцієнт покриття експортом імпорту становив 1,37.

Основні завдання на 2019 рік:

- створення умов для активації зовнішньоекономічної діяльності;

- активізація роботи у напрямку розвитку вже існуючих та налагодження нових міжрегіональних зв'язків регіону, формування позитивного міжнародного іміджу області.

Очікувані результати:

- збільшення обсягів зовнішньої торгівлі у 2019 році на 7,6%, у тому числі експорту товарів на 8,0% до 769,6 млн дол. США;
- вихід місцевих підприємців на нові ринки збуту;
- інтенсифікація міжрегіонального співробітництва з регіонами-партнерами, обмін досвідом у різних сферах;
- налагодження нових ділових контактів підприємств регіону з потенційними діловими партнерами.

3.9. Управління об'єктами державної та комунальної власності

На території області здійснюють діяльність 39 суб'єктів господарювання державного сектора економіки, в тому числі 38 державних підприємств та одне акціонерне товариство з державною часткою майна 100,0 %.

В управлінні Управління капітального будівництва обласної державної адміністрації перебуває Державне комерційне підприємство «Готель «Слов'янський». Всі інші суб'єкти знаходяться в управлінні центральних органів влади.

До переліку об'єктів державної власності, що підлягають приватизації, включено 3 підприємства, які підлягають продажу після зняття заборони на їх приватизацію, та 30 об'єктів малої приватизації.

За 9 місяців 2018 року від приватизації об'єктів державної власності до Державного бюджету надійшло 2,4 млн грн, в т.ч. 358,3 тис. грн від продажу земельних ділянок.

Станом на 30.09.2018 з державної у комунальну власність територіальних громад області було передано 11 об'єктів, які у процесі приватизації не увійшли до статутних капіталів господарських товариств.

Протягом січня-вересня 2018 року діяло 648 договорів оренди державного майна, за якими до Державного бюджету надійшло орендної плати у сумі 7,5 млн гривень.

У Переліку об'єктів права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області обліковується 139 комунальних підприємств, установ, закладів, в оперативному управлінні або господарському віданні яких перебуває 2118 інвентарних об'єктів нерухомості.

За 6 місяців 2018 року дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) комунальних підприємствах становив 383,9 млн грн, що на 16,2% більше відповідного періоду 2017 року. Чистий прибуток склав 9,7 млн гривень. До обласного бюджету перераховано податку на прибуток в сумі 5,3 млн гривень.

За підсумками 2018 року очікується загальний обсяг чистого доходу в 720,3 млн грн та чистий прибуток в сумі 14,6 млн гривень.

Станом на 1 липня 2018 року орендодавцями майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області виступають 39 підприємств, установ, закладів, якими укладено 468 договорів оренди.

За 6 місяців 2018 року від оренди комунального майна надійшло 5,3 млн грн, до обласного бюджету перераховано 0,8 млн гривень. За 2018 рік від оренди комунального майна очікуються надходження в сумі 10,7 млн грн, з них до обласного бюджету – 1,7 млн гривень.

Основні завдання на 2019 рік:

- ефективна фінансово-господарська діяльність підприємств державного та комунального секторів економіки;
- управління державним та комунальним секторами економіки.

Очікувані результати:

- збереження та ефективного використання об'єктів державної та комунальної власності;
- забезпечення надходження коштів до Державного і місцевих бюджетів.

4. Реальний сектор економіки

4.1. Промисловість

Обсяг промислового виробництва за січень-вересень 2018 року в області до відповідного періоду 2017 року зменшився на 1,9%.

Зросли обсяги на підприємствах з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності (+13,7 %), металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (+12,1%), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (+4,1 %), добувній промисловості і розробленні кар'єрів (+1,2 %).

Вперше за декілька років поспіль спостерігається зростання обсягів виробництва на підприємствах добувної промисловості і розроблення кар'єрів на 1,2%. Питома вага галузі в загальному обсязі реалізованої промислової продукції становила 11,5%.

Негативні тенденції, що склались з початку року на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів

(-6,4%), в основному за рахунок зменшення виробництва підакцизних товарів, стали визначальними для роботи всієї переробної галузі (-3,7%) та вплинули на загальний індекс в цілому по промисловості. Питома вага галузі в загальному обсязі реалізованої промислової продукції становить 36,9%.

На підприємствах машинобудування обсяги скоротились на 16,6 %, з виробництва гумових і пластмасових виробів – на 12,3 %, текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри та виробів зі шкіри – на 2,9%, виробництва хімічних речовин і хімічної продукції – на 0,3%. Негативні тенденції збереглись на підприємствах з нафтоперероблення.

До кінця 2018 року очікується, що індекс промислового виробництва становитиме 99,0 %.

З метою вирішення проблемних питань функціонування галузей в межах чинного законодавства вживаються заходи для стабілізації роботи промислових підприємств області.

Одним із основних напрямів відродження промисловості області, зокрема машинобудування та легкої промисловості, є залучення місцевих підприємств до виконання державних замовлень в оборонній сфері та співпраці з державними силовими структурами.

Протягом 2018 року проведено ряд заходів за участю представників Міністерства оборони України, Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки Збройних Сил України, керівництва Ліги оборонних підприємств України, Державного концерну «Укроборонпром» та керівників обласних підприємств, де розглядалися питання державно-приватного партнерства у сфері виробництва продукції військового призначення та вирішення завдань імпортозаміщення.

На сьогодні 28 промислових підприємств області (понад 10,0%) працюють у кооперації з підприємствами, які входять до сфери управління ДК «Укроборонпром».

Основні завдання на 2019 рік:

- підвищення рівня конкурентоспроможності шляхом підтримки розвитку регіональної економіки;
- впровадження основних напрямів державної промислової політики на регіональному рівні.

Очікувані результати:

- індекс промислового виробництва у 2019 році становитиме 100,3%;
- підвищення ефективності функціонування промислового комплексу;
- зростання питомої ваги продукції з високою доданою вартістю в загальній структурі реалізованої промислової продукції;
- підвищення конкурентоздатності і оновлення продукції, насичення внутрішнього ринку продукцією місцевих виробників.

4.2. Аграрний комплекс

В області функціонує 1101 сільськогосподарське підприємство, з них 6 державних, 117 приватних, 311 господарських товариств, 15 сільськогосподарських кооперативів, 627 фермерських господарств та 25 інших.

За 9 місяців 2018 року індекс обсягу виробництва валової продукції сільського господарства становив 108,3% до відповідного періоду 2017 року, в тому числі у сільськогосподарських підприємствах – 112,2%, в господарствах населення – 102,8%.

Обсяги виробництва продукції рослинництва порівняно з відповідним періодом 2017 року зросли на 11,9%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – на 15,3%, у господарствах населення – на 5,9%.

Індекс виробництва продукції тваринництва становив 98,1%, у т.ч. в сільськогосподарських підприємствах – 99,5%, господарствах населення – 96,9%.

Продовжується розбудова тваринницьких об'єктів, зерносушильного господарства та інших об'єктів виробничої інфраструктури.

За підсумками 2018 року, відповідно до попередніх розрахунків, очікується отримати валової сільськогосподарської продукції на рівні 104,7% до 2017 року, в тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 106,7%.

Основні завдання на 2019 рік:

- раціоналізація структури сільськогосподарського виробництва з метою зростання його доданої вартості;
- технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств з виробництва та переробки сільгосппродукції;
- підтримка розвитку виробництва екологічно чистих продуктів харчування та органічного землеробства в області;
- розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі;
- сприяння самозайнятості та підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу у сільській місцевості.

Очікувані результати:

- зростання обсягу виробництва валової продукції сільського господарства на 2,0%;
- 2019 році прогнозується виробити всіма категоріями господарств зерна (у вазі після доробки) 4500,0 тис. т, цукрових буряків – 239,5 тис. т, олійних культур – 900,0 тис. т, картоплі – 1470,0 тис. т, овочів – 190,0 тис. т, м'яса худоби та птиці – 48,0 тис. т, молока – 556,0 тис. т, яєць – 302,0 млн шт.

4.3. Транспорт і зв'язок

Маршрутна мережа області налічує 239 приміських та 155 міжміських внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування, які обслуговують 103 перевізники. На маршрутах задіяно близько 1100 транспортних засобів. В області функціонує 19 автостанцій.

За 9 місяців 2018 року проведено 13 засідань Координаційної ради облдержадміністрації з питань організації пасажирських автоперевезень в області, де розглядалися нагальні питання у сфері пасажирських автоперевезень, пропозиції для їх покращення та 2 засідання Конкурсного комітету з підготовки та проведення конкурсу на автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі області (внутрішньообласні маршрути).

З початку 2018 року на конкурсних засадах продовжено роботу 13 автобусних маршрутів загального користування, на яких задіяні 27 транспортних засобів. З метою охоплення сільських населених пунктів, особливо віддалених, продовжується робота з удосконалення обласної мережі автобусних маршрутів загального користування шляхом оптимізації існуючих маршрутів.

За січень-вересень 2018 року підприємствами автомобільного транспорту та фізичними особами-підприємцями області перевезено 1038,3 тис.т вантажів, що на 2,2% більше відповідного періоду 2017 року. Вантажооборот збільшився на 17,9% і становив 731,0 млн ткм. Пасажирським автотранспортом перевезено 30,4 млн пас., що на 10,4% менше, ніж за відповідний період 2017 року. Обсяг виконаного пасажирообороту зменшився на 4,0% і становив 412,4 млн пас.км.

Доходи від реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку за січень-червень 2018 року у порівнянні з відповідним періодом 2017 року збільшились на 9,0% і становили 608,8 млн грн, в тому числі населенню надано послуг 452,6 млн гривень (+14,6%).

Найбільша питома вага із загальної суми доходів припадає на послуги рухомого (мобільного) зв'язку – 59,8%, фіксованого телефонного – 12,4%, інтернет-послуг – 12,6%.

Станом на 1 липня 2018 року нараховувалося 177,1 тис. абонентів фіксованого телефонного зв'язку, у т.ч. в сільській місцевості – 41,3 тис. (на 25,5 тис. менше, ніж на 1 липня 2017 року).

Філією Чернігівська дирекція ПАТ «Укрпошта» з червня 2018 року розпочато впровадження на території області пілотного проекту

«Сільське відділення», метою якого є покращення, в першу чергу, якості обслуговування сільського населення населених пунктів з чисельністю мешканців менше 2000, оптимізація персоналу з неповною зайнятістю та покращення умов праці працівників.

Станом на 01.10.2018 поштова мережа області налічує 79 стаціонарних автоматизованих відділень поштового зв'язку (ВПЗ), 11 сільських ВПЗ, 130 пересувних неавтоматизованих відділень поштового зв'язку (ПВПЗ).

Основні завдання на 2019 рік:

- організація безпечних і якісних пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі області;
- забезпечення прозорості конкуренції на ринку пасажирських автоперевезень;
- оптимізація мережі поштового зв'язку та розвиток телекомунікаційних мереж загального користування.

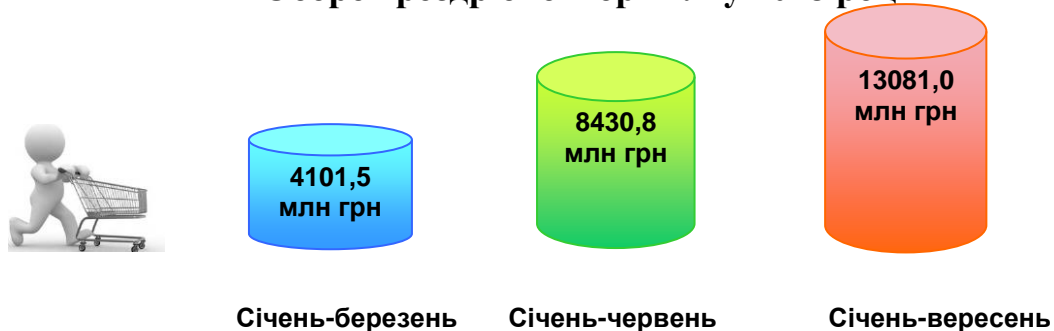
Очікувані результати:

- підвищення якості і доступності пасажирських автотранспортних послуг;
- задоволення попиту населення на якісні пасажирські автоперевезення;
- підвищення рівня безпеки перевезень пасажирів;
- забезпечення добросовісної конкуренції на ринку пасажирських автоперевезень;
- забезпечення потреб населення якісними послугами зв'язку.

4.4. Споживчий ринок

Оборот роздрібної торгівлі (роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля), за січень-вересень 2018 року до відповідного періоду 2017 року збільшився на 5,1 % і становив 13,1 млрд гривень. За темпами зростання обороту роздрібної торгівлі область серед регіонів України посіла 16 місце. У розрахунку на одну особу реалізовано товарів на суму 12,8 тис. гривень.

Оборот роздрібної торгівлі у 2018 році

Продовжувався подальший розвиток інфраструктури споживчого ринку та збільшення присутності товарів вітчизняного (у т. ч. місцевого) виробництва.

За 9 місяців 2018 року в області розширили присутність, розпочали діяльність 107 об'єктів роздрібної торгівлі та ресторанного бізнесу.

За рахунок збільшення присутності на споживчому ринку вітчизняних (у т. ч. місцевих) товаровиробників, забезпечено вищу, ніж в середньому по Україні, питому вагу реалізації товарів вітчизняного виробництва через торговельну мережу підприємств-юридичних осіб (область – 64,2 %, Україна – 54,0 %, у т.ч. продовольчих, відповідно, 85,5 % і 81,9 %; непродовольчих – 41,4 % та 32,3 %).

Під постійним контролем перебувають питання забезпечення розвитку споживчого ринку та захисту конституційних прав громадян, як споживачів, на належну якість та безпеку продовольчих і непродовольчих товарів, послуг.

У рамках здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист прав споживачів проведено 132 перевірки суб'єктів господарської діяльності, з них 47 планових. Виявлені порушення у 79 підприємствах. За результатами перевірок на винних осіб накладено адмінштрафи, до суб'єктів господарювання застосовані адміністративно-господарські санкції.

Для оперативного вирішення проблематики профільних питань в області створена та функціонує консультаційно-інформаційна служба «гаряча лінія» з питань захисту прав споживачів.

Індекс споживчих цін (ІСЦ) в області у вересні 2018 року до грудня 2017 року становив 105,8% (Україна – 105,6 %), у т. ч. на продукти харчування та безалкогольні напої – 104,2 % (Україна – 103,1 %).

З метою нівелювання цінових коливань та стабільного функціонування продовольчого ринку у містах та районах області регулярно проводяться ярмаркові заходи з продажу сільськогосподарської продукції та харчових продуктів за цінами виробників. За 10 місяців 2018 року проведено близько 2,6 тис. продовольчих ярмарків.

Основні завдання на 2019 рік:

- створення сприятливих умов для просування на споживчий ринок товарів місцевого виробництва;
- реалізація державної цінової політики, недопущення необґрунтованих цінових коливань на споживчому ринку;
- підвищення рівня захисту прав населення на споживання якісних та безпечних для життя і здоров'я товарів і послуг;
- проведення економічного обстеження, аналізу, прогнозування та оцінки розвитку споживчого ринку.

Очікувані результати:

- стимулювання споживчого попиту на продукцію місцевого виробництва, збільшення присутності та обсягів реалізації товарів місцевого виробництва у роздрібній торговельній мережі області;
- запобігання необґрунтованому зростанню регульованих цін і тарифів;
- підвищення рівня захисту прав та інтересів споживачів;
- зростання кількісних показників розвитку споживчого ринку, зокрема, збільшення обороту роздрібної торгівлі на 0,2 % до 19,3 млрд грн, у розрахунку на одну особу – 19,2 тис. гривень.

5. Соціальна і гуманітарна сфери

5.1. Демографічна ситуація, підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика

На 1 січня 2018 року чисельність наявного населення області становила 1020,1 тис. осіб (2,4 % населення України), з них у міських поселеннях проживало 662,4 тис. осіб (64,9 %), у сільській місцевості – 357,7 тис. осіб (35,1%).

Станом 01.09.2018 на території області проживало 1011,9 тис. осіб наявного населення (-8,2 тис. осіб з початку року). Зменшення чисельності населення відбулося внаслідок природного його скорочення.

Протягом 2018 року на Чернігівщині народилося 7573 дітей. Рівень народжуваності становив 7,4 живонароджених на 1000 наявного населення. Померло 18,9 тис. осіб, або 18,4 особи на 1000 осіб наявного населення.

У віковій структурі населення Чернігівщини домінують негативні тенденції, які зумовили один з найвищих в Україні рівень демографічної старості жителів області. В 2017 році середня очікувана тривалість життя при народженні в області становила 71,2 років (по Україні – 72,0). Середній вік жінок (77,1) вищий, ніж чоловіків (66,2).

Вплив міграційного сальдо на чисельність населення області та його структури в порівнянні з природним скороченням залишається незначним і характеризується переважно від'ємними тенденціями – 2051 особа (прибулих – 8581 особа, вибулих – 10632 особи).

Станом на 01.10.2018 в області проживало 6760 багатодітних родин, в них виховувалось 22964 дітей. Серед багатодітних сімей майже 34,0% (або 2282 сім'ї) – молоді родини.

Близько 4,5 тис. багатодітних сімей скористались пільгами з оплати житлово-комунальних послуг, на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 1,4 тис. сімей, на позачергове встановлення квартирних телефонів та 50% знижку абонентної плати за користування телефоном – 244 сім'ї.

Більше половини (3620 тис.) багатодітних сімей звільнені від оплати за харчування дітей в загальноосвітніх закладах області, 658 – отримали гуманітарну допомогу.

За материнську самовідданість, зразкове виховання дітей, забезпечення умов для всебічного їх розвитку у 2018 році 13 жінкам області присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».

Протягом 9 місяців 2018 року створено 11 прийомних сімей, до цих альтернативних форм сімейного виховання влаштовано 47 дітей, до кінця 2018 року планується всього влаштувати 62 дитини.

З кожним роком зростає кількість дітей, які виховуються у прийомних сім'ях (ПС) та дитячих будинках сімейного типу (ДБСТ). Станом на 01.10.2018 порівняно з 01.10.2017 загальне число вихованців у цих альтернативних формах збільшилось на 3,0% (з 484 до 498), зокрема кількість ДБСТ зросла на 4,0% (з 25 до 26).

За 9 місяців 2018 року отримали статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 218 осіб, а до сімейних форм виховання всього було влаштовано 274 дитини (37 – усиновлено, 163 – під опіку, піклування, 46 – у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, 10 – тимчасово у сім'ї родичів, знайомих, 18 – повернуто у біологічну сім'ю), що на 25,7% більше у порівнянні з кількістю осіб, які протягом січня-вересня 2018 посиротіли.

За 9 місяців 2018 року за рахунок коштів субвенції з державного та місцевих бюджетів забезпечено житлом 21 дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування, особу з їх числа. За кошти державного бюджету у м. Чернігові придбані приміщення для створення 2 дитячих будинків сімейного типу, які розпочнуть свою діяльність до кінця 2018 року.

Центрами соціальних служб надавались соціальні послуги 16,4 тис. сімей, в яких виховується 21 тис. дітей. За результатами оцінок потреб 4128 сімей (в них 7831 дитини) взято на облік центрів як такі, що опинилися у складних життєвих обставинах.

Нагальною проблемою осіб із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є відсутність власного житла. Для забезпечення тимчасовим житлом цих осіб в області функціонує соціальний гуртожиток. У 2018 році в ньому проживало 24 особи.

У 2018 році послуги з оздоровлення та відпочинку отримали 55214 дітей (59,8% від загальної кількості дітей в області), зокрема послуги з оздоровлення – 19870 дітей (21,5%), відпочинкові послуги – 35344 дитини (38,3%).

Влітку 2018 року працювало 483 заклади оздоровлення та відпочинку, з них: 17 закладів оздоровлення; 464 табори з денним перебуванням; 2 наметові містечка.

З метою забезпечення належної організації діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, здійснення заходів з літнього оздоровлення та відпочинку дітей використано 67,1 млн гривень.

У 2018 році підтримано та проведено ряд заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання молоді.

Основні завдання на 2019 рік:

- утвердження здорового способу життя;
- підтримка дітей соціально незахищених категорій та сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, багатодітних сімей;
- розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
 - зменшення рівня дитячої бездоглядності та безпритульності, інших антигромадських проявів серед дітей;
 - соціальне становлення та підтримка молоді;
 - популяризація сімейних цінностей, запобігання та протидія домашньому насильству, торгівлі людьми;
 - забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства та впровадження європейських

стандартів рівності.

Очікувані результати:

- підвищення рівня свідомого ставлення молоді до збереження здоров'я, відмова від шкідливих звичок;
- забезпечення якісними оздоровчими послугами дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки;
- створення п'яти сімей патронатних вихователів;
- підвищення рівня проживання багатодітних сімей;
- збільшення кількості прийомних сімей до 205, дитячих будинків сімейного типу – до 30, кількості дітей, влаштованих до таких сімейних форм виховання – до 519;
- збільшення питомої ваги дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до сімейних форм виховання до 94,0%;
- збільшення відсотка молоді, залученої до праці в літніх трудових загонах, сезонних робіт та підприємницької діяльності;
- захист та надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми;
- створення професійного ресурсу для підвищення ефективності реалізації заходів з протидії торгівлі людьми;
- посилення інституційного механізму утвердження гендерної рівності.

5.2. Ринок праці

З початку 2018 року ситуація на ринку праці області покращилася. Чисельність економічно активного населення віком 15-70 років в області у I півріччі 2018 року порівняно з аналогічним періодом 2017 року збільшилася на 0,5 тис. осіб і становила 478,4 тис. осіб, з них 457,8 тис. осіб (95,7 %) були у працездатному віці.

Рівень зайнятості економічно активного населення області віком 15-70 років збільшився на 1,0 в.п. і становив 56,8 %.

Чисельність безробітних громадян за цей період зменшилась на 1,9 тис. осіб до 52,3 тис. осіб, відповідно рівень безробіття (за методологією МОП) скоротився на 0,4 в.п. і становив 10,9 %.

В області у січні-липні 2018 року на створені нові робочі місця працевлаштовано 5460 осіб, з них у юридичних осіб – 1537 (28,2 % від загальної кількості) та у фізичних осіб – 3923 (71,8 %).

У службі зайнятості області були наявними 24,7 тис. вакансій для укомплектування (на 10,8% більше, ніж за 9 місяців 2017 року) від 4,8 тис. роботодавців (більше на 4,3%), однак це на 11% менше кількості безробітних громадян на обліку. Рівень укомплектування поданих роботодавцями вакансій є високим і досяг 79,8%, дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили залишається: навантаження на 1 вільне робоче місце станом на 01.10.2018 – 5 безробітних осіб (на цю дату рік тому – 8 осіб).

За січень-вересень 2018 року у центрах зайнятості області взято на облік 16,8 тис. безробітних громадян – на 8,4% менше, ніж за 9 місяців 2017 року. Загалом перебувало на обліку та отримувало комплекс соціальних послуг

27,7 тис. безробітних громадян – на 9,7% менше відповідного періоду 2017 року, знайдено роботу та повернуто до трудової діяльності шляхом працевлаштування на вільні та новостворені робочі місця 7,9 тис. офіційно безробітних громадян.

За січень-вересень 2018 року 73,9 тис. осіб різних категорій населення, зокрема, 27 тис. безробітних, які перебували на обліку в центрах зайнятості області, отримали 168,2 тис. профорієнтаційних послуг, у т.ч. 121,5 тис. - профінформаційних, 46,5 тис. – профконсультаційних та 209 послуг з профвідбору. До професійного навчання та перенавчання залучено 2,4 тис. безробітних (усі вони навчалися під конкретне замовлення роботодавців). Зокрема, підвищували кваліфікацію шляхом стажування безпосередньо на робочих місцях 1,3 тис. осіб.

Ведеться активна робота щодо надання соціальних послуг демобілізованим військовослужбовцям, які повернулися із зони АТО та не мають роботи. Взято на облік 282 безробітних зазначеної категорії, усього перебувало на обліку 489 колишніх військових. З початку року працевлаштовано 108 осіб (13 отримали допомогу по безробіттю одноразово і започаткували власну справу); 474 – отримали профорієнтаційні послуги, 9 колишніх військових набули затребуваних на ринку праці професій, 31 особа – відпрацювала на громадських та інших тимчасових роботах; усі отримували комплекс соціальних послуг та належну відповідно до чинного законодавства допомогу по безробіттю.

В центрах зайнятості області реєструються та отримують соціальні послуги внутрішньо переміщені особи. Так, протягом січня-вересня перебувало на обліку 150 таких громадян, з них працевлаштовано 46 осіб, 144 особи отримали профорієнтаційні послуги, 9 пройшли професійне навчання, 11 працювали на громадських та інших тимчасових роботах.

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників у вересні 2018 року становила 7130 грн (+23,1% до вересня 2017 року), за січень-вересень – 6810 грн і збільшилась у номінальному вимірі до відповідного періоду 2017 року на 24,7%, у реальному – на 11,7 %.

За 2018 рік очікується зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників у порівнянні з 2017 роком на 20,7 % до 6800 гривень.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати збільшилась з початку року в 1,8 раза і на 01.10.2018 становить 17,5 млн грн, в тому числі на економічно активних підприємствах – 12,1 млн грн (у 2,0 рази більше), на підприємствах-банкрутах – 2,3 млн грн та на підприємствах, що призупинили діяльність – 3,1 млн гривень.

Управлінням Держпраці в області проведено 770 перевірок суб'єктів господарювання, 1365 – виробничих об'єктів, за результатами яких виявлено 19222 порушення нормативно-правових актів з питань охорони праці та промислової безпеки, до адміністративної відповідальності притягнуто 1138 посадових осіб.

За січень-вересень 2018 року державними інспекторами здійснено 664 контрольні заходи 598 суб'єктів господарювання, в тому числі

58 інспекційних відвідувань 43 підприємств-боржників, у ході яких виявлено 1126 фактів порушення законодавства про працю. Найбільше порушень трудового законодавства виявлено у промисловості (262 або 23,3 %), сільському господарстві (210 або 18,7 %) та торгівлі (161 або 14,3 %). До роботодавців, якими допущені порушення, в межах чинного законодавства вжито відповідних заходів.

Основні завдання на 2019 рік:

- сприяти працевлаштуванню населення, що шукає роботу та звертається за послугами до служби зайнятості, на вільні та новостворені робочі місця;
- особливу увагу приділяти працевлаштуванню соціально вразливих верств населення, які не здатні на рівних конкурувати на ринку праці;
- підвищення рівня оплати праці;
- створення належних безпечних умов праці на підприємствах, установах і організаціях усіх форм власності, зниження виробничого травматизму та професійних захворювань в області.

Очікувані результати:

- підвищення рівня зайнятості населення, зокрема, соціально вразливих верств населення;
- покращення якості робочої сили, задоволення потреб роботодавців у кваліфікованих кадрах;
- зростання розміру середньомісячної заробітної плати штатних працівників на 16,5 % (до 7920 гривень);
- недопущення порушень діючого законодавства з охорони праці;
- поліпшення умов праці працівників.

5.3. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення

Станом на 01.09.2018 державні допомоги в області отримувало 57,7 тис. осіб. На виплату усіх видів державних допомог спрямовано субвенції з державного бюджету на загальну суму 787,7 млн гривень.

В області за щомісячною адресною допомогою внутрішньо переміщеним особам для компенсації оплати за житлово-комунальні послуги звернулись 2232 сім'ї.

Право на пільги за соціальною ознакою мають 300,5 тис. осіб. Станом на 01.10.2018 для надання пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива та скрапленого газу спрямовано 262,7 млн гривень.

В органах соціального захисту населення області станом на 10.10.2018 перебувало 279 осіб з інвалідністю внаслідок війни із числа учасників АТО, 16 учасників війни та 346 членів сімей загиблих учасників АТО.

Відповідно до державної програми щодо забезпечення житлом сімей загиблих учасників АТО, осіб з інвалідністю внаслідок війни з числа учасників АТО I-II групи, грошова компенсація за належні для отримання житлові приміщення призначена 12 родинам. Станом на 01.10.2018

профінансовано 5,6 млн грн, що дозволило виплатити компенсацію 8 родинам.

Згідно з державною програмою щодо забезпечення житлом сімей загиблих учасників бойових дій на території інших держав та осіб з інвалідністю I-II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, грошова компенсація призначена 15 родинам. Станом на 01.10.2018 профінансовано 4,8 млн грн, що дозволило виплатити компенсацію 4 родинам.

В області зареєстровано 79,1 тис. осіб з інвалідністю. За 8 місяців 2018 року видано 4,3 тис. направлень на забезпечення технічними засобами реабілітації, із них 820 – кріслами колісними та 12,7 тис. направлень на забезпечення протезно-ортопедичними виробами та ортопедичним взуттям, із них для дітей з інвалідністю – 1552.

На обліку для забезпечення санаторно-курортними путівками перебуває 3,5 тис. осіб із числа осіб з інвалідністю та ветеранів війни. Станом на 01.10.2018 забезпечено санаторно-курортним лікуванням 130 осіб з числа ветеранів війни.

На обліку для забезпечення санаторно-курортними путівками станом на 04.10.2018 перебуває 613 учасників АТО. Протягом 2018 року із числа зазначеної категорії громадян санаторно-курортними путівками забезпечено 152 особи, із них 18 путівок закуплено за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації у 2018 році звернувся 21 учасник антитерористичної операції. На даний час 9 осіб забезпечено необхідними засобами реабілітації повністю, 7 – частково та щодо 5 осіб ведеться відповідна робота.

Станом на 01.10.2018 в установах Пенсійного фонду в області на обліку перебуває 334,7 тис. пенсіонерів. Середній розмір пенсійної виплати на 1 жовтня 2018 року становить 2285,0 грн, що на 59,2 % перевищує прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність.

Основні завдання на 2019 рік:

- реалізація конституційних прав громадян на соціальний захист, забезпечення рівня життя всіх груп населення не нижче прожиткового мінімуму;

- соціальний захист учасників антитерористичної операції;
- підвищення стандартів життя людей з особливими потребами;
- стабільність пенсійної системи та пенсійного забезпечення громадян.

Очікувані результати:

- своєчасне та в повному обсязі надання населенню всіх видів допомог, субсидій та пільг, передбачених чинним законодавством;

- поліпшення житлових умов членів сімей загиблих учасників АТО, осіб з інвалідністю I-II груп із числа учасників АТО, а також осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок внаслідок безпосередньої участі в АТО, шляхом забезпечення їх житлом;

- забезпечення у повному обсязі потреби постраждалих учасників АТО у технічних засобах реабілітації, санаторно-курортному лікуванні,

психологічній реабілітації;

- забезпечення у повному обсязі потреби інвалідів у технічних засобах реабілітації, поліпшення рівня доступності інвалідів до всіх об'єктів громадського призначення, освітніх закладів, транспорту та зв'язку, сприяння створенню умов для їх повноцінної життєдіяльності;

- підвищення розміру пенсійних виплат;
- зменшення заборгованості зі сплати внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

5.4. Охорона здоров'я

Станом на 01.10.2018 в системі медичної допомоги області функціонує 20 обласних медичних закладів, у тому числі 1 дитячий санаторій, 22 центральні районні лікарні, 8 міських лікарень, 1 дитяча лікарня, 2 пологові будинки, 2 дитячі поліклініки, 4 стоматологічні поліклініки, 1 лікарська амбулаторія, 27 центрів первинної медико-санітарної допомоги, до складу яких входять, як структурні підрозділи, 153 лікарські амбулаторії (з них 54 міські та 99 сільських) і 642 фельдшерсько-акушерських пункти, 10 обласних медичних закладів реорганізовані шляхом приєднання до КЛПЗ «Чернігівський обласний протитуберкульозний диспансер» та «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня».

Ліжковий фонд медичних закладів області станом на 01.10.2018 становить 9080 ліжок. Незважаючи на щорічне скорочення ліжкового фонду, показник забезпеченості на 10 тис. населення залишається найбільшим серед областей України і становить 89,8, що значно перевищує показник по Україні (67,51).

Загальна кількість лікарів (без зубних лікарів) становить 3527 осіб, або 34,9 на 10 тис. населення та середнього медичного персоналу 10064 особи, або 99,5 на 10 тис. населення.

Медичну допомогу на засадах загальної практики сімейної медицини в області надавали 33 медичні заклади, з них 24 (72,7%) – заклади сільської місцевості. Всього працює 320 сімейних лікарів, з них 193 (60,3%) – у лікувально-профілактичних закладах сільської місцевості.

На фінансове утримання лікувально-профілактичних закладів області за 9 місяців 2018 року спрямовано 1607,8 млн грн, що на 145,3 млн грн більше відповідного періоду 2017 року. Видатки на одного мешканця становлять 1589,5 гривень.

Протягом січня-вересня 2018 року з різних джерел фінансування на покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я області використано 90,8 млн грн, з них: 36,7 млн грн – на ремонтно-будівельні роботи, 40,9 млн грн – для придбання медичного обладнання та апаратури, 11,9 млн грн – для придбання комп'ютерної техніки та побутового обладнання, 1,3 млн грн – для придбання санітарного автотранспорту (4 одиниці).

Станом на 01.10.2018 в медичних закладах області налічується 681 одиниця санітарного автотранспорту, що становить 78,3% від нормативної потреби.

Основні завдання на 2019 рік:

- продовження реформування сфери охорони здоров'я області з акцентом на первинну ланку;
- надання доступної, якісної, сучасної медичної допомоги населенню;
- покращення надання медичної допомоги матерям та дітям;
- профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб.

Очікувані результати:

- забезпеченість населення області лікарями загальної практики сімейної медицини; збільшення частки населення, що отримує допомогу у сімейних лікарів до 71,3%, забезпечення якісною медичною допомогою мешканців, особливо сільської місцевості, в повному обсязі;
- зниження рівня немовлячої смертності; збільшення частки нормальних пологів;
- зниження рівня смертності від гострих інфарктів міокарду, первинної інвалідності, зумовленої серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями, в першу чергу у працездатному віці;
- зниження рівня захворюваності на туберкульоз, онкологічні захворювання.

5.5. Освіта

В області функціонують 444 заклади дошкільної освіти, в яких отримують дошкільні послуги 30,8 тисяч дітей. Відсоток охоплення дітей віком від 3-х до 6-ти років становить 96,3%, у тому числі у міській місцевості – 100,0%, сільській місцевості – 82,5%. У 2017–2018 роках вдалося створити додатково 504 місця для дошкільнят. Завантаженість закладів дошкільної освіти з розрахунку на 100 місць становить 111 осіб.

У 2018-2019 навчальному році якісну й доступну повну загальну середню освіту у 496 закладах загальної середньої освіти отримують 94,1 тис. учнів. У сільській місцевості функціонують 347 закладів освіти, в яких навчаються 24,9 тис. учнів.

З метою забезпечення рівного доступу кожній дитині до якісної освіти, незалежно від місця проживання, задоволення потреб громад в наданні освітніх послуг, підготовки конкурентоспроможного випускника в області здійснено комплекс заходів з оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти. Порівняно з минулим 2017-2018 навчальним роком за рахунок закриття, «призупинення» діяльності та реорганізації кількість закладів загальної середньої освіти зменшилась на 24.

У центрі уваги залишається робота щодо створення мережі опорних шкіл. На даний час в області функціонують 35 опорних шкіл та 18 їхніх філій, з них в об'єднаних територіальних громадах 26 та 14 відповідно.

У 2018-2019 навчальному році всіма видами транспорту організовано безперебійний підвіз 8528 учнів сільської місцевості, що становить 100,0%

від потреби. Для підвозу задіяно 312 транспортних одиниць, з них шкільних автобусів – 280. З початку 2018 року на придбання шкільних автобусів на умовах співфінансування передбачено кошти у сумі 4678,7 тис. грн, придбано 5 шкільних автобусів на умовах співфінансування з місцевими бюджетами на суму 9238,2 тис. гривень. Також придбано 6 шкільних автобусів за кошти місцевих бюджетів на суму 10932,1 тис. гривень.

Вжито заходи щодо ефективного використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам для старту освітньої реформи Нова українська школа. На оснащення обладнанням закладів освіти з поглибленим вивченням природничих та математичних предметів, у тому числі опорних, передбачено 11,0 млн грн, придбано сучасне обладнання на суму 9,8 млн гривень. На придбання сучасних меблів, дидактичних матеріалів та комп'ютерного обладнання для початкових класів області передбачено 26,2 млн грн, на сьогодні вже використано 22,9 млн гривень. Зазначені кошти заплановано використати в повному обсязі до кінця 2018 року.

Продовжується робота щодо організації інклюзивного навчання. У закладах загальної середньої освіти такою формою охоплено 275 дітей. В рамках проекту Благодійного Фонду Порошенка «Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації» облаштовано 10 медіатек. Крім того, створено 17 ресурсних кімнат у закладах загальної середньої освіти.

28.03.2018 підписано Меморандум про співпрацю між головою Чернігівської обласної державної адміністрації і керівниками органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, відповідно до якого планується створення 16 інклюзивно-ресурсних центрів, з них вже відкрито 11 ІРЦ.

Станом на 15.09.2018 в області за основними напрямками позашкільної освіти функціонує 72 заклади, у яких свої навички та уміння удосконалюють 43,7% від загальної кількості дітей шкільного віку.

Станом на 01.01.2018 мережею професійної (професійно-технічної) освіти області було охоплено 18 державних закладів, в яких навчалося 5012 учнів, з них 2905 (58%) здобувають повну загальну середню освіту.

Обмеженість фінансового забезпечення спонукає заклади професійної (професійно-технічної) освіти до розширення напрямів навчально-виробничої діяльності, збільшення обсягів надання платних освітніх послуг. За I півріччя 2018 року надано платних освітніх послуг та виготовлено продукції в навчально-виробничих майстернях, навчальних господарствах на суму 4,4 млн грн, значну частку яких спрямовано на оновлення навчально-матеріальної бази закладів.

У 2018-2019 навчальному році здійснюють підготовку студентів 23 заклади вищої та фахової передвищої освіти, які забезпечують навчання понад 22,0 тисяч студентів. Послуги в перепідготовці та післядипломній освіті надає Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені К.Д.Ушинського.

Основні завдання на 2019 рік:

- забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей;
- забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти в умовах переходу до Нової української школи;
- розвиток професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіонального ринку праці, у тому числі розвиток професійної освіти впродовж життя;
- підвищення якості і конкурентоспроможності вищої освіти.

Очікувані результати:

- кількість закладів дошкільної освіти на кінець 2019 року – 449 од.;
- охоплення дітей віком від 3 до 6 (7) років дошкільними навчальними закладами на рівні 97%;
- рівний доступ дітей до отримання якісних освітніх послуг, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами;
- рівень охоплення дітей позашкільною освітою – 43,9%;
- здобуття дітьми з особливими освітніми потребами якісної освіти;
- реалізація права дітей, в т. ч. які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, на оздоровлення та відпочинок;
- збалансування обсягів та напрямів підготовки робітничих кадрів відповідно до потреб регіонального ринку праці;
- підняття престижу робітничих професій серед учнівської молоді.

5.6. Культура і туризм

З метою проведення на належному організаційному та творчому рівні культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв, фестивалів та конкурсів проведено 130 централізованих культурно-мистецьких заходів. На реалізацію завдань з обласного бюджету за 9 місяців 2018 року було використано 3294,0 тис. гривень.

На виконання обласної цільової довгострокової Програми «Мистецька освіта Чернігівщини» витрачено 11,5 млн гривень. Проведено 22 обласні конкурси, в яких взяли участь 127 дитячих колективів та 3513 учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (використано 44,3 тис. грн з обласного бюджету).

На проведення капітальних ремонтів на об'єктах культури та мистецтв обласного підпорядкування витрачено коштів обласного бюджету на загальну суму 2,8 млн гривень. Крім того, з обласного бюджету на проведення поточних ремонтів витрачено 594,2 тис. гривень.

Туристично-рекреаційний потенціал Чернігівщини був представлений на виставкових та презентаційних заходах, які проходили у Києві, Одесі, Кропивницькому, Чернігівській області та Гомелі. Проведено 4 рекламно-інформаційні тури для представників туристичної сфери України та Гомельської області Республіки Білорусь, що сприяє створенню позитивного

туристичного іміджу області, налагодженню міжрегіонального співробітництва та збільшенню туристичних потоків.

З метою створення передумов для формування конкурентоспроможного туристичного продукту області проведено 5 семінарів з питань розвитку сільського, екологічного та інших видів туризму в області. Видано 14 різновидів інформаційно-довідкової продукції українською та англійською мовами.

В області, як і в Україні в цілому, спостерігається позитивна динаміка кількості внутрішніх туристів. За 9 місяців 2018 року кількість екскурсантів, що відвідали музеї та заповідники області, збільшилась на 4,0%, це понад 719 тисяч осіб (за відповідний період 2017 року – понад 692 тисяч осіб).

Зросли також надходження туристичного збору до місцевих бюджетів області. Так, за 9 місяців 2018 року у порівнянні з відповідним періодом 2017 року сума надходжень збільшилась майже на 38,0% та склала 419,4 тис. гривень.

На державному обліку в області перебуває 309 пам'яток містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва. З них 135 пам'яток національного значення, 174 пам'ятки місцевого значення.

Основні завдання на 2019 рік:

- розвиток культури і мистецтв;
- розвиток сільського та фестивального (подієвого) видів туризму;
- створення позитивного туристичного іміджу області;
- збереження та облік пам'яток містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва.

Очікувані результати:

- формування гармонійного культурного середовища області;
- збереження, розвиток національної культурної спадщини;
- збільшення кількості туристів, що відпочивають у межах області;
- забезпечення повноти та доступності інформації про пам'ятки містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва області.

5.7. Фізична культура і спорт

Для занять фізичною культурою і спортом в області наявні 26 стадіонів, 411 спортзалів, 3 криті 25-ти метрові плавальні басейни (фактично функціонує 1), 1279 спортивних майданчиків (з них 38 із синтетичним покриттям і 301 з тренажерним обладнанням), 760 футбольних полів, 41 фізкультурно-оздоровчий центр, 3 лижні, 4 веслувальні та 1 кінно-спортивна бази, 97 стрілецьких тирів та 290 інших споруд, у т.ч. 81 тренажерний зал.

Для організації фізкультурно-оздоровчої, реабілітаційної і спортивної роботи працюють 45 спортивних шкіл (ДЮСШ) з контингентом 15,6 тис. учнів, 2 школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ), 3 центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», центр інвалідного спорту «Інваспорт», 2 бази олімпійської підготовки (з біатлону та важкої атлетики), державний центр олімпійської підготовки з біатлону, державне підприємство

«Олімпійський навчально-спортивний центр «Чернігів», 119 спортивних та фізкультурно-оздоровчих клубів (з контингентом понад 12 тис. осіб), 64 громадські організації фізкультурно-спортивного спрямування.

В області розвивається 77 видів спорту (у т.ч. 29 олімпійських), працюють 1994 штатні спортивні працівники (з яких 989 – викладачі фізичного виховання навчальних закладів усіх рівнів і 403 – тренери-викладачі).

Всіма видами спорту у спортивних школах, секціях і клубах систематично займаються 25,5 тис. чол. Фізкультурно-оздоровчою і реабілітаційною роботами охоплено 64,7 тис. осіб. До занять спортом та реабілітації засобами фізичної культури залучено більше 437 осіб з інвалідністю. Систематичними заняттями у спортивних школах охоплено 15,8% дітей і учнівської молоді віком 6-18 років, що проживають в області.

До складу збірних команд України (основний склад, кандидати і резерв) входять 234 представники Чернігівщини з 33 видів спорту. Четверо представників області взяли участь в зимових 2018 року Олімпійських та четверо в Паралімпійських іграх.

Основні завдання на 2019 рік:

- зміцнення здоров'я населення через заняття фізичною культурою і спортом;
- покращення матеріально-технічної бази закладів фізичної культури і спорту;
- виконання планів підготовки провідних спортсменів Чернігівщини до літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м. Токіо (Японія), чемпіонатів світу та Європи.

Очікувані результати:

- розвиток спортивної інфраструктури для масових занять дорослого населення, дітей і молоді фізичною культурою та спортом, проведення спортивних змагань з ігрових видів для дітей, юнаків та ветеранів спорту;
- завоювання представниками області мінімум 5 ліцензій на право участі в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія);
- досягнення 20,0% охоплення дітей і учнівської молоді віком 6-18 років систематичними заняттями у спортивних школах, секціях, клубах;
- створення прийнятних умов для тренувань під час перебування у м.Чернігові кандидатів на участь в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія).

5.8. Розвиток інформаційного простору

Станом на 30.09.2018 на Чернігівщині зареєстровано 369 місцевих періодичних друкованих видань, регулярно виходить у світ орієнтовно 64 із них (61 газета, 3 журнали) загальним разовим тиражем близько 500 тис. примірників. За тематичним спрямуванням: 34 видання – громадсько- та загальнополітичні, 16 – інформаційні та інформаційно-рекламні, 10 –

рекламні та рекламно-інформаційні, 1 – науково-популярне, 2 – для дозвілля, 1 – літературне.

Органи виконавчої влади, місцевого самоврядування (включно з виданнями, де вони співзасновники) є засновниками 12 друкованих видань, фізичні особи – 17, господарські товариства – 26, громадські об'єднання – 4, приватні підприємства – 2, навчальні заклади – 1, трудові колективи редакцій ЗМІ – 1, політичні партії – 1.

У зв'язку з процесом реформування (роздержавлення) ЗМІ відповідно до Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» залишаються актуальними питання забезпечення прозорості та відкритості цього процесу, захисту пріоритетного права трудових колективів редакцій ЗМІ на визначення способу та етапу реформування, захисту майнових прав редакцій ЗМІ, їх перереєстрації у суб'єкти господарювання.

В області функціонують 73 суб'єкти видавничої діяльності, внесених до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Серед видавничих підприємств провідними є ті, що випускають книжкову продукцію (навчальні посібники, науково-методичну, краєзнавчу та художню літературу), видавництва вищих навчальних закладів області, а також низка приватних підприємств. Переважна більшість книжкової продукції – навчально-методична, наукова, краєзнавча література, твори місцевих авторів.

Інформаційно-видавнича сфера області залишається вразливою для таких негативних тенденцій загальнонаціонального характеру як недостатнє представництво українських мистецьких творів у широкому інформаційному просторі, послаблення у суспільстві стратегічної ролі книги і читання, недостатній рівень розвитку вітчизняного медіа-простору, книговидання та книгорозповсюдження.

У сфері теле- та радіо простору в області діють 16 місцевих юридичних осіб – ліцензіатів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (ліцензії телемовників мають 5 юридичних осіб, радіомовників – 7, провайдерів програмної послуги – 6).

Окрім того, теле- і радіомовлення в області здійснює філія Національної суспільної телерадіокомпанії України «Чернігівська регіональна дирекція».

Мають відповідні ліцензії Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та здійснюють цифрове ефірне мовлення КП ТК «Прилуки» Прилуцької міської ради (м. Прилуки), ТОВ «ТРО «Ліга» (логотип «Дитинець») (м. Чернігів), КП «ТРА «Новий Чернігів» Чернігівської міської ради (у тестовому режимі), а також місцева філія ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» (логотип «UA: Чернігів») (переважна частина території області).

Враховуючи важливість організованого і комфортного для громадян процесу відключення аналогового телебачення і переходу до прийому цифрових трансляцій, здійснювались відповідні підготовчі заходи та

проводилась інформаційна кампанія з ініціативи Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Вимкнення аналогового ефірного телемовлення на переважній частині Чернігівської області було здійснене 1 вересня 2018 року згідно з Планом використання радіочастотного ресурсу України.

Втім, змінами, внесеними до Плану постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 667, відключення аналогових передавачів на територіях, що межують з Російською Федерацією, відтерміновано до 1 травня 2019 року. Таким чином, на Чернігівщині продовжують працювати передавачі у Чернігові (14 телеканалів), Корюківці (4 канали), Новгороді-Сіверському (3 канали, фактично мовлять 2) та Холмах (4 канали). Крім того, на всій території області має транслюватися аналоговий сигнал каналів «UA: Перший» та «UA: Чернігів», а у Ніжині – «НТБ». Разом з тим, аналогова трансляція каналу «UA: Перший» на всій території області, окрім 4 передавачів у прикордонних районах, була припинена 25.09.2018 у зв'язку з боргами ПАТ «НСТУ» перед Концерном РРТ.

Для інформаційного простору Чернігівщини як складової інформаційного простору України загальною загрозою є розгорнута проти України інформаційна війна – поширення в інформаційному полі різними засобами антиукраїнської пропаганди, неправдивої, викривленої та провокаційної інформації щодо подій в Україні. Тому життєво важливим є забезпечення зупинення поширення такої інформації, спростування та запобігання її негативним наслідкам.

Залишається актуальною потреба розширення території якісного покриття області сигналом цифрового ефірного телебачення.

Зважаючи на проблемні питання інформаційної сфери, в області діє Програма підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки. Її важливі складові: фінансування заходів з висвітлення діяльності облдержадміністрації в обласних друкованих ЗМІ, інтернет-виданнях, через телерадіомовлення; підтримка друкованих видань та випуск книг місцевих авторів; систематичне проведення семінарів, засідань за «круглим столом», інших заходів з метою підвищення професійного рівня журналістів та осіб, відповідальних за зв'язки з громадськістю.

Основні завдання на 2019 рік:

- зміцнення інформаційної галузі Чернігівщини та розвитку працівників медійної сфери;
- забезпечення відкритості у діяльності органів влади, створення умов для реалізації на території області державної інформаційної політики та забезпечення інформаційних потреб населення;
- популяризація книжкової продукції Чернігівщини та збагачення її асортименту.

Очікувані результати:

- забезпечення задоволення інформаційних потреб населення області;
- досягнення ефективної комунікації органів влади та населення;

- задоволення інформаційних потреб осіб з особливими потребами;
- підвищення професійного рівня журналістів ЗМІ області та стандартів журналістики; фахової комунікації та взаємодії у медійному середовищі області, заохочення молоді до журналістської діяльності;
- регулярний випуск наукових, громадсько-політичних, літературних видань; надання підтримки найбільш талановитим авторам області; поповнення бібліотечних фондів зразками кращої сучасної книжкової продукції області.

5.9. Розвиток громадянського суспільства

До інститутів громадянського суспільства області належать громадські організації, професійні і творчі спілки, організації роботодавців, благодійні організації, релігійні організації, недержавні засоби масової інформації та інші непідприємницькі товариства і установи.

Станом на 01.10.2018 зареєстровано 677 громадських організацій. Також в області нараховується 160 об'єднань громадян (54 профспілкові організації, 94 благодійні фонди та організації, 12 творчих спілок).

Представники інститутів громадянського суспільства входять до консультативно-дорадчих органів при органах виконавчої влади: Громадської ради при облдержадміністрації (до її складу входять 63 представники інститутів громадянського суспільства), колегії облдержадміністрації та колегій її структурних підрозділів, а також включаються до складу оргкомітетів, робочих груп з підготовки обласних заходів, проектів обласних програм тощо.

Такий механізм залучення громадськості до співпраці з органами державної влади та місцевого самоврядування певною мірою забезпечує право громадян брати участь в управлінні державними справами, виконує контрольну функцію шляхом надання інститутам громадянського суспільства можливості впливати на значне коло питань: від контролю за використанням бюджетних коштів до процесу формування кадрового корпусу органів виконавчої влади.

Незважаючи на роботу, що проводиться органами державної влади та місцевого самоврядування спільно з громадськістю щодо всебічного розвитку Чернігівщини, на сьогодні відчувається потреба пошуку більш ефективних механізмів взаємодії з інститутами громадянського суспільства, залучення їх до формування та реалізації державної та регіональної політики, а в підсумку – сприяння розвитку в області громадянського суспільства. Також зростає необхідність підсилення поінформованості широких кіл громадськості області щодо основних напрямків державної політики, реалізації на практиці концепції реформ, донесення до громадянського активу Чернігівщини основних ініціатив органів влади.

Зважаючи на необхідність подальшого розвитку громадянського суспільства, на Чернігівщині діє Обласна програма сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2016-2020 роки «Чернігівська громада», основні завдання якої: підтримка роботи Громадської ради при

облдержадміністрації, інших консультативно-дорадчих органів в області, сприяння реалізації інститутами громадянського суспільства суспільно значимих програм і заходів, проведенню ними громадських моніторингів, здійсненню громадських та антикорупційних експертиз.

Основні завдання на 2019 рік:

- забезпечення тісної взаємодії між органами виконавчої влади області та інститутам громадянського суспільства;
- сприяння діяльності інститутів громадянського суспільства області, які снують в області.

Очікувані результати:

- реалізація інститутами громадянського суспільства суспільно значимих проектів;
- залучення експертів від інститутів громадянського суспільства при розробці суспільно важливих актів, врахування пропозицій громадськості при їх підготовці, зокрема результатів експертної оцінки.

6. Природокористування та екологічна безпека

6.1. Використання природних ресурсів

Чернігівській області притаманна відносна різноманітність корисних копалин, які представлені практично всіма групами, за виключенням металічних. На території області розвідано понад 300 родовищ з 16 видів корисних копалин, проте більшість з них є незначними за запасами.

Мінерально-сировинна база області на половину складається з корисних копалин паливно-енергетичного комплексу (нафта, газ, конденсат, торф), більше, ніж на третину – із сировини для виробництва будівельних матеріалів, решта – це прісні і мінеральні води. Незначні обсяги складають нерудні корисні копалини для металургії та бішофіт.

Площа земель лісового фонду складає 739,5 тис. га, у тому числі вкритих лісовою рослинністю – 659,9 тис. га. Лісистість території розподіляється нерівномірно і коливається від 8-11% у південних районах до 37-41% у північних. У породному складі лісів області переважають хвойні насадження.

Відновлення лісів області відбувається переважно за рахунок створення лісових культур на площах після суцільних рубок, а лісорозведення – на площах, які непридатні для сільськогосподарського використання: в ярах, на пісках, навколо річок та водойм.

Всього на території області протікає 1570 річок загальною довжиною 8369 км. Відповідно до класифікації річок України, це 2 великі річки – Дніпро (124 км в межах області) та Десна (505 км в межах області), 8 середніх – Сож, Трубіж, Супой, Удай, Судость, Сейм, Снов, Остер (загальна протяжність 723 км) та 1560 малих річок (загальна протяжність 7017 км).

В області налічується 24 водосховища загальною площею водного дзеркала 2186,6 га і об'ємом 47,5 млн м³ та 1805 ставків загальною площею водного дзеркала 7336,7 га, в яких зарегульовано 127,9 млн м³ води.

Рівень забезпечення області природними водами місцевого стоку становить 108,2 тис. м³/рік на 1 км² або 3,26 тис. м³/рік на одного мешканця.

Станом на 01.11.2018 нормативну грошову оцінку земель проведено в усіх населених пунктах (1511) на 100,0 % їх площі (300,8 тис. га), здійснено повторну грошову оцінку 581 земельної ділянки сільськогосподарського призначення державної власності загальною площею 16,0 тис. га та 28 земельних ділянок несільськогосподарського призначення державної власності загальною площею 252,0 тис. га.

Основні завдання на 2019 рік:

- ефективне використання водних ресурсів;
- ефективне використання лісових ресурсів, поліпшення якісного складу лісів;
- раціональне та ефективне використання земельних ресурсів.

Очікувані результати:

- збереження і відтворення водних ресурсів;
- відтворення лісів на площі 2208 га;
- збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів від використання природних ресурсів.

6.2. Охорона навколишнього природного середовища та техногенна безпека

Для забезпечення наповнення обласного реєстру об'єктів утворення відходів (ОУВ) ведеться їх реєстр та реєстр об'єктів обробки та утилізації відходів (ООУВ). На даний час в реєстрі ОУВ обліковується 178 об'єктів, в реєстрі ООУВ – 7 об'єктів.

Станом на 01.10.2018 в обласному Реєстрі місць видалення відходів обліковуються 544 об'єкти. Майже в повному обсязі паспортизовано місця видалення відходів в Бахмацькому, Бобровицькому, Борзнянському, Городнянському, Ічнянському, Корюківському, Прилуцькому, Ріпкинському, Сновському, Талалаївському та Чернігівському районах.

На виконання Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища в січні-жовтні 2018 року виконано природоохоронних заходів на загальну суму 834,4 тис. гривень.

Фонд захисних споруд цивільного захисту області налічує 598 об'єктів, серед яких 153 сховища та 445 протирадіаційних укриття. Протягом 10 місяців 2018 року проведено 513 оглядів об'єктів колективного захисту населення (85,8% від загальної кількості).

Станом на 27.11.2018 на території області було зареєстровано 5 надзвичайних ситуацій та 2781 небезпечну подію, у тому числі: 496 дорожньо-транспортних пригод, 2034 пожежі, з яких 732 – у природних екосистемах, 172 випадки виявлення вибухонебезпечних предметів.

Із загальної кількості небезпечних подій 52,0% припадає на побутові пожежі та пожежі в природних екосистемах області через тривалі періоди сухої погоди та необережне поводження населення з вогнем.

Продовжуються роботи з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що виникла 9 жовтня 2018 року на 6 арсеналі Міністерства оборони України (смт Дружба Ічнянського району). Станом на 27 листопада очищено 79623 га прилеглої території (залишилось очистити 110 га). В ході проведення робіт вилучено 76729 вибухонебезпечних предметів. До проведення робіт залучено зведений піротехнічний загін ДСНС України у складі 143 чоловік особового складу та 47 одиниць техніки.

Основні завдання на 2019 рік:

- зменшення негативного впливу відходів на довкілля, збереження і відтворення природного різноманіття;
- захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Очікувані результати:

- збереження і відтворення ландшафтного різноманіття, дотримання екологічної рівноваги;
- зниження рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, забруднення об'єктів довкілля токсичними відходами, своєчасна ліквідація надзвичайних ситуацій та зменшення матеріальних збитків і втрат у разі виникнення таких ситуацій.

7. Формування спроможних територіальних громад області

Завдяки значній активності процесу добровільного об'єднання протягом 2017 року, область у 2018 році впевнено тримається серед областей-лідерів за показниками впровадження децентралізаційних реформ в Україні. За даними Моніторингу процесу децентралізації та реформування місцевого самоврядування, який здійснює Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Чернігівщина у загальному рейтингу займає лідируючі позиції серед регіонів України утримуючи протягом року 3 місце.

На початок 2018 року в області діяло 37 ОТГ. У 2018 році ще 21 місцева рада пройшла процедуру добровільного об'єднання, утворивши 5 об'єднаних територіальних громад (Озерянська, Борзнянська, Хмільницька, Новобілоуська, Киїнська), перші вибори в яких буде призначено після скасування воєнного стану.

У цьому році вже утворено 2 громади - Новгород-Сіверську та Ніжинську шляхом приєднання сільських рад до міст обласного значення.

У 2018 році органами місцевого самоврядування було ініційовано приєднання до вже функціонуючих ОТГ. Завершено процедури приєднання до 5 раніше сформованих ОТГ, за рахунок приєднання 13 сільських рад розширяться території Вертіївської, Любецької, М.-Коцюбинської, Деснянської, Гончарівської ОТГ.

Право на визначення територіальної основи місцевого самоврядування вже реалізувало 328 рад області (820 населених пунктів), що охоплює понад 55,0 % території області, де проживає 40,0 % населення.

Обласною державною адміністрацією в 2018 році було розроблено, а рішенням Чернігівської обласної ради від 28 березня 2018 року №10-12/VII схвалено нову редакцію проекту перспективного плану формування територій громад в межах усієї області.

Територіальні громади Чернігівщини приймаючи рішення про добровільне об'єднання активно використовують передбачені реформою можливості для розвитку своїх територій. У 2018 році 37 об'єднаним територіальним громадам виділено з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад субвенцію в сумі 143,3 млн гривень. Реалізовувались проекти, які спрямовані переважно на ремонт автомобільних доріг комунальної власності, реконструкцію вуличного освітлення, будівництво підвідного водопроводу, реконструкцію мережі водопостачання, ремонт закладів освіти, медицини, реконструкцію будинків культури, адміністративних будівель, придбання шкільних автобусів, спецтехніки та обладнання для комунальних підприємств та інші.

Основні завдання на 2019 рік:

- сприяння добровільному об'єднанню та приєднанню територіальних громад;
- підтримка розвитку інфраструктури територій об'єднаних територіальних громад.

Очікувані результати:

- утворення спроможних об'єднаних територіальних громад;
- підвищення інформаційної обізнаності представників об'єднаних територіальних громад, поліпшення якості проектного менеджменту.

**В.о. директора Департаменту
економічного розвитку
облдержадміністрації**

С. ПОЛТОРАЦЬКА

Додаток 1
до Програми економічного і соціального
розвитку області на 2019 рік
затверджено рішенням шістнадцятої сесії
обласної ради сьомого скликання
від 20 грудня 2018 року №4-16/VII

***ЗАХОДИ
ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ПРОГРАМИ
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ
НА 2019 РІК***

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
3. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону, забезпечення умов стійкого економічного зростання				
3.1. Податково-бюджетна політика				
Завдання 1. Ефективність адміністрування податків, посилення фінансової дисципліни				
1.	Забезпечення контролю за надходженнями до бюджету податків і зборів відповідно до макроекономічних показників розвитку по основних галузях економіки.	Протягом 2019 року	Головне управління Державної фіскальної служби в області	Забезпечення надходжень до Державного бюджету у сумі 4700,0 млн грн (+5,1 %). Зменшення рівня податкового боргу.
2.	Організація роботи із залучення до бюджету додаткових коштів за рахунок відпрацювання тіньового сектора економіки.			
3.	Реалізація комплексу заходів, спрямованих на погашення податкового боргу.			
Завдання 2. Збалансованість місцевих бюджетів та підвищення ефективності використання бюджетних коштів				
4.	Прогнозування надходжень місцевих бюджетів на основі реальних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку області, фактичного рівня відповідних надходжень у минулому та поточному роках.	Протягом 2019 року	Департамент фінансів облдержадміністрації	Власні доходи місцевих бюджетів складатимуть 6069,7 млн грн (+9,1 %).
5.	Забезпечення першочергового направлення коштів на фінансування оплати праці та інших захищених статей видатків при збалансованому підході до фінансування інших видатків.		Департамент фінансів облдержадміністрації, головні розпорядники бюджетних коштів, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Оптимальний та збалансований розподіл фінансових ресурсів області із збереженням соціальної спрямованості бюджетних коштів. Відсутність простроченої кредиторської заборгованості з виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери за енергоносії.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
<i>Завдання 3. Ефективне проведення публічних закупівель</i>				
6.	Надання методично-консультативної допомоги розпорядникам бюджетних коштів області з питань публічних закупівель.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Підвищення рівня обізнаності з питань публічних закупівель. Підвищення ефективності та прозорості витрачання бюджетних коштів.
7.	Проведення семінарів-навчань з питань здійснення публічних закупівель.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, (у порядку рекомендації), державних підприємств, установ і організацій (за згодою)	
<i>3.2. Розвиток підприємництва та удосконалення системи надання адміністративних послуг</i>				
<i>Завдання 1. Створення сприятливого середовища для розвитку малого і середнього підприємництва</i>				
1.	Забезпечення прозорості та відкритості реалізації державної регуляторної політики в області, в тому числі сприяння застосуванню розробниками проектів онлайн сервісу для підготовки аналізу регуляторного впливу та впровадженню стандарту набору відкритих даних регуляторних органів.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад	Недопущення прийняття економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів підприємництва. Підвищення законодавчої обізнаності розробників проектів регуляторних актів шляхом популяризації веб-ресурсу для здійснення аналізу впливу проекту регуляторного акта та розміщення на державному порталі наборів відкритих даних. Ефективний державно-приватний діалог з питань розвитку підприємництва. Покращення бізнес-клімату в області.
2.	Консолідація зусиль органів влади і бізнесу області, залучення на постійній основі представників інститутів громадянського суспільства до формування та реалізації державної політики у сфері розвитку підприємництва.			

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 2. Доступність та підвищення якості надання адміністративних послуг				
3.	Сприяння розширенню мережі центрів надання адміністративних послуг в об'єднаних територіальних громадах.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Створення рівного доступу фізичним і юридичним особам для одержання адміністративних послуг, покращення якості та стандартів їх надання.
4.	Підвищення поінформованості щодо участі органів місцевого самоврядування, об'єднаних територіальних громад в проектах подальшої розбудови мережі Центрів надання адміністративних послуг, в тому числі U-LEAD.			
5.	Вдосконалення порядку надання адміністративних послуг з урахуванням загальнодержавної концепції розвитку системи електронних послуг.			
6.	Аналіз діяльності роботи центрів надання адміністративних послуг та стану задоволення потреб одержувачів таких послуг.			
Завдання 3. Розширення доступу бізнесу до фінансово-кредитних ресурсів				
7.	Надання фінансової підтримки у формах: - фінансового кредиту найбільш ефективним інвестиційним проектам суб'єктів підприємництва з пріоритетних видів діяльності; - часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього бізнесу в банківських установах.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), Державна організація "Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області"	Покращення фінансової забезпеченості суб'єктів підприємництва, розширення можливостей в отриманні фінансово-кредитних ресурсів, залучення інвестицій в розвиток бізнесу, реалізація підприємницьких бізнес-ініціатив.
8.	Вивчення та впровадження додаткових форм здійснення фінансової підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва, в тому числі залучення міжнародної донорської допомоги, використання можливостей грантових програм для стартапів.			

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 4. Інформаційно-консультаційна допомога, розвиток мережі елементів інфраструктури підтримки МСП та забезпечення її ефективного функціонування				
9.	Розширення інформаційної та правової обізнаності суб'єктів підприємництва, в тому числі початківців, з питань реєстрації та ведення бізнесу; удосконалення системи консультативних послуг для підприємців.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), Державна організація “Регіональний фонд підтримки підприємства по Чернігівській області”, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області	Покращення інформаційного та консультаційного забезпечення суб'єктів малого та середнього підприємництва, підвищення рівня правової та економічної грамотності; активізація підприємницької діяльності; забезпечення бізнесу підготовленими кадрами; удосконалення діяльності об'єктів інфраструктури підтримки підприємства; ознайомлення з можливостями програм міжнародної технічної допомоги.
10.	Організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва, підтримка підприємницьких ініціатив серед вразливих верств населення (молодь, ветерани АТО, жінки, ВПО).			
11.	Розвиток сучасної інфраструктури для підтримки бізнесу, підвищення рівня якості та розширення спектру послуг.			
12.	Підвищення поінформованості суб'єктів малого і середнього підприємництва щодо можливості участі у програмах Європейського Союзу HORIZON 2020 та COSME.			
13.	Впровадження на місцевому рівні он-лайн Платформи ефективного регулювання PRO Start Business Challenge.			

3.3. Інвестиційна діяльність

Завдання 1. Створення умов для формування сприятливого інвестиційного середовища та позитивного іміджу області

1.	Проведення IV Міжнародного Форуму інвестицій та експорту Чернігівщини як основного іміджевого заходу для позиціонування Чернігівщини як інвестиційно привабливого регіону та надійного	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку, структурні підрозділи облдержадміністрації, Чернігівська регіональна	Формування позитивного іміджу області як регіону із сприятливим бізнес-кліматом та владою, відкритою до співпраці, розширення географії міжрегіонального та міжнародного співробітництва.
----	--	--------------------	---	---

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	бізнес-партнера.		торгово-промислова палата, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	
2.	Проведення та участь в різноманітних публічних заходах, зустрічах з вітчизняними та іноземними партнерами, інвесторами.		Департамент економічного розвитку, структурні підрозділи облдержадміністрації, Чернігівська регіональна торгово-промислова палата, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Активізація інвестиційної діяльності, покращення інвестиційного клімату та стимулювання припливу інвестицій в економіку області.
3.	Актуалізація та наповнення інтерактивної інвестиційної карти Чернігівської області. Актуалізація наявних інтернет-ресурсів для формування позитивного іміджу області та просування її економічного потенціалу		торгово-промислова палата, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Якісне представлення інвестиційного потенціалу регіону в інформаційному просторі, інформування про досягнення та здобутки у сфері інвестиційної діяльності.
Завдання 2. Формування ефективної системи залучення, супроводу та кваліфікованого консультативно-методичного забезпечення діяльності інвесторів в області				
4.	Організація проактивної діяльності із залучення нових вітчизняних та іноземних інвестицій, поглиблення діючих зв'язків з інвесторами, виявлення проблемних питань, що виникають під час впровадження інвестиційних проектів, відпрацювання шляхів їх вирішення.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку, структурні підрозділи облдержадміністрації, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області	Створення умов для стабільної роботи інвесторів у регіоні.
5.	Запровадження єдиних стандартів залучення та супроводу інвесторів.		райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення системності, передбачуваності і сталості роботи з інвесторами.
6.	Налагодження роботи щодо активізації процесу впровадження інструментів та механізмів державно-приватного партнерства в реалізації інвестиційних проектів.		самоврядування (у порядку рекомендації)	Збільшення кількості проектів, реалізованих на умовах ДПП.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
7.	Проведення та участь у навчальних семінарах та тренінгах з актуальних питань інвестиційного розвитку, залучення міжнародної технічної допомоги, написання грантових заявок, проектного менеджменту, державно-приватного партнерства тощо.		Департамент економічного розвитку, структурні підрозділи облдержадміністрації, Чернігівська регіональна торгово-промислова палата, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області,	Підвищення професіоналізму та рівня обізнаності державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування, об'єднаних територіальних громад, інших спеціалістів, що працюють у сфері інвестиційної діяльності.
8.	Навчання і професійна підготовка співробітників структурних підрозділів ОДА, райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад, ОТГ, відповідальних за формування та реалізацію інвестиційної політики (професійна комунікація з інвесторами, ведення ділових переговорів, написання та супровід інвестиційних проєктів, ознайомлення зі світовим досвідом у сфері інвестиційної політики, вивчення іноземних мов (англійська) тощо).	Протягом 2019 року	Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Формування нових навичок та вмінь, що відповідають потребам часу та зростаючим функціональним вимогам.
Завдання 3. Активізація залучення позабюджетних коштів у розвиток області				
9.	Забезпечення постійного інформування органів місцевого самоврядування, громадськості про відкриті для участі програми міжнародної технічної допомоги, грантові проєкти, програми пільгового кредитування міжнародних фінансових організацій. Щомісячне оновлення та наповнення Грантового дайджесту «Будь у курсі подій - дій» актуальною інформацією.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку, структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня поінформованості та як результат - участі у програмах міжнародної технічної допомоги, грантових конкурсах, проєктах тощо.
10.	Постійний моніторинг стану впровадження та результатів діючих програм міжнародної технічної допомоги			Розширення співпраці з міжнародними, донорськими, грантовими організаціями та МФО, популяризація результатів

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	в області. Відслідковування позитивних результатів співробітництва з МФО, участі в грантових конкурсах, різноманітних донорських програмах органів місцевого самоврядування, громадських організацій та ініціативних громадян області.			співробітництва та підвищення громадської активності.
3.4. Розвиток інфраструктури регіону				
Завдання 1. Покращення стану соціальної інфраструктури				
1.	Організація та забезпечення реалізації нових бюджетних програм, передбачених в державному бюджеті на розвиток інфраструктури	Протягом 2019 року	Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; фінансів; сім'ї, молоді та спорту; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів; Управління облдержадміністрації: капітального будівництва; охорони здоров'я; освіти і науки; Головне управління Державної казначейської служби України в області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Ефективне та своєчасне використання державних коштів. Вчасне внесення змін до Переліків об'єктів, які пропонуються до реалізації за рахунок державних коштів.
2.	Моніторинг стану використання державних коштів, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіону.			
3.	Забезпечення діяльності регіональної комісії з оцінки та проведення попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку для здійснення якісного відбору інвестиційних програм.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Формування загального рейтингового списку об'єктів, які брали участь у попередньому конкурсному відборі та фінансування яких передбачається здійснювати за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Введення в експлуатацію об'єктів соціально-культурного значення, поліпшення їх стану, забезпечення і підвищення умов і якості надання послуг громадянам області.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
4.	Підготовка пакетів документів інвестиційних програм та проектів, що пройшли конкурсний відбір і фінансування яких передбачається за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та надання їх Міжвідомчій комісії Мінрегіону.			
5.	Розгляд проектних заявок, поданих об'єднаними територіальними громадами, які пропонуються до реалізації за рахунок державних коштів.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Надання висновків щодо відповідності поданих проектних заявок плану соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади.
6.	Інформування громадськості щодо напрямів та пріоритетів використання коштів державного фонду регіонального розвитку.		Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю; інші структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня поінформованості громадськості про державне стимулювання розвитку територій.
7.	Проведення навчальних заходів для органів місцевого самоврядування та виконавчої влади щодо підготовки інвестиційних програм та проектів для подачі на конкурс.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, інші структурні підрозділи облдержадміністрації, Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органи місцевого самоврядування, (у порядку рекомендації), державних підприємств,	Якісна підготовка програм і проектів до подачі на конкурс.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
			установ, організацій (за згодою)	
Завдання 2. Поліпшення транспортно-експлуатаційного стану дорожньої інфраструктури				
8.	Поліпшення стану та технічних показників автомобільних доріг і мостів загального користування місцевого та державного значення.	Протягом 2019 року	Управління капітального будівництва облдержадміністрації, Служба автомобільних доріг в області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Покращення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг і мостів, що на них розташовані, загального користування та комунальної власності, насамперед за напрямками міжнародних і національних транспортних коридорів. Створення умов для розвитку автомобільних доріг відповідно до вимог європейських і світових стандартів; більш широке використання експортного та логістичного потенціалу України та області; врахування потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.
9.	Поліпшення стану та технічних показників автомобільних доріг і мостів комунальної власності.			
10.	Забезпечення якості виконання дорожніх робіт відповідно до вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, галузевих будівельних норм, інших нормативно-правових актів.			
11.	Приведення в належний стан автодоріг державного значення області, що з'єднують 4 міжнародні та 1 міждержавний контрольні-пропускні пункти, які знаходяться на території області, з м. Києвом.			
12.	Обмеження руху транспортних засобів за вагою у весняний період перезволоження земляного полотна та під час аномального підвищення температури повітря.			
	Підвищення рівня безпеки дорожнього руху, забезпечення відповідності експлуатаційного стану доріг правилам, нормам та стандартам з безпеки дорожнього руху.			
Завдання 3. Планування територій.				
13.	Розроблення та коригування містобудівної документації.	Протягом 2019 року	Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Вирішення питань раціонального використання територій, підготовки обґрунтованих пропозицій щодо встановлення та зміни меж населених пунктів, здійснення комплексної забудови територій, збільшення обсягу інвестицій.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати	
14.	Створення та ведення містобудівного кадастру Чернігівської області.		Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації	Створення комплексу технічного і програмного забезпечення системи містобудівного кадастру, забезпечення проведення містобудівного моніторингу.	
3.5. Житлово-комунальне господарство та житлова політика					
Завдання 1. Підвищення ефективності та надійності функціонування підприємств житлово-комунального господарства, забезпечення економічного механізму щодо аналізу динаміки розвитку цих підприємств					
1.	Надання методичної допомоги з питань формування цін/тарифів на житлово-комунальні послуги підприємствам житлово-комунального господарства. Моніторинг тарифів на житлово-комунальні послуги та рівня розрахунків за них.	Протягом 2019 року	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Приведення тарифів до економічно обґрунтованого рівня, зменшення збитковості підприємств.	
2.	Сприяння поліпшенню технічного стану водопровідно-каналізаційного господарства, централізованого тепlopостачання та житлового фонду, в тому числі за рахунок впровадження енергоефективних технологій та обладнання.			Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), підприємства житлово-комунального господарств (за згодою)	Підвищення рівня забезпеченості споживачів житлово-комунальними послугами належної якості та скорочення питомих показників використання енергетичних і матеріальних ресурсів на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг.
3.	Забезпечення використання засобів обліку при виробництві, транспортуванні та наданні житлово-комунальних послуг, в тому числі встановлення індивідуальних теплових пунктів у житловому			Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації, райдерж-	

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	фонді.		адміністрації, виконавчі комітети міських рад, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), підприємства житлово-комунального господарства (за згодою)	
<i>Завдання 2. Сприяння розвитку конкурентного середовища у сфері надання житлово-комунальних послуг та забезпечення подальшого реформування галузі</i>				
4.	Забезпечення консультативно-методичного супроводження діяльності посадових осіб органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, пов'язаних з реформуванням і розвитком житлово-комунального господарства.	Протягом 2019 року	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдерж-адміністрації	Підвищення професійних навичок фахівців органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, необхідних для забезпечення належного функціонування галузі житлово-комунального господарства.
5.	Моніторинг багатоквартирного житлового фонду, що переданий в управління ОСББ та управителям багатоквартирних будинків.		Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Запровадження ефективного власника житлового фонду.
6.	Залучення до процесу реформування та розвитку житлово-комунального господарства інвесторів, у тому числі фінансових ресурсів (кредитів, грантів) міжнародних організацій.		Департамент житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та інфраструктури, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Створення конкурентного середовища на ринку житлово-комунальних послуг.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 3. Реалізація програм підтримки житлового будівництва				
7.	Реалізація державних та регіональних програм житлового будівництва.	Протягом 2019 року	Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; фінансів; сім'ї, молоді та спорту; соціального захисту населення; Управління капітального будівництва облдержадміністрації; райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад, Чернігівський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі, регіональне управління державної спеціалізованої фінансової установи «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»	Забезпечення житлом громадян, які потребують поліпшення житлових умов, збільшення обсягів введення житла в експлуатацію. Покращення умов проживання населення, закріплення кадрів для забезпечення обслуговування сільського населення якісними послугами.
8.	Реалізація бюджетних програм із забезпечення житлом пільгових категорій населення.		Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; соціального захисту населення; Управління капітального будівництва облдержадміністрації; Служба у справах дітей облдержадміністрації; райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпеченням житлом громадян, які відповідно до діючого законодавства потребують поліпшення житлових умов або надання грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення.
9.	Передбачення коштів у місцевих бюджетах на реалізацію житлових програм.		Райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування	Зменшення квартирної черги, соціальної напруги серед громадян, закріплення кадрів для забезпечення обслуговування населення

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
10.	Збільшення житлового фонду соціального призначення.		(у порядку рекомендації)	якісними послугами.
3.6. Енергозабезпечення та енергозбереження				
Завдання 1. Підвищення рівня надійності енерго- та газопостачання				
1.	Моніторинг виконання інвестиційних програм підприємств.		Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації	Забезпечення безперебійного постачання природного газу, електричної енергії.
2.	Проведення системного контролю за станом розрахунків за енергоносії.		Департаменти житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, фінансів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), підприємства паливно-енергетичного комплексу (за згодою)	Забезпечення належного режиму енергопостачання всіх категорій споживачів. Отримання необхідних лімітів на споживання електроенергії та природного газу.
3.	Забезпечення повних розрахунків за енергоносіями установами, що фінансуються з місцевих бюджетів.			
Завдання 2. Оптимізація споживання енергетичних ресурсів всіма категоріями споживачів області та збільшення споживання альтернативних видів палива.				
4.	Сприяння впровадженню системи енергоменджменту та енергосервісу в установах бюджетної сфери.	Протягом 2019 року	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів.
5.	Організація і моніторинг реконструкції систем централізованого та автономного опалення бюджетних установ і		Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного	Скорочення витрат на опалення об'єктів соціальної інфраструктури, зменшення частки природного газу в паливному балансі області.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	організацій, в тому числі із встановленням котлів на альтернативних видах палива, термомодернізація об'єктів.		комплексу, структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), підприємства теплопостачання (за згодою)	
6.	Сприяння збільшенню обсягів виробництва та споживання альтернативних та місцевих видів палива.		Департаменти облдержадміністрації: житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу; економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів	Зменшення споживання традиційних паливно-енергетичних ресурсів. Впровадження нових екологічно чистих і ресурсозберігаючих технологій, підвищення конкурентоздатності і оновлення продукції, насичення внутрішнього ринку продукцією місцевих виробників.
<i>Завдання 3. Ефективне використання енергетичних ресурсів</i>				
7.	Забезпечення відшкодування частини відсоткової ставки по кредитах, отриманих населенням на впровадження енергоефективних заходів.	Протягом 2019 року	Департаменти житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, фінансів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Зменшення споживання паливно-енергетичних ресурсів населенням через стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів.
8.	Проведення роз'яснювальної роботи щодо необхідності впровадження енергоефективних заходів.		Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Популяризація економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
3.7. Науково-технічний та інноваційний розвиток. Технічне регулювання				
Завдання 1. Стимулювання інноваційного та науково-технічного розвитку				
1.	Інформаційна підтримка інноваційної діяльності суб'єктів господарювання області шляхом надання широкого спектру інформаційних послуг на базі передових інформаційних технологій.	Протягом 2019 року	Заклади вищої освіти області, Агенція регіонального розвитку Чернігівської області	Створення сприятливих умов для обміну інформацією між суб'єктами господарювання. Удосконалення інноваційної інфраструктури регіону.
2.	Продовжити розвиток міжнародних зв'язків закладів вищої освіти шляхом укладання договорів про співпрацю із зарубіжними закладами вищої освіти та іншими закладами освіти, участі у виконанні міжнародних наукових та освітніх проектів і програм.		Управління освіти і науки облдержадміністрації, заклади вищої освіти області	Утвердження міжнародного визнання результатів освітньої та наукової діяльності закладів вищої освіти, обмін досвідом щодо впровадження сучасних освітніх і наукових технологій в освітній процес.
3.	Забезпечення ефективного функціонування на базі закладів вищої освіти профільних структурних підрозділів з наукових досліджень, розробок, впровадження нових технологій та інноваційної продукції. Перегляд навчальних програм з метою їх оновлення на інноваційній основі з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, інтерактивних форм і методів навчання.		Управління освіти і науки облдержадміністрації, заклади вищої освіти області	Прискорення інтеграції науки і виробництва. Оптимізація використання науково-технічного потенціалу області для розвитку інноваційних процесів. Створення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації інженерно-технічних кадрів.
4.	Проведення конкурсу «Краща науково-технічна розробка регіону»		Агенція регіонального розвитку Чернігівської області, Відокремлений підрозділ ЧНТУ «Бізнес-інноваційний центр», Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Популяризація та подальше просування на інноваційні ринки перспективних науково-технічних розробок.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
5.	Проведення семінарів, тренінгів та майстер-класів з питань управління якістю, безпечністю харчових продуктів, гігієною та безпекою праці підприємств і організацій.		ДП «Чернігівстандартметрологія»	Підвищення рівня освіти фахівців різних галузей в питаннях якості, екології і безпеки. Підвищення ділової досконалості суб'єктів господарювання.
Завдання 2. Розвиток сучасної системи технічного регулювання				
6.	Створення системи добровільної сертифікації продукції, послуг.	Протягом 2019 року	ДП «Чернігівстандартметрологія», промислові підприємства області (за згодою)	Підтвердження відповідності показників якості та безпечності продукції третьою стороною.
7.	Перехід від системи обов'язкової сертифікації до системи оцінки відповідності товарів і послуг відповідно до вимог міжнародних стандартів.			Створення сучасної системи технічного регулювання та захисту прав споживачів. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств.
8.	Сприяння розробленню та впровадженню на підприємствах, в організаціях області систем управління: якістю; екологічного керування; безпечністю харчових продуктів; гігієною та безпекою праці.			Підвищення якості продукції, сприяння інноваційному розвитку економіки та залученню інвестицій.
9.	Проведення робіт із розширення сфер акредитації в галузі сертифікації та метрології.			Усунення технічних бар'єрів, забезпечення вільного доступу української продукції на міжнародні ринки.
3.8. Зовнішньоекономічна діяльність				
Завдання 1. Створення умов для активації зовнішньоекономічної діяльності				
1.	Проведення активної інформаційної політики щодо експортного потенціалу підприємств регіону, у тому числі через: - зовнішньоекономічний Портал Чернігівської області та його сторінку у facebook; - надання підтримки регіональним суб'єктам зовнішньоекономічної	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Збільшення присутності місцевих товаровиробників на зовнішніх ринках та обсягів їх зовнішньої торгівлі, підвищення рівня обізнаності міжнародної економічної спільноти про експортний потенціал регіону в країнах світу та позиціонування Чернігівщини як регіону зі сприятливим бізнес-кліматом.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	діяльності у представленні їх продукції та інформаційно-презентаційних матеріалів на регіональних, національних та міжнародних виставках, економічних форумах; - продовження співробітництва з дипломатичними представництвами України за кордоном, закордонними в Україні та міжнародними організаціями, зокрема шляхом обміну комерційними пропозиціями між регіональними і закордонними діловими колами.			
2.	Організація проведення заходів за участю господарюючих суб'єктів регіону з актуальних питань розвитку зовнішньо-економічної діяльності, в т.ч. із залученням відповідних представників центральних органів виконавчої влади та міжнародних експертів.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Налагодження нових ділових контактів з потенційними закордонними партнерами. Розширення присутності підприємств області на міжнародних торговельних ринках.
<i>Завдання 2. Активізація роботи щодо розвитку вже існуючих та налагодження нових міжрегіональних зв'язків регіону, а також формування позитивного міжнародного іміджу області</i>				
3.	Організація візитів Надзвичайних і Повноважних Послів, іноземних офіційних делегацій, представників міжнародних організацій, участь офіційних делегацій області у міжнародних заходах з питань розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Налагодження інституційного та ділового співробітництва з закордонними партнерами у всіх сферах співробітництва. Поширення інформації про потенціал Чернігівської області.
4.	Продовження виконання угод про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне міжрегіональне співробітництво з регіонами-партнерами області, напрацювання нових міжрегіональних			Інтенсифікація та налагодження міжрегіонального співробітництва з регіонами-партнерами, обмін досвідом у різних сферах.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	контактів з метою укладання угод про торговельно-економічне, науково-технічне та культурне співробітництво.			
3.9. Управління об'єктами державної та комунальної власності				
Завдання 1. Ефективна фінансово-господарська діяльність підприємств державного та комунального секторів економіки				
1.	Забезпечення складання фінансових планів підприємств державного сектора економіки, які перебувають у сфері управління обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів, підприємств комунального сектора економіки та здійснення моніторингу виконання їх показників.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, Регіональне відділення Фонду державного майна України по області, Управління комунального майна обласної ради, уповноважені органи, у сфері управління яких перебувають комунальні підприємства, керівники державних і комунальних підприємств (за згодою)	Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного та комунального секторів економіки. Забезпечення надходження коштів до Державного і місцевих бюджетів.
Завдання 2. Управління державним та комунальним майном				
2.	Проведення систематичних перевірок стану утримання, використання та збереження державного і комунального майна.	Протягом 2019 року	Регіональне відділення Фонду державного майна України по області, управління комунального майна обласної ради, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Збереження, ефективне використання та управління об'єктами державної та комунальної власності. Забезпечення надходження коштів до Державного і місцевих бюджетів.
3.	Аналіз ефективності управління об'єктами державної та комунальної власності, корпоративними правами держави у статутних капіталах акціонерних товариств.			

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
4.	Пошук нових об'єктів оренди державної і комунальної власності та укладення нових договорів оренди, контроль за станом їх використання, вжиття дієвих заходів щодо погашення заборгованості з орендної плати.			
5.	Забезпечення передачі об'єктів державної власності до комунальної.			
6.	Формування переліку об'єктів державної та комунальної власності, які пропонуватимуться до приватизації, забезпечення їх приватизації відповідно до вимог чинного законодавства.			
7.	Забезпечення ведення Реєстру об'єктів державної власності та державного майна.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, регіональне відділення Фонду державного майна України по області, Головне управління статистики в області, Головне управління Державної фіскальної служби в області, реєстраційна служба Чернігівської міської ради	Упорядкування обліку юридичних осіб державної власності та наявного у них державного майна.
8.	Організація роботи обласної комісії з питань упорядкування обліку юридичних осіб права державної власності.			

4. Реальний сектор економіки

4.1. Промисловість

Завдання 1. Підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу

1.	Забезпечення виконання основних напрямків регіональної промислової політики. Проведення моніторингу діяльності промислового комплексу області.	Протягом 2019 року	Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних	Аналіз стану і тенденцій розвитку промислового комплексу області. Відновлення позитивної динаміки розвитку галузей промислового комплексу, де допущено відставання.
----	--	--------------------	--	---

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
2.	Проведення засідань, нарад, робочих зустрічей з керівниками підприємств, спрямованих на поглиблене вивчення ситуації на проблемних підприємствах та надання практичної допомоги у вирішенні конкретних господарських питань.		ресурсів	Підвищення ефективності функціонування промислового комплексу.
3.	Ініціювання та надання пропозицій центральним органам виконавчої влади щодо вирішення проблемних питань промислових підприємств області.			

Завдання 2. Впровадження основних напрямів державної промислової політики на регіональному рівні

4.	Сприяння розвитку внутрішньообласної кооперації, налагодження довготривалих коопераційних зв'язків з вітчизняними і зарубіжними партнерами.	Протягом 2019 року	Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів	Встановлення ефективних коопераційних зв'язків між підприємствами різних форм власності, реалізації механізмів державно-приватного партнерства.
5.	Сприяння розвитку високотехнологічних перспективних секторів, поглиблення співпраці науково-технічного та виробничого потенціалу.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки Збройних Сил України (за згодою)	Зростання питомої ваги продукції з високою доданою вартістю в загальній структурі реалізованої промислової продукції. Диверсифікація продукції оборонно-промислового призначення.

4.2. Аграрний комплекс

Завдання 1. Раціоналізація структури сільськогосподарського виробництва з метою зростання його доданої вартості

1..	Сприяння розвитку підприємств, зосереджених на виробництві тваринницької продукції, шляхом проведення нарад, семінарів, навчань щодо впровадження та поширення	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації,	Збільшення виробництва продукції тваринництва. Забезпечення постачальницьких, виробничих, організаційних, технологічних інвестиційних та збутових потреб виробників і переробників сільськогосподарської продукції.
-----	--	--------------------	---	---

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	передових технологій в галузі тваринництва з метою нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.		сільськогосподарські дорадчі служби, кооперативи та фермерські асоціації за участю спеціалізованих надавачів послуг, вищі навчальні заклади області (за згодою)	
2.	Оптимізація спеціалізації сільського господарства з метою підвищення ефективності аграрного сектора та раціонального використання земельних ресурсів шляхом навчання та підвищення кваліфікації керівників та фахівців сільськогосподарських формувань Чернігівщини з питань ефективності ведення галузі рослинництва, ефективного використання земель сільгосп-призначення та наявного технічного потенціалу, нарощування виробництва с/г продукції, підвищення її конкурентоспроможності, покращення родючості ґрунтів.		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, Головне управління Держгеокадастру в області, райдержадміністрації	Оптимальна виробнича спеціалізація сільського господарства для кожного із районів області. Додатковий економічний ефект за рахунок зростання продуктивності сільськогосподарського виробництва. Система раціонального землекористування, яка убезпечить від деградації земельні ресурси. Зростання зайнятості сільських мешканців і розширення ринку праці у сільській місцевості.
<i>Завдання 2. Технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств з виробництва та переробки сільгосппродукції</i>				
3.	Підтримка технічного переоснащення малих, середніх агровиробників та їх об'єднань, що працюють на території Чернігівської області.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, суб'єкти виробничої діяльності в агропромислово-му комплексі області усіх форм власності (за згодою)	Підвищення рівня технічного оснащення сільськогосподарських виробників. Скорочення термінів збирання сільгоспкультур. Зменшення втрат врожаю. Підвищення продуктивності тваринницької галузі. Зменшення собівартості продукції. Створення нових робочих місць.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
<i>Завдання 3. Підтримка розвитку виробництва екологічно чистих продуктів харчування та органічного землеробства в області</i>				
4.	Сприяння розвитку екологічного та органічного виробництва через фінансову підтримку органічного виробництва шляхом компенсації витрат на підтвердження відповідності виробництва органічної продукції (сировини).	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, виробники органічної продукції (за згодою)	Збільшення частки органічної продукції у загальному обсязі валової продукції сільського господарства області. Забезпечення населення продуктами харчування, що безпечні для здоров'я.
5.	Проведення для сільгоспвиробників семінарів, навчань з питань виробництва екологічно чистих продуктів та органічного землеробства.			Посилення довіри до органічного сільського господарства у традиційних аграріїв та підвищення ефективності існуючих органічних виробників.
<i>Завдання 4. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі</i>				
6.	Розвиток системи консультативних (дорадчих) служб.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, сільські дорадчі центри, фермерські кооперативи та асоціації із залученням спеціалізованих надавачів послуг (за згодою)	Підвищення рівня знань та навичок кадрів малих та середніх сільгосптоваровиробників.
7.	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед членів особистих селянських, фермерських господарств та фізичних осіб – сільськогосподарських товаровиробників про конкурентні переваги провадження їх діяльності у складі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня знань з основ кооперації та переваг функціонування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в області.
8.	Часткове відшкодування сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам вартості придбаної техніки та обладнання для виробництва, заготівлі та		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів	Створення різноспеціалізованих (молочних, з обробітку ґрунту, заготівельних, м'ясних, багатофункціональних) сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Підвищення

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	переробки сільськогосподарської продукції.		облдержадміністрації, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	соціально-економічного розвитку сільської місцевості області шляхом створення нових робочих місць. Збільшення доходів, оптимізація витрат сільського населення, зростання надходження до місцевих бюджетів. Розбудова інфраструктури сіл.
9.	Фінансова підтримка сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з державного бюджету для придбання обладнання із зберігання та переробки сільськогосподарської продукції		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (за згодою)	

Завдання 5. Сприяння самозайнятості та підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу у сільській місцевості

10.	Підтримка особистих селянських господарств, які утримують 4 і більше корів шляхом часткового відшкодування вартості закуплених установок для індивідуального доїння.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, особисті селянські господарства, сімейні ферми, громадські організації (за згодою)	Покращення умов праці в особистих селянських господарствах через впровадження автоматизованого доїння. Збільшення обсягів виробництва якісної молочної продукції, як наслідок, підвищення рівня закупівельних цін і покращення добробуту сільського населення.
11.	Підтримка сільських багатодітних сімей, в яких виховується 5 і більше дітей, шляхом закупівлі та передачі їм нетелей.		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, райдержадміністрації	Забезпечення екологічно чистими продуктами тваринного походження та підвищення доходів сільських багатодітних сімей.

4.3. Транспорт і зв'язок

Завдання 1. Організація безпечних і якісних пасажирських перевезень на автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі області

1.	Оптимізація існуючої обласної мережі автобусних маршрутів загального користування з урахуванням	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації,	Поліпшення організації перевезення пасажирів, максимальне охоплення автобусним сполученням сільських населених пунктів
----	---	--------------------	---	--

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	максимального охоплення автобусним сполученням сільських населених пунктів.		райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), суб'єкти господарювання (за згодою)	області.
2.	Забезпечення потреб осіб з обмеженими фізичними можливостями у якісному транспортному обслуговуванні шляхом використання автобусів спеціалізованого призначення.			Створення умов для надійного, якісного та безпечного перевезення пасажирів з обмеженими фізичними можливостями.
<i>Завдання 2. Забезпечення прозорості конкуренції на ринку пасажирських автоперевезень</i>				
3.	Організація роботи щодо припинення надання послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах перевізниками без відповідних дозвільних документів.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Головне управління ДФС у області, Головне управління Національної поліції в області, Управління Укртрансбезпеки в області, Управління захисту економіки в області Департаменту захисту економіки Національної поліції України, Управління патрульної поліції в м. Чернігові Департаменту патрульної поліції	Забезпечення рівних умов для всіх суб'єктів господарювання, які надають послуги з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування. Надання безпечних послуг з перевезення пасажирів. Збільшення надходжень до державного бюджету.
4.	Посилення контролю за виконанням договірних умов і вимог законодавства у сфері пасажирських автоперевезень.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Управління Укртрансбезпеки в області, Головне управління Національної поліції в області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення якості і доступності пасажирських автотранспортних послуг, ефективності державного регулювання та контролю за роботою автомобільного транспорту.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 3. Оптимізація мережі поштового зв'язку та розвиток телекомунікаційних мереж загального користування				
5.	Реформування мережі відділень поштового зв'язку з урахуванням регіональних особливостей області та дотриманням максимальної орієнтації на потреби сільських населених пунктів.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдерж-адміністрації, Філія Чернігівська дирекція ПАТ «Укрпошта» (за згодою) райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення надання якісних універсальних поштових послуг сільському населенню та підвищення рентабельності роботи відділень поштового зв'язку.
6.	Сприяння розвитку існуючих та впровадження нових технологій і послуг систем мобільного зв'язку, широко-смугового доступу до Інтернету, що відповідатимуть потребам мешканців області.		Департамент економічного розвитку облдерж-адміністрації, Чернігівська філія дирекція ПАТ «Укртелеком» (за згодою), райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (в порядку рекомендації)	Задоволення потреб населення у доступному, надійному та якісному зв'язку, розширення географії покриття широкосмугового Інтернету.
4.4. Споживчий ринок				
Завдання 1. Створення сприятливих умов для просування на споживчий ринок товарів місцевого виробництва				
1.	Надання постійної інформаційно-консультативної підтримки в роботі місцевих товаровиробників, проведення семінарів-практикумів, бізнес-майстерень тощо з пошуку ринків збуту продукції місцевого виробництва.	Протягом 2019 року	Департаменти облдерж-адміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів; райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення професійного рівня спеціалістів у сфері бізнес-адміністрування, розширення економічних взаємовідносин, встановлення ділових контактів між товаровиробниками та суб'єктами торгівлі області.
2.	Розробка механізму та впровадження часткового відшкодування на конкурсних засадах витрат підприємств області на участь у виставково-		Департаменти облдерж-адміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та	Підтримка місцевих товаровиробників та просування їхньої продукції на зовнішніх і регіональних ринках, поширення та пропагування досвіду підприємств, які

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	ярмаркових заходах на національному та міжнародному рівнях.		природних ресурсів	виробляють якісну продукцію.
3.	Реалізація ініціативи «Чернігівщина, купуй рідне».		Департаменти облдерж-адміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Стимулювання споживчого попиту на продукцію місцевого виробництва, збільшення присутності та обсягів реалізації товарів місцевого виробництва у роздрібній торговельній мережі області.
4.	Проведення щорічного конкурсу «Кращий товар року Чернігівщини».		Департаменти облдерж-адміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів, ДП «Чернігівстандартметрологія», Головне управління Держ-продспоживслужби в області	Визначення на конкурсній основі кращих зразків продукції місцевого виробництва, підтримка ініціатив і зусиль місцевих товаровиробників щодо покращання якості продукції.
Завдання 2. Реалізація державної цінової політики, недопущення необґрунтованих цінових коливань на споживчому ринку				
5.	Регулювання цін і тарифів відповідно до наданих повноважень.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Забезпечення прогнозованості цінової ситуації, прозорості формування регульованих цін і тарифів, запобігання їх необґрунтованому зростанню.
6.	Здійснення аналізу результативності регуляторних актів щодо цінового регулювання.		Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, суб'єкти господарювання	Виконання вимог законодавства у сфері регуляторної політики, відстеження ефективності чинних регуляторних актів та прийняття рішень щодо їх дії.
7.	Проведення моніторингу та аналізу споживчих цін, у межах наданих повноважень, насамперед, на ринках соціально значущих товарів і послуг		Обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України, Головне управління Держпродспо-	Упередження необґрунтованого підвищення цін на ринках соціально значущих товарів і послуг, здійснення контролю за дотриманням суб'єктами господарювання державної

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	(продовольчому, паливно-мастильних матеріалів, житлово-комунальних послуг тощо).		живслужби в області, Головне управління статистики в області, Департаменти облдержадміністрації: економічного розвитку; агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	дисципліни цін на товари і послуги.
Завдання 3. Підвищення рівня захисту прав населення на споживання якісних та безпечних для життя і здоров'я товарів і послуг				
8.	Організація профілактичної роботи щодо недопущення надходження на споживчий ринок небезпечної, фальсифікованої, контрафактної продукції (товарів) з метою запобігання фактам їх реалізації споживачам, у разі необхідності вжиття адекватних заходів реагування.	Протягом 2019 року	Головне управління Держпродспоживслужби в області; Державна служба з лікарських засобів в області; Управління Держпраці в області	Здійснення належного виконання контрольних (наглядових) функцій у сфері захисту прав споживачів, удосконалення системи обміну інформацією про виявлену небезпечну та неналежної якості продукцію між органами державного ринкового нагляду, фіскальною службою та правоохоронними органами.
9.	Проведення перевірок відповідності характеристик продукції згідно з вимогами чинного законодавства України про державний ринковий нагляд та вжиття у разі необхідності обмежувальних (корегувальних) заходів.		Головне управління Держпродспоживслужби в області	Забезпечення дієвого контролю за якістю і безпекою продукції, робіт (послуг), що виробляються та реалізуються (надаються) на споживчому ринку, підвищення рівня захисту прав та інтересів споживачів.
10.	Проведення семінарів, лекцій, надання практичної методичної допомоги громадянам, суб'єктам господарювання з питань дотримання законодавства про захист прав споживачів.			Підвищення рівня інформованості та правової обізнаності споживачів стосовно реалізації і захисту їх прав.
11.	Сприяння впровадженню системи НАССР (система аналізу небезпечних			Підвищення якості та безпечності харчових продуктів.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	факторів та контролю у критичних точках) для забезпечення безпечності харчової продукції.			
Завдання 4. Проведення економічного обстеження, аналізу, прогнозування та оцінки розвитку споживчого ринку				
12.	Здійснення моніторингу виїзного обслуговування мешканців малих та віддалених населених пунктів.	Щоквартально	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, райдержадміністрації	Оцінка забезпеченості населення сільської місцевості споживчими товарами та побутовими послугами.
13.	Прогнозування споживчого попиту та ресурсного наповнення ринків основними видами продовольчих ресурсів.	Щомісячно	Департаменти облдержадміністрації: агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів; економічного розвитку; райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підтримка збалансованості продовольчого ринку та упередження виникнення ажіотажних проявів.
14.	Проведення інвентаризації мережі об'єктів роздрібної торгівлі та ресторанного бізнесу (громадського харчування).	Квітень 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Ведення та використання електронної бази даних щодо інфраструктури об'єктів споживчого ринку, здійснення економічної оцінки їх розвитку.
5. Соціальна і гуманітарна сфери				
5.1. Демографічна ситуація, підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика				
Завдання 1. Утвердження здорового способу життя. Оздоровлення дітей				
1.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо попередження соціально небезпечних хвороб, профілактики шкідливих звичок	Протягом 2019 року	Обласний, районні, міські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Департамент сім'ї, молоді та	Підвищення рівня свідомого ставлення молоді до збереження здоров'я, відмова від шкідливих звичок. Збереження репродуктивного здоров'я молоді,

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	(тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії), популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді.		спорту облдерж-адміністрації; Комунальна установа «Обласний молодіжний центр»	утвердження інституту сім'ї та сімейних цінностей; зниження показників захворюваності на «соціальні хвороби» в молодіжному середовищі.
2.	Забезпечення діяльності виїзних мобільних консультативних пунктів соціальної роботи, проведення інформаційно-профілактичної роботи в сільській місцевості з питань збереження репродуктивного здоров'я, популяризації здорового способу життя.	Щоквартально	Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	
3.	Розробка, видання та розповсюдження соціально-рекламної продукції щодо збереження репродуктивного здоров'я, популяризації здорового способу життя.	Протягом 2019 року	Обласний, районні, міські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Підвищення рівня обізнаності молоді щодо соціально небезпечних хвороб.
4.	Проведення державної атестації дитячих закладів оздоровлення та відпочинку області.		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації	Приведення діяльності закладів оздоровлення та відпочинку у відповідність до державних стандартів.
5.	Забезпечення оздоровлення дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки.			Забезпечення якісними оздоровчими послугами дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки.
Завдання 2. Підтримка дітей соціально незахищених категорій та сімей, які опинились у складних життєвих обставинах, багатодітних сімей				
6.	Організація та проведення навчальних семінарів для спеціалістів і фахівців із соціальної роботи районних/міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладів соціального обслуговування, фахівців із соціальної роботи об'єднаних територіальних громад стосовно впровадження нових форм і методів у соціальну роботу.	Щоквартально	Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Підвищення кваліфікації та професійного рівня спеціалістів і фахівців із соціальної роботи районних/міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладів соціального обслуговування.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
7	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо пропагування сімейних цінностей, формування свідомого та відповідального ставлення до батьківства, повноцінного виховання та розвитку дітей.	Протягом 2019 року		Підвищення рівня свідомого ставлення молоді до сімейних цінностей, відповідального батьківства.
8.	Запровадження послуги патронату над дитиною.		Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Створення п'яти сімей патронатних вихователів.
9.	Забезпечення діяльності мобільного консультативного пункту обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з питань відповідального батьківства, попередження сімейного неблагополуччя, підготовки молоді до сімейного життя.		Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Підвищення рівня свідомого ставлення молоді до сімейних цінностей, відповідального батьківства.
10.	Проведення благодійних акцій, святкових заходів для дітей соціально незахищених категорій.		Служба у справах дітей облдержадміністрації	Підтримка дітей соціально незахищених категорій.
11.	Проведення заходів щодо підтримки багатодітних сімей, забезпечення їх прав на пільги.		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня проживання багатодітних сімей, формування позитивного ставлення до таких сімей.
Завдання 3. Розвиток сімейних форм виховання				
12.	Проведення серед населення області інформаційних кампаній щодо формування позитивного сприйняття сімейного влаштування дітей-сиріт та	Протягом 2019 року	Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, районні державні адміністрації,	Підвищення рівня обізнаності населення області щодо сімейних форм влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Збільшення кількості кандидатів у прийомні

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	дітей, позбавлених батьківського піклування, спонукання кандидатів на створення прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ).		органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	батьки, батьки-вихователі, опікуни/піклувальники.
13.	Розробка, випуск та розповсюдження методичної літератури, друкованої інформаційно-просвітницької продукції, інформації в мережі Інтернет стосовно влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання.		Служба у справах дітей облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	
14.	Проведення тренінгових занять для кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, а також навчань з метою підвищення виховного потенціалу прийомних батьків та батьків-вихователів.		Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Збільшення кількості прийомних сімей та ДБСТ та кількості дітей, влаштованих у сімейні форми виховання. Підвищення рівня виховного потенціалу прийомних батьків, батьків-вихователів, збільшення рівня охоплення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сімейними формами виховання.
15.	Здійснення спеціалістами центрів СССДМ соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.		Обласний, районні, міські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Надання своєчасної соціальної підтримки та допомоги прийомним сім'ям та ДБСТ.
16.	Сприяння збільшенню мережі прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. Влаштування дітей, що залишились без батьківської опіки, до сімейних форм виховання.		Служба у справах дітей облдержадміністрації, Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Збільшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих у сімейні форми виховання (усиновлення, опіка, піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу). Створення 1 дитячого будинку сімейного типу та 17 прийомних сімей у містах та районах області, влаштування до них 46 дітей.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
17.	Проведення «Літньої школи» для прийомних батьків, батьків-вихователів, прийомних дітей, дітей-вихованців, власних дітей з цих родин.		Служба у справах дітей облдержадміністрації; Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Підвищення виховного потенціалу прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу.
Завдання 4. Зменшення рівня дитячої бездоглядності та безпритульності, інших антигромадських проявів серед дітей				
18.	Виявлення дітей, які опинились за межами сім'ї, бездоглядних та безпритульних дітей.	Протягом 2019 року	Служба у справах дітей облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Зменшення рівня асоціальних проявів серед дітей.
19.	Проведення виїзних нарад, засідань за «круглим столом» з питань соціально-правового захисту дітей.		Служба у справах дітей облдержадміністрації, Управління освіти і науки облдержадміністрації, Обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Профілактика соціального сирітства, зменшення рівня асоціальних проявів серед дітей.
20.	Розробка, випуск та розповсюдження методичної літератури з питань профілактики дитячої бездоглядності та безпритульності, друкованої інформаційно-просвітницької продукції із захисту прав дитини.		Служба у справах дітей облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня поінформованості населення та посадових осіб державних установ щодо захисту прав дітей.
21.	Організація діяльності мобільного інформаційно-консультативного пункту з прав дитини.		Служба у справах дітей облдержадміністрації	

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 5. Соціальне становлення та підтримка молоді				
22.	Формування громадянської позиції, національно-патріотичне виховання, самовдосконалення та інтелектуальний розвиток молоді.	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, Комунальна установа «Обласний молодіжний центр»	Формування соціально активного та свідомого громадянина України.
23.	Розвиток неформальної освіти через набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти.			Збільшення кількості молоді, залученої до неформальної освіти.
24.	Створення умов для працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді).			Збільшення відсотка молоді, залученої до праці в літніх трудових загонах, сезонних робіт та підприємницької діяльності.
25.	Проведення заходів за участю молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб.			Забезпечення партнерської підтримки молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб.
26.	Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям.			Збільшення кількості реалізованих соціально корисних проектів молодіжних громадських організацій.
27.	Проведення міжнародних молодіжних заходів.			Активізація міжнародного молодіжного співробітництва.
Завдання 6. Популяризація сімейних цінностей, запобігання та протидія домашньому насильству, торгівлі людьми				
28.	Проведення заходів у рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства» та інших інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на формування нетерпимого ставлення у суспільстві до всіх проявів насильства та дискримінації за ознакою статі.	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення надання допомоги особам, які зазнали насильства та дискримінації.
29.	Здійснення заходів щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації.	Захист та надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
30.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів, спрямованих на підвищення рівня інформованості населення щодо запобігання ризикам потрапляння в ситуації торгівлі людьми та можливостей отримання допомоги (зокрема до Всесвітнього дня боротьби з торгівлею людьми, Європейського дня боротьби з торгівлею людьми).		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищити рівень поінформованості суспільства щодо шляхів уникнення ризиків потрапляння в ситуації торгівлі людьми та можливостей отримання допомоги з метою формування у населення навичок безпечної поведінки (охоплення просвітницькими заходами 30 відсотків населення області).
31.	Забезпечення проведення навчальних семінарів, тренінгів серед представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, громадські організації (за згодою)	Створення професійного ресурсу для підвищення ефективності реалізації заходів з протидії торгівлі людьми.
<i>Завдання 7. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства та впровадження європейських стандартів рівності</i>				
32.	Розгляд питань з гендерної проблематики на засіданнях Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми при облдержадміністрації та відповідних координаційних рад при райдержадміністраціях, виконавчих комітетах міських рад, рад об'єднаних територіальних громад.	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації	Посилення інституційного механізму утвердження гендерної рівності.
33.	Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, освітніх, культурно-мистецьких заходів з питань утвердження в суспільстві культури гендерної рівності та подолання гендерних стереотипів, протидії гендерно зумовленого насильства, гендерних аспектів запобігання та врегулювання конфліктів.		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення рівня обізнаності громадськості щодо утвердження гендерної рівності в суспільстві та подолання гендерних стереотипів (охоплення заходами 30 відсотків населення області).

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
5.2. Ринок праці				
Завдання 1. Повернення безробітних до продуктивної зайнятості, створення нових робочих місць та легалізація праці				
1.	Сприяння працевлаштуванню населення, що шукає роботу та звертається за послугами до служби зайнятості, на вільні та новостворені робочі місця. Особливу увагу приділяти працевлаштуванню соціально вразливих верств населення, які не здатні на рівних конкурувати на ринку праці.	Протягом 2019 року	Обласний центр зайнятості	Підвищення рівня зайнятості населення, зокрема, соціально вразливих верств населення.
2.	Активізація профорієнтаційної роботи у напрямку інформування та мотивації широких верств населення до професійного росту, розвитку вмінь, компетенції та кваліфікації протягом усього життя, легальної зайнятості.			Якісна та адресна профорієнтаційна робота з населенням, направлена на обґрунтований вибір або зміну професії відповідно до потреб ринку праці.
3.	Організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації з урахуванням потреб ринку праці та замовлень роботодавців.			Покращення якості робочої сили, задоволення потреб роботодавців у кваліфікованих кадрах.
4.	Організація громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру, які заохочують та стимулюють безробітних до продуктивної зайнятості. Розширення обсягів громадських робіт, зокрема, в інтересах територіальних громад та у напрямку екологічного захисту навколишнього середовища.			Тимчасова зайнятість населення, матеріальна підтримка безробітних, мотивація безробітних до праці.
5.	Організація професійного навчання учасників антитерористичної операції в рамках реалізації бюджетної програми, спрямованої на здобуття або удосконалення професійних знань, умінь та навичок.			Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, райдержадміністрації

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
6.	<p>Здійснення контролю за дотриманням законодавства про працю юридичними особами щодо захисту трудового права громадян, особливо в частині легалізації зайнятості, а також упередження та припинення порушень трудового законодавства.</p> <p>Інформування роботодавців області про найбільш ефективні способи додержання законодавства про працю, у т.ч. зниження рівня незадекларованої праці.</p>		Управління Держпраці у Чернігівській області, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Сприяння соціальному захисту та легалізації трудових прав найманих працівників, законодавства про зайнятість населення, працевлаштування осіб з інвалідністю.
Завдання 2. Підвищення рівня оплати праці				
7.	Здійснення моніторингів рівня життя населення, показників оплати праці та контролю стану виплати заробітної плати, вжиття заходів для забезпечення своєчасної та в повному обсязі виплати заробітної плати, погашення існуючої заборгованості.	Протягом 2019 року	Департаменти облдержадміністрації: соціального захисту населення, економічного розвитку, агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів, житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, Головне управління юстиції в області, Управління Держпраці в області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Зростання розміру середньомісячної заробітної плати штатних працівників на 16,5 % (до 7920 гривень). Скорочення частки низькооплачуваних працівників, зменшення розшарування населення за рівнем доходів. Скорочення (ліквідація) заборгованості із виплати заробітної плати на підприємствах, установах та організаціях області. Посилення мотивації до легальної зайнятості.
8.	Здійснення моніторингу колективно-договірного регулювання трудових відносин.		Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, управління Держпраці в області, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
9.	Здійснення моніторингу та контролю за додержанням законодавства про працю, вжиття заходів щодо упередження та припинення порушень трудового законодавства.		Управління Держпраці в області	Попередження та усунення порушень трудового законодавства Сприяння захисту та легалізації трудових прав і гарантій в оплаті праці найманих працівників. Посилення мотивації до легальної зайнятості.
<i>Завдання 2. Створення належних безпечних умов праці на підприємствах, установах і організаціях усіх форм власності, зниження виробничого травматизму та професійних захворювань в області</i>				
10.	Здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про охорону праці.	Протягом 2019 року	Управління Держпраці у Чернігівській області	Підвищення рівня охорони праці та промислової безпеки. Захист трудових прав найманих працівників області.
11.	Здійснення превентивних заходів, спрямованих на додержання законодавчих та нормативно-правових актів з питань охорони праці та промислової безпеки.			Сприяння обізнаності населення з метою недопущення порушень діючого законодавства з охорони праці.
12.	Державний нагляд (контроль) у сфері гігієни праці. Своєчасне та якісне проведення попередніх та періодичних медичних оглядів працівників, дотримання вимог санітарних норм та правил.			Профілактика професійних захворювань, поліпшення умов праці працівників.
5.3. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення				
<i>Завдання 1. Реалізація конституційних прав громадян на соціальний захист, забезпечення рівня життя всіх груп населення не нижче прожиткового мінімуму</i>				
1.	Забезпечення своєчасного та в повному обсязі надання населенню всіх видів державної допомоги, субсидій згідно із чинним законодавством.	Протягом 2019 року	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення своєчасного та в повному обсязі надання населенню всіх видів допомог, субсидій, передбачених чинним законодавством.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 2. Соціальний захист учасників антитерористичної операції та осіб з інвалідністю				
2.	Сприяння у забезпеченні житлом членів сімей загиблих учасників АТО, осіб з інвалідністю 1-2 груп з числа учасників АТО, а також внутрішньо переміщених осіб, які брали безпосередню участь в АТО та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни 3 групи та учасників бойових дій з числа учасників АТО, і потребують поліпшення житлових умов.	Протягом 2019 року	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Поліпшення житлових умов членів сімей загиблих учасників АТО, осіб з інвалідністю 1-2 груп із числа учасників АТО, а також внутрішньо переміщених осіб, які брали безпосередню участь в АТО та визнані особами з інвалідністю 3 групи внаслідок війни та учасників бойових дій з числа учасників АТО шляхом виплати грошової компенсації на придбання житла.
3.	Забезпечення санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, проходження психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції.		Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	Забезпечення у повному обсязі потреби постраждалих учасників антитерористичної операції у технічних засобах реабілітації, санаторно-курортному лікуванні, психологічній реабілітації.
Завдання 3. Підвищення стандартів життя людей з особливими потребами.				
4.	Сприяння забезпеченню у повному обсязі потреби у технічних та інших засобах реабілітації та пересування осіб з обмеженими фізичними можливостями.	Протягом 2019 року	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації	Забезпечення у повному обсязі потреби інвалідів у технічних засобах реабілітації, поліпшення рівня доступності інвалідів до всіх об'єктів громадського призначення, освітніх закладів, транспорту та зв'язку, сприяння створення умов для їх повноцінної життєдіяльності.
5.	Сприяння забезпеченню санаторно-курортним лікуванням осіб з інвалідністю внаслідок війни, осіб з інвалідністю внаслідок загального захворювання та з дитинства.			
6.	Сприяння у направленні осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю до реабілітаційних установ для отримання реабілітаційних послуг.			

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 4. Стабільність пенсійної системи та пенсійного забезпечення громадян.				
7.	Реалізація законів України та рішень Уряду щодо пенсійного забезпечення громадян.	Протягом 2019 року	Головне управління Пенсійного фонду області	Підвищення розміру пенсійного забезпечення.
8.	Забезпечення співпраці органів місцевої влади, правоохоронних, контролюючих органів, соціальних партнерів та установ Пенсійного фонду області з метою сприяння максимально повному надходженню коштів до Пенсійного фонду та погашення існуючої заборгованості.		Головне управління Пенсійного фонду області, територіальні органи центральних органів виконавчої влади	Зменшення заборгованості до Пенсійного фонду за платежами, легалізація оплати праці, захист прав застрахованих осіб.
5.4. Охорона здоров'я				
Завдання 1. Продовження реформування сфери охорони здоров'я області з акцентом на первинну ланку				
1.	Проведення просвітницької роботи з пропаганди здорового способу життя. Всебічне висвітлення сутності та заходів започаткованих перетворень у медичній сфері в друкованих та електронних ЗМІ.	Протягом 2019 року	Управління охорони здоров'я облдержадміністрації	Забезпечення широкої інформаційної підтримки засобами масової інформації переваг здорового способу життя. Підвищення інформованості населення щодо реформування сфери охорони здоров'я, формування позитивного ставлення населення до реформ у сфері охорони здоров'я.
2.	Модернізація мережі закладів охорони здоров'я області, що надають первинну медико-санітарну допомогу.		Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпеченість населення області лікарями ЗПСМ; збільшення відсотка населення, що отримує допомогу у сімейних лікарів, забезпечення якісною медичною допомогою мешканців, особливо сільської місцевості, в повному обсязі. Раннє виявлення захворювань.
3.	Будівництво, реконструкція та ремонт закладів охорони здоров'я, покращення їх матеріально-технічної бази.		Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, райдержадміністрації,	Поліпшення умов отримання населенням послуг охорони здоров'я.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
4.	Оптимізація цілодобового ліжкового фонду госпітальних закладів охорони здоров'я відповідно до реальних потреб населення.		органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Приведення показника забезпечення населення лікарняними ліжками відповідно до нормативу, економія бюджетних коштів.
5.	Забезпечення медичних працівників житлом (зокрема, службовим), земельними ділянками.			Покращення кадрової ситуації та соціального захисту медичних працівників.
6.	Підвищення рівня кваліфікації медичних кадрів первинної ланки.		Управління охорони здоров'я облдержадміністрації	Покращення профілактичного напрямку роботи, раннє виявлення захворювань, наближення медичної допомоги до населення.
Завдання 2. Доступна, якісна, сучасна медична допомоги населенню області. Покращення надання медичної допомоги матерям та дітям				
1.	Продовження роботи щодо створення міжрайонних акушерсько-гінекологічних центрів та перинатальних центрів II рівня.	Протягом 2019 року	Управління охорони здоров'я облдержадміністрації	Зниження рівня немовлячої смертності. Збільшення частки нормальних пологів. Запобігання випадкам материнської смертності.
2.	Рання діагностика хвороб сечостатевої системи, лікування хронічної ниркової недостатності, застосування діалізоної терапії.			Підвищення ефективності та якості надання спеціалізованої лікувально-профілактичної допомоги хворим нефрологічного профілю, збереження їх працездатності, збільшення тривалості життя.
3.	Своєчасне діагностування цукрового діабету, забезпечення хворих на цукровий і нецукровий діабет лікарськими засобами та виробами медичного призначення.			Покращення рівня глікемічного контролю, зменшення кількості тяжких ускладнень цукрового діабету, зменшення кількості госпіталізацій дітей з приводу тяжких гіпоглікемічних станів, зменшення рівня первинного виходу на інвалідність та рівня смертності внаслідок ускладнень цукрового діабету.
4.	Рання діагностика інфаркту міокарда, надання своєчасної медичної допомоги хворим на серцево-судинну та судинно-мозкову патологію.			Зниження рівня смертності від гострих інфарктів міокарду, первинної інвалідності, зумовленої серцево-судинними та судинно-мозковими захворюваннями, в першу чергу у працездатному віці.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
<i>Завдання 3. Профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб</i>				
5.	Своєчасне виявлення випадків захворювання на туберкульоз та забезпечення контрольованого лікування хворих на туберкульоз на амбулаторному етапі.	Протягом 2019 року	Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, заклади охорони здоров'я області (у порядку рекомендації)	Своєчасне і максимальне виявлення захворювань на туберкульоз. Покращення ефективності лікування хворих на туберкульоз, у першу чергу на амбулаторному етапі лікування. Зниження рівня захворюваності на туберкульоз.
6.	Профілактика та забезпечення раннього виявлення онкологічних захворювань, насамперед серед населення, що мешкає в сільській місцевості.			Раннє виявлення онкопатології, покращення рівня надання медичної допомоги хворим на злоякісні новоутворення, зниження інвалідизації онкологічних хворих, рівня смертності від раку, створення умов для продовження та поліпшення якості життя онкологічних хворих.
5.5. Освіта				
<i>Завдання 1. Забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей</i>				
1.	Формування та розвиток мережі закладів дошкільної освіти та відкриття додаткових місць на базі діючих.	Протягом 2019 року	Управління освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Доступність для кожного громадянина освітніх послуг, що надаються системою дошкільної освіти (ліквідація черг на влаштування дітей) шляхом відкриття нових закладів дошкільної освіти та створення додаткових місць на базі діючих.
2.	Удосконалення освітнього середовища закладів дошкільної освіти.			Гармонійний та всебічний розвиток особистості дитини у період дошкільного дитинства, забезпечення наступності та перспективності між дошкільною та початковою загальною освітою.
3.	Організація змісту освітньої діяльності закладів дошкільної освіти відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, комплексних і парціальних програм та інших видів навчальних видань, рекомендованих Міністерством освіти і науки України або схвалених комісією з дошкільної педагогіки та психології			Відповідність рівня дошкільної освіти вимогам Базового компонента з питань рівня розвитку та формування компетентностей дітей щодо їх успішної адаптації у соціумі, здібностей до колективної діяльності.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	Науково-методичної ради з питань освіти МОН України, інших нормативно-правових актів.			
4.	Реалізація права дітей на дошкільну освіту із врахуванням особливих освітніх потреб у навчанні і вихованні кожної дитини відповідно до принципів інклюзивної освіти.			Здобуття дітьми з особливими освітніми потребами якісної освіти, зокрема, створення інклюзивних та (або) спеціальних груп.
<i>Завдання 2. Забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти в умовах переходу до Нової української школи</i>				
5.	Оптимізація мережі закладів загальної середньої освіти та приведення її у відповідність до потреб населення.	Протягом 2019 року	Управління освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності, особливо у сільській місцевості.
6.	Подальше створення опорних закладів освіти, запровадження профільного навчання, раціонального та ефективного використання наявних ресурсів та матеріально-технічної бази.			Забезпечення територіальної доступності повної загальної середньої освіти, рівних умов доступу до якісної освіти осіб, у тому числі з особливими освітніми потребами.
7.	Регулярне безоплатне перевезення у сільській місцевості учнів та педагогічних працівників до місць навчання, роботи та додому.			Забезпечення права дітей шкільного віку сільської місцевості на отримання якісних освітніх послуг.
8.	Подальше осучаснення освітнього середовища Нової української школи. Підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності педагогічних працівників, які реалізуватимуть основні принципи Концепції Нової української школи відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти.			Створення особистісно-орієнтованої моделі освіти із врахування здібностей, потреб та інтересів кожної дитини. Наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами і системою освіти як інструмент забезпечення успіху Нової української школи.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
9.	Розширення мережі інклюзивних (спеціальних) класів у закладах загальної середньої освіти.			Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в освітній простір шляхом створення умов на здобуття ними освіти на всіх рівнях з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
10.	Подальше створення інклюзивно-ресурсних центрів для забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти.			Надання психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти, а також методичної допомоги педагогічним працівникам, батькам або законним представникам дітей.
11.	Забезпечення функціонування закладів позашкільної освіти.			Розвиток здібностей дітей та учнівської молоді у сфері освіти, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації.
12.	Подальша реалізація Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді.			Цілеспрямована діяльність педагогічних колективів освітніх закладів області з національно-патріотичного виховання дітей, урізноманітнення форм і методів виховної роботи.
13.	Використання сучасних підходів та методів до навчання й виявлення обдарованих і талановитих учнів.			Покращення результатів участі школярів у Всеукраїнських етапах учнівських олімпіад з навчальних предметів, конкурсі-захисту науково-дослідницьких робіт учнів членів Малої академії наук України, інших інтелектуальних змаганнях. Підвищення результативності випускників закладів освіти під час зовнішнього незалежного оцінювання.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
14.	Збереження та розвиток мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, забезпечення умов їх функціонування та раціонального використання.			Реалізація права дітей, в тому числі які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, на оздоровлення та відпочинок. Створення умов для зміцнення фізичного та психічного здоров'я дітей шляхом належної організації оздоровлення та відпочинку.
Завдання 3. Розвиток професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіонального ринку праці, у тому числі розвиток професійної освіти впродовж життя				
15.	Модернізація мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, підвищення їх наповнюваності шляхом реорганізації та укрупнення.	Протягом 2019 року	Управління освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Збалансування обсягів та напрямів підготовки робітничих кадрів відповідно до потреб регіонального ринку праці.
16.	Створення освітнього середовища для забезпечення якісної професійної (професійно-технічної) освіти.			Підвищення якості надання освітніх послуг для забезпечення конкурентоспроможної адаптації випускників до ринку праці.
17.	Посилення профорієнтаційної роботи серед учнівської молоді.			Підняття престижу робітничих професій серед учнівської молоді.
Завдання 4. Підвищення якості і конкурентоспроможності вищої освіти				
18.	Створення умов для підвищення якості підготовки фахівців з урахуванням вимог регіонального ринку праці.	Протягом 2019 року	Управління освіти і науки облдержадміністрації, заклади вищої освіти	Забезпечення регіонального ринку праці висококваліфікованими, конкурентоспроможними спеціалістами.
19.	Сприяння створенню умов для розвитку здібностей студентів у процесі навчання та участі в науковій роботі. Впровадження особистісно-зорієнтованих технологій навчання та індивідуалізації навчального процесу.			Забезпечення розвитку вищої освіти.
5.6. Культура і туризм				
Завдання 1. Розвиток культури і мистецтв				
1.	Проведення на належному організаційному та творчому рівні	Протягом 2019 року	Департамент культури і туризму, національностей та	Формування гармонійного культурного середовища області, збереження, розвиток,

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
	культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв, фестивалів та конкурсів.		релігій облдержадміністрації	вивчення національної культурної спадщини. Популяризація регіональної культурної індустрії.
2.	Постановка нових вистав та концертних програм, активізація гастрольно-концертної діяльності.			Ознайомлення громадян з новими театральномузичними проектами, кращими зразками театрального та музичного мистецтва.
3.	Реалізація обласної цільової довгострокової програми «Мистецька освіта Чернігівщини на 2011-2025рр.», проведення обласних конкурсів і фестивалів серед учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.			Залучення до мистецької освіти значної кількості дітей та молоді, збереження та розвиток мережі, виявлення і підтримка обдарованих дітей, забезпечення змістовного дозвілля підростаючого покоління.
4.	Підвищення кваліфікації працівників культури і мистецтв в Чернігівському інституті мистецтв та менеджменту культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Проведення семінарських занять для працівників культури.			Підвищення фахового та освітнього рівня працівників культури і мистецтв.
5.	Підтримка розвитку культурно-мистецьких закладів.			Створення належних умов для розвитку культури, забезпечення творчого розвитку особистості, підвищення культурного рівня та естетичного виховання громадян.
Завдання 2. Популяризація туристично-рекреаційного потенціалу Чернігівщини				
6.	Організація та проведення рекламно-інформаційних турів для представників туристичної галузі та ЗМІ.	Протягом 2019 року	Департамент культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації	Створення позитивного туристичного іміджу області; збільшення кількості туристів, що відпочивають в межах області.
7.	Виготовлення інформаційно-довідкової продукції про туристичний потенціал Чернігівщини.			
8.	Участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних презентаціях та виставково-ярмаркових заходах.			

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
Завдання 3. Розвиток сільського та фестивального (подієвого) видів туризму				
9.	Проведення семінарів-практикумів у сфері сільського зеленого та інших видів туризму.	Протягом 2019 року	Департамент культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації	Створення передумов для формування конкурентоспроможного обласного туристичного продукту.
10.	Забезпечення туристичної складової під час проведення культурно-мистецьких заходів в області.			
Завдання 4. Збереження та облік пам'яток містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва				
11.	Проведення паспортизації об'єктів містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва Чернігівської області.	Протягом 2019 року	Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації, власники та користувачі пам'яток	Забезпечення повноти та доступності інформації про пам'ятки містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва області, збільшення кількості туристів, що відпочивають у межах області.
5.7. Фізична культура і спорт				
Завдання 1. Зміцнення здоров'я населення засобами фізичної культури і спорту				
1.	Виконання заходів з реалізації в області Національної стратегії з оздоровчої рухової активності «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Проведення в населених пунктах області спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів серед усіх верств населення.	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності різних вікових груп населення, збільшення кількості проведених фізкультурно-оздоровчих заходів.
2.	Забезпечення функціонування та удосконалення мережі закладів фізичної культури і спорту.			Досягнення рівня 20 % охоплення дітей і учнівської молоді віком 6-18 років систематичними заняттями у спортивних школах, секціях, клубах.
Завдання 2. Покращення матеріально-технічної бази закладів фізичної культури і спорту				
3.	Будівництво, капітальна реконструкція і ремонт капітальних спортивних споруд та оснащення їх сучасним інвентарем і обладнанням.	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації,	Приведення стану наявних споруд до міжнародних стандартів, створення додаткових умов для занять населення фізичною культурою і спортом, підготовки спортивних резервів і спортсменів

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
			органи місцевого самоврядування	високого класу.
4.	Реалізація Програми будівництва міні-футбольних полів зі штучним покриттям для масового використання.		(у порядку рекомендації) приватні інвестори (за згодою)	Розвиток спортивної інфраструктури для масових занять дорослого населення, дітей і молоді фізичною культурою та спортом, проведення спортивних змагань з ігрових видів для дітей, юнаків та ветеранів спорту.
Завдання 3. Виконання планів підготовки провідних спортсменів Чернігівщини до літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м. Токіо (Японія), чемпіонатів світу та Європи				
1.	Забезпечення фінансування участі провідних спортсменів області у відбіркових і контрольних змаганнях, передбачених індивідуальними планами підготовки до літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м.Токіо (Японія).	Протягом 2019 року	Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації) обласний центр інвалідного спорту «Інваспорт» (за згодою)	Завоювання представниками області мінімум 5 ліцензій на право участі в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія).
2.	Придбання провідним спортсменам необхідних предметів екіпіровки, інвентарю та обладнання, медичних, відновлювальних і вітамінних препаратів та технічних засобів відповідно до потреби.			Придбання пневматичного пістолету, 20 тис. набоїв, 2 мішенних установок для стрільби, 4 боксерських груш, 5 пар боксерських рукавичок, 4 кімоно та іншого інвентарю, відновлювальних та вітамінних препаратів для спортсменів - кандидатів на участь в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія); чемпіонатах світу та Європи.
3.	Розв'язання соціально-побутових проблем і створення максимально сприятливих умов для тренувань провідним спортсменам, кандидатам на участь в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія).		Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, органи виконавчої влади і місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Вирішення питання виділення трьох квартир кандидатам на участь в літніх 2020 року Олімпійських іграх. Створення прийнятних умов для тренувань під час перебування у м.Чернігові кандидатів на участь в літніх 2020 року Олімпійських і Паралімпійських іграх у м.Токіо (Японія).

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
5.8. Розвиток інформаційного простору				
Завдання 1. Зміцнення інформаційної галузі Чернігівщини				
1.	Проведення семінарів, засідань за «круглим столом», інших заходів з метою підвищення професійного рівня журналістів.	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації обласна організація Національної спілки журналістів (за згодою), Асоціація регіональних засобів масової інформації (за згодою), представники ЗМІ та інститутів громадянського суспільства (за згодою), органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Підвищення професійного рівня журналістів ЗМІ області та стандартів журналістики, сприяння фаховій комунікації та взаємодії у медійному середовищі області, заохочення молоді до журналістської діяльності.
2.	Проведення форуму працівників ЗМІ з нагоди Дня журналіста.	Червень 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	Обмін досвідом серед представників ЗМІ області, стимулювання їх фахового розвитку.
3.	Надання фінансової підтримки друкованим виданням «Сіверянський літопис», «Літературний Чернігів», «Живи з надією».	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	Розвиток інформаційної галузі Чернігівщини, забезпечення задоволення інформаційних потреб населення області.
Завдання 2. Забезпечення відкритості у діяльності органів влади, створення умов для реалізації на території області державної інформаційної політики та забезпечення інформаційних потреб населення				
4.	Проведення засідань тематичних прес-брифінгів в облдержадміністрації.	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації	Інформування населення області про основні напрямки реалізації, стан та перспективи впровадження реформ в Україні, діяльність обласної державної адміністрації, ЦОВВ
5.	Організація висвітлення діяльності облдержадміністрації у засобах масової інформації області.		Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю	Інформування населення області про основні напрямки реалізації, стан та перспективи впровадження реформ в Україні, діяльність

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
			облдержадміністрації, друковані та електронні ЗМІ (за згодою)	обласної державної адміністрації, ЦОВВ.
6.	Координація діяльності інформаційних служб райдержадміністрацій, виконкомів міських рад, ОТГ, територіальних органів ЦОВВ. Проведення семінарів, засідань за «круглим столом», інших заходів з метою підвищення професійного рівня осіб, відповідальних за зв'язки з громадськістю.		Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Забезпечення координації інформаційних служб органів влади; досягнення ефективної комунікації органів влади та населення.
7.	Виготовлення та розміщення соціальної реклами.		Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю	Поширення інформації, спрямованої на досягнення суспільно корисних цілей.
8.	Забезпечення сурдоперекладу інформаційних передач Чернігівської ОДТРК.		облдержадміністрації	Задоволення інформаційних потреб осіб з особливими потребами.
<i>Завдання 3. Популяризація книжкової продукції Чернігівщини та збагачення її асортименту</i>				
9.	Забезпечення видання суспільно значущих творів місцевих авторів, їх розповсюдження серед бібліотек області та поширення іншими шляхами.	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, бібліотечні заклади області, автори та суб'єкти видавничої справи області, обласна організація Національної спілки письменників журналістів (за згодою)	Забезпечення регулярного випуску наукових, громадсько-політичних, літературних видань; надання підтримки найбільш талановитим авторам області; поповнення бібліотечних фондів зразками кращої сучасної книжкової продукції області.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
5.9. Розвиток громадянського суспільства				
Завдання 1. Забезпечення тісної взаємодії між органами виконавчої влади області та інститутам громадянського суспільства				
1.	Підтримка роботи Громадської ради при облдержадміністрації, інших консультативно-дорадчих органів.	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, структурні підрозділи облдержадміністрації	Посилення спроможності інститутів громадянського суспільства щодо виконання їх статутних завдань, покращення іміджу органів виконавчої влади серед громадськості.
Завдання 2. Надання сприяння діяльності інститутами громадянського суспільства області у їх діяльності				
2.	Проведення конкурсу програм (проектів, заходів) для інститутів громадянського суспільства області, сприяння у реалізації громадських проектів.	Протягом 2019 року	Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації, структурні підрозділи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації) інститути громадянського суспільства (за згодою)	Реалізація інститутами громадянського суспільства суспільно значимих проектів.
3.	Сприяння інститутам громадянського суспільства у проведенні громадських моніторингів, здійсненні громадських та антикорупційних експертиз.			Залучення експертів від інститутів громадянського суспільства при розробці суспільно важливих актів, врахування пропозицій громадськості при їх підготовці, зокрема результатів експертної оцінки.
4.	Сприяння поширенню в області меценатства та волонтерського руху. Проведення щорічного обласного конкурсу «Благодійник року» імені меценатів Тарновських.			Забезпечення широкої інформаційної кампанії серед громадського сектору області про приклади меценатства та благодійництва, підвищення престижності участі юридичних та фізичних осіб у волонтерському русі та благодійництві.
5.	Надання інформаційної підтримки інститутам громадянського суспільства.			Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
6. Природокористування, екологічна безпека				
6.1. Використання природних ресурсів				
Завдання 1. Ефективне використання водних ресурсів				
1.	Забезпечення експлуатації міжгосподарських державних меліоративних систем.	Протягом 2019 року	Деснянське басейнове управління водних ресурсів	Водовідведення та підготовка до сільськогосподарських робіт осушуваних земель, що обслуговуються міжгосподарськими державними меліоративними системами.
2.	Забезпечення державного управління водними ресурсами і проведення моніторингу вод.			Спостереження за гідрохімічними та радіологічними показниками на 13 водних об'єктах по 20 створах згідно з Програмою державного моніторингу довкілля в частині здійснення контролю якості поверхневих вод, здійснення 5144 вимірювань показників якості поверхневих вод.
Завдання 2. Ефективне використання лісових ресурсів, поліпшення якісного складу лісів				
3.	Проведення заходів з боротьби зі шкідниками лісу, рубок формування і оздоровлення лісів.	Протягом 2019 року	Обласне управління лісового та мисливського господарства, КП «Чернігівоблагроліс»	Поліпшення стану та якісного складу лісів. Відтворення лісів.
4.	Відтворення лісів на землях лісового фонду			
5.	Встановлення лімітів використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійсненні побічних лісових користувань на 2019 рік.		Обласне управління лісового та мисливського господарства	Упорядкування заготівлі лісових ресурсів місцевого значення.
Завдання 3. Раціональне використання земельних ресурсів				
6.	Проведення робіт з оновлення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів та розробки нормативної грошової оцінки земельних ділянок за межами населених пунктів.	Протягом 2019 року	Головне управління Держгеокадастру в області, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів від використання природних ресурсів. Удосконалення земельних відносин, збільшення надходжень від плати за землю.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
6.2. Охорона навколишнього природного середовища та техногенна безпека				
Завдання 1. Зменшення негативного впливу відходів на довкілля, збереження і відтворення природного різноманіття				
1.	Утилізація та знешкодження непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин на території області.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, райдержадміністрації	Зниження рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
2.	Знешкодження рідких токсичних відходів, що розміщені в ставках-накопичувачах.			Зниження рівня ризику забруднення об'єктів довкілля рідкими токсичними відходами.
3.	Впровадження систем роздільного збирання відходів.		Департамент облдержадміністрації: агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів; житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Зниження рівня ризику забруднення об'єктів довкілля побутовими відходами, можливість використання їх як вторинної сировини.
Завдання 2. Зменшення обсягів скидів забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти та попередження забруднення підземних водоносних горизонтів				
5.	Будівництво нових чи реконструкція існуючих об'єктів водовідведення та очисних споруд.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації; органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Недопущення забруднення довкілля області неочищеними стічними водами.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
5.	Проведення ліквідаційного санітарно-технічного тампонажу недіючих артезіанських свердловин.		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації; власники свердловин (за згодою)	Недопущення забруднення підземних вод.
<i>Завдання 3. Збереження і відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття, формування екологічної мережі</i>				
6.	Запровадження системи природоохоронних заходів збереження біо- та ландшафтного різноманіття.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації; райдержадміністрації; органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Припинення втрат ландшафтного різноманіття, сприяння дотриманню екологічної рівноваги на території області, створення природних умов для життя і розвитку людини у екологічно збалансованому природному середовищі.
7.	Розширення площі природно-заповідного фонду.			
<i>Завдання 4. Безпечний стан навколишнього природного середовища. Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості</i>				
8.	Удосконалення екологічного моніторингу навколишнього природного середовища шляхом модернізації, посилення координації діяльності суб'єктів моніторингу та вдосконалення систем управління даними як основи для прийняття управлінських рішень.	Протягом 2019 року	Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації; суб'єкти регіональної системи моніторингу (за згодою)	Формування інформаційного простору щодо стану довкілля області, вдосконалення прийняття управлінських рішень.
9.	Збільшення частки екологічної інформації природоохоронного спрямування, що поширюється через засоби масової інформації.		Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації; Райдержадміністрації; органи місцевого самоврядування	Забезпечення широкого доступу громадськості до екологічної інформації.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
10.	Всебічне інформування громадськості про діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища через власний веб-сайт, регіональні ЗМІ.		(у порядку рекомендації)	
Завдання 5. Забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій				
11.	Проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед населення з метою попередження виникнення пожеж, надзвичайних ситуацій та подій, випадків загибелі та травмування людей на них.	Протягом 2019 року	Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області	Зменшення кількості пожеж, надзвичайних подій, випадків загибелі та травмування людей на них, мінімізація економічних збитків від їх наслідків, формування громадянського світогляду та громадської позиції населення. Формування у дітей культури поведінки з вогнем, залучення їх до дій, спрямованих на попередження пожеж, надзвичайних ситуацій та подій, навчання при виявленні вибухонебезпечних та підозрілих предметів.
12.	Планування і реалізація заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.		Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Зниження рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій, поліпшення ефективності оперативного реагування та зменшення матеріальних збитків і втрат у разі виникнення таких ситуацій.
13.	Створення регіонального, місцевих і об'єктових резервів матеріально-технічних ресурсів для ліквідації надзвичайних ситуацій і їх наслідків.		Своєчасна ліквідація надзвичайних ситуацій та їх наслідків.	
14.	Підтримання в постійній готовності обласної системи оповіщення.		Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, Чернігівська філія ПАТ «Укртелеком» (за згодою), райдержадміністрації; органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Інформування населення щодо дій при виникненні надзвичайних ситуацій.

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
15.	Підтримання в постійній готовності до використання за призначенням захисних споруд.		Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування (у порядку рекомендації)	Укриття населення від засобів масового ураження в особливий період та надзвичайних ситуацій у мирний час.

7. Формування спроможних територіальних громад області

Завдання 1. Сприяння добровільному об'єднанню та приєднанню територіальних громад

1.	Розгляд проектів рішень місцевих рад про добровільне об'єднання територіальних громад, добровільне приєднання до об'єднаних територіальних громад, міст обласного значення, підготовка висновків про відповідність рішень Конституції та законам України.	Протягом 2019 року	Департамент економічного розвитку облдержадміністрації	Утворення спроможних територіальних громад.
2.	Надання консультативної допомоги органам місцевого самоврядування щодо процесу добровільного об'єднання та добровільного приєднання територіальних громад.			Прийняття місцевими радами рішень про добровільне об'єднання, добровільне приєднання територіальних громад.
3.	Постійне висвітлення в мережі Інтернет інформації з питань добровільного об'єднання та приєднання територіальних громад.			Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації

№ з/п	Зміст заходів	Термін виконання	Відповідальні виконавці	Очікувані результати
4.	Організація та проведення для представників об'єднаних територіальних громад області навчальних заходів, що сприятимуть вирішенню проблемних питань місцевого значення.		КЗ Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування (у порядку рекомендації), державних підприємств, установ і організацій, Чернігівський відокремлений підрозділ установи «Центр розвитку місцевого самоврядування» (за згодою)	Підвищення рівня інформаційної обізнаності та якості проектного менеджменту.

**В.о. директора Департаменту
економічного розвитку
облдержадміністрації**

С. ПОЛТОРАЦЬКА

Додаток 2
до Програми економічного
і соціального розвитку області на 2019 рік
затверджено рішенням шістнадцятої сесії
обласної ради сьомого скликання
від 20 грудня 2018 року №4-16/VII

***ОСНОВНІ ПРОГНОЗНІ ПОКАЗНИКИ
ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ОБЛАСТІ***

**Прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку
області на 2019-2021 роки**

Найменування показника	Одиниця виміру	2019 р.		2020 р.		2021 р.	
		сценарій 1	сценарій 2	сценарій 1	сценарій 2	сценарій 1	сценарій 2
Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах)	млн грн	56902,1	57183,8	60919,4	61705,9	65631,1	70357,9
Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року), % до попереднього року	%	101,0	101,5	101,0	101,8	101,2	102,0
Індекс промислового виробництва	%	100,3	100,8	101,2	101,6	102,0	103,0
Виробництво валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств (у цінах 2010 року)	млн грн	11666,9	11784,0	11900,0	12137,0	12138,0	12500,0
Індекс виробництва сільсько-господарської продукції по всіх категоріях господарств	%	102,0	103,0	102,0	103,0	102,0	103,0
Оборот роздрібної торгівлі	млн грн	19278,0	19747,0	21228,0	22266,0	23403,0	24923,0
Темп зростання обороту роздрібної торгівлі	%	100,2	101,7	103,2	104,5	104,5	105,5
Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника	грн	7920	8075	9035	9200	10390	10545
Рівень безробіття (за методологією МОП)	%	10,9	10,7	10,8	10,5	10,6	10,4
Зовнішньоторговельний оборот	млн дол. США	1293,2	1304,6	1395,5	1418,9	1509,2	1537,6
Експорт товарів	млн дол. США	769,6	783,9	838,9	868,5	920,3	959,7
Темп зростання до попереднього року	%	108,0	110,0	109,0	110,8	109,7	110,5
Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування (у діючих цінах)	млн грн	8500,0	9000,0	9200,0	9800,0	10000,0	10500,0
Темп зростання (зниження) обсягу капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування (у порівняних цінах)	%	107,6	113,9	106,5	106,6	106,0	106,3
Обсяг прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком)	млн дол. США	450,0	456,0	460,0	466,0	470,0	480,0

Валовий регіональний продукт

Показники	Одиниця виміру	2017 р.,	2018 р., очік.	2019 р., прогноз
Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах)	млн грн	48419,7	52165,5	56902,1
Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року), % до попереднього року	%	99,7	100,5	101,0
Валовий регіональний продукт у розрахунку на 1 особу (у фактичних цінах)	грн	47160,6	51445,3	56772,7

Промисловість

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз
Обсяг реалізованої промислової продукції (у діючих цінах)	млн грн	28439,2	34280,0	40450,0
Індекс промислового виробництва	%	96,5	99,0	100,3
<i>у т.ч. по основних видах промислової діяльності:</i>				
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	%	93,0	100,4	100,4
Переробна промисловість	%	97,3	97,5	99,5
у тому числі:				
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	%	90,2	94,3	98,5
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	%	101,8	96,4	101,6
виготовлення виробів із деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	%	110,9	117,8	106,4
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	%	171,7	101,6	101,2
виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	%	105,6	88,0	100,2
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	%	121,2	111,2	109,4
машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	%	117,1	83,0	100,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	%	96,7	103,9	100,2

Сільське господарство

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз
Виробництво валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств (у цінах 2010 року)	млн грн	10923,9	11441,0	11666,9
у тому числі: рослинництво	млн грн	8792,2	9345,6	9551,5
тваринництво	млн грн	2131,7	2095,4	2115,3
Виробництво валової продукції сільського господарства на одну особу	грн	10639	11283	11640
Індекс виробництва сільськогосподарської продукції по всіх категоріях господарств	%	105,3	104,7	102,0
Виробництво валової продукції сільського господарства по сільськогосподарських підприємствах у цінах 2010 року	млн грн	7674,2	8185,3	8388,9
Індекс виробництва сільськогосподарської продукції по сільськогосподарських підприємствах	%	105,3	106,7	102,5
Частка виробництва сільськогосподарської продукції господарствами населення	%	29,7	28,5	28,1
Ефективність сільгоспвиробництва (обсяг валової продукції сільського господарства у розрахунку на 100 га сільгоспугідь)	тис. грн	615,6	644,7	657,4
Кількість сільськогосподарських кооперативів	од.	29	31	34
Середньомісячна номінальна заробітна плата у сільському господарстві	грн	6097,0	7800,0	8800,0

Виробництво основних видів сільськогосподарської продукції

Показники	Один. виміру	2013-2017 рр. в середньому	в т.ч. 2017 р.	2018 р. очік.	2019 р. прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
<i>Виробництво основних видів продукції в усіх категоріях господарств</i>						
Зерно (у вазі після обробки)	тис.тонн	3429,9	4079,0	4400,0	4500,0	102,3
картопля	тис.тонн	1426,1	1447,4	1448,0	1470,0	101,5
овочі	тис.тонн	192,2	173,7	187,1	190,0	101,6
цукрові буряки	тис.тонн	277,6	269,3	239,0	239,5	100,2
олійні культури:	тис.тонн	629,3	794,4	881,8	900,0	102,1
у т.ч. насіння соняшника	тис.тонн	400,7	467,8	560,0	585,0	104,5
плоди та ягоди	тис.тонн	17,8	19,2	19,4	20,0	103,1
худоба і птиця в живій вазі	тис.тонн	53,5	47,9	47,0	48,0	102,1
молоко	тис.тонн	561,1	548,8	549,0	556,0	101,3
яйця	млн шт	292,8	288,8	297,5	302,0	101,5
Регіональна потреба в зерні для хлібопечення	тис.тонн	53,9	52,9	53,1	53,5	100,8

Інвестиційна та будівельна діяльність

Показники	Одиниця виміру	2017 р.	2018 р. очік.	2019 р., прогноз
Загальний обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування	млн грн	7351,1	7900,0	8500,0
у порівнянних цінах у % до попереднього року	%	132,5	107,5	107,6
Обсяг капітальних інвестицій на одну особу	грн	7219,7	7790,6	8480,7
Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком) на кінець року	млн дол. США	429,6	440,0	450,0
у % до початку року	%	178,0	102,4	102,3
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу	дол. США	422,0	433,9	449,0
Загальний обсяг виконаних будівельних робіт	млн грн	926,45	1132,1	1742,6
у порівнянних цінах у % до попереднього року	%	127,1	101,1	123,3
Обсяг освоєних державних капітальних вкладень на будівництво, реконструкцію, ремонт об'єктів інфраструктури та соціальної сфери:				
- за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку	млн грн	111,75	77,2	229,5
- за рахунок інших коштів Державного бюджету	млн грн	276,8	328,59	610,5
- за рахунок дорожнього фонду	млн грн	-	426,199	531,72

Структура капітальних інвестицій

Показники	млн грн		
	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз
Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності:			
сільське, лісове та рибне господарство	3432,1	3900	4270
промисловість	1622,5	2030	2150
будівництво	578,9	610	650
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	243,3	250	280
освіта	33,3	34,0	36,0
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	152,7	160,0	165,0
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	16,6	17,0	18,0
інші галузі	1271,7	899	931

Введення в експлуатацію об'єктів соціальної сфери за рахунок усіх джерел фінансування

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз
Загальна площа нового житла	тис. м ²	118,5	93,3	109,9
Загальноосвітні навчальні заклади	місць	-	-	1000
Дошкільні заклади освіти	місць	39	-	280
Амбулаторно-поліклінічні заклади	відвід. за зміну	-	-	1015

Зовнішньоекономічна діяльність

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Зовнішньоторговельний оборот товарів	млн дол. США	1070,0	1202,0	1293,2	107,6
Обсяг експорту, всього	-«-	625,1	712,6	769,6	108,0
Обсяг експорту до попереднього року	%	144,4	114,0	108,0	x
Обсяг експорту товарів в розрахунку на 1 особу	дол. США	608,9	702,7	767,8	x
Обсяг імпорту, всього	млн дол. США	444,9	489,4	523,6	107,0
Обсяг імпорту у % до попереднього року	%	93,9	110,0	107,0	x

Транспорт та зв'язок

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Обсяги перевезень пасажирів автомобільним транспортом:	млн осіб	44,3	42,5	43,0	101,2
Пасажирооборот	млн пас. км	562,1	565,4	571,1	101,0
Обсяги перевезень вантажів автомобільним транспортом:	тис. тонн	1428,7	1430,0	1444,3	101,0
Вантажооборот	млн т.км	885,9	975,7	995,2	102,0
Доходи від послуг зв'язку (у діючих цінах)	млн грн	1152,4	1219,0	1255,6	103,0

Споживчий ринок

	Одиниця виміру	2017 р. факт	2018 р. очік.	2019 р., прогноз
Оборот роздрібної торгівлі (роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля)	млн грн	15921,3	17700,0	19278,0
Оборот роздрібної торгівлі на одну особу	грн	15506,6	17454,9	19234,1
Темп зростання обороту роздрібної торгівлі (роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля)	%	105,3	103,0	100,2

Населення та ринок праці

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Середньорічна чисельність наявного населення	тис. осіб	1026,75	1014,04	1002,28	98,8
Економічно активне населення у віці 15-70 років, всього	тис. осіб	479,6	478,6	477,8	99,8
Зайняті в усіх сферах економічної діяльності у віці 15-70 років, всього	тис. осіб	426,1	426,7	427,6	100,2
Рівень безробіття населення віком 15-70 років (за методологією МОП)	%	11,2	11,0	10,9	x
Середньооблікова кількість штатних працівників	тис. осіб	184,9	180,1	178,2	98,9
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	грн	5636	6800	7920	116,5
Темп зростання (зменшення) середньомісячної номінальної заробітної плати штатних працівників	%	140,8	120,7	116,5	x
Фонд оплати праці працівників, зайнятих економічною діяльністю (без малих підприємств)	млн грн	12877,9	14990,1	17274,9	115,2

Житлово-комунальне господарство

Показник	Одиниці виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Кількість об'єднань співвласників багатопверхових будинків (ОСББ)	одиниць	369	387	432	111,6
у т.ч. створених протягом року	одиниць	30	18	45	250,0
Обладнання багатоквартирних будинків приладами обліку та регуляторами температури:					
холодної води	%	28,4	30,0	45,0	150,0
гарячої води	%	23,7	23,9	25,0	104,6
теплової енергії	%	73,4	82,2	100,0	121,7
Обсяг економії енергоресурсів	тис.т ум. палива	-	-	-	-
Протяжність переоснащення мереж зовнішнього освітлення вулиць райцентрів та малих міст	км	135	145	158	109,0
Кількість обладнаних дитячих майданчиків у райцентрах та містах обласного значення	одиниць	785	876	920	105,0
Протяжність водопровідних мереж	км	2112,7	2113,9	2180,0	103,1
Протяжність каналізаційних мереж	км	763,4	763,6	801,8	105,0
- у міській місцевості	%	62,9	63,4	65,2	102,8
- сільській місцевості	%	1,8	1,8	2,0	111,1

**Діяльність комунальних підприємств
спільної власності територіальних громад області**

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Дохід від реалізації товарів, робіт, послуг	млн грн	673,0	720,0	797,0	110,7
Надходження від оренди майна, всього	млн грн	9,9	10,6	11,4	107,5
в тому числі до обласного бюджету	млн грн	1,9	1,7	1,8	105,9

Мале та середнє підприємництво

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Кількість суб'єктів малого підприємництва юридичних осіб (всього)	одиниць	5560	5590	5640	100,9
Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	одиниць	54	55	56	101,8
Кількість суб'єктів середнього підприємництва юридичних осіб (всього)	одиниць	339	340	345	101,5
Кількість <i>середніх</i> підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	одиниць	3	3	3	100,0
Кількість найманих працівників на малих підприємствах	тис. од.	32,2	32,3	32,5	100,6
Кількість фізичних осіб-підприємців	тис. од.	34,18	34,3	34,5	100,6
Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) малими підприємствами	млрд грн	23,06	26,5	30,5	115,1
Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) середніми підприємствами	млрд грн	48,29	55,5	64,0	115,3
Надходження від діяльності суб'єктів малого підприємництва (юридичних і фізичних осіб) до місцевого бюджету	млн грн	1041,3	1300,0	1650,0	126,9
Надходження від діяльності суб'єктів середнього підприємництва до місцевого бюджету	млн грн	1012,83	1270,0	1600,0	126,0

Туризм

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Кількість туристичних операторів	одиниць	3	3	3	100,0
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення	одиниць	48	47	47	100,0
Кількість відвідувачів музейних закладів та національних заповідників	тис. осіб	931,5	965,0	1032,0	107,0
Кількість садиб зеленого туризму	одиниць	35	35	35	100,0

Соціальна сфера

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019р. у % до 2018 р.
Охорона здоров'я					
Середня забезпеченість населення:					
• лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. жителів (стаціонар)	ліжок	9346	9046	8746	96,7
• амбулаторно-поліклінічними закладами у розрахунку на одного мешканця	відвід. за рік	9,7	9,7	9,7	100,0
• наданою медичною допомогою лікарями вдома на 100 мешканців	відвід. за рік	64,5	63,0	62,0	98,4
• лікарями усіх спеціальностей на 10 тис. населення на кінець року	осіб	34,96	35,0	36,0	102,9
Кількість лікарів загальної практики-сімейної медицини	осіб	323	320	318	99,4
Частка населення, що отримує медичну допомогу у сімейних лікарів	%	69,8	70,6	71,3	101,0
Освіта					
Кількість закладів дошкільної освіти	одиниць	447	444	449	101,2
Відкриття закладів дошкільної освіти	одиниць	5	0	5	100,0
Відкриття додаткових груп на базі діючих навчальних закладів	одиниць	9	4	8	200,0
Охоплення дітей віком від 3-х до 6 (7) років дошкільними навчальними закладами, (до кількості дітей дошкільного віку):	%	94,9	96,3	97,0	x
у т.ч. – міська місцевість	%	100,0	100,0	100,0	x
– сільська місцевість	%	72,4	82,5	84,0	x
Охоплення дітей 5-річного віку дошкільною освітою	%	100,0	100,0	100,0	100,0
Чисельність дітей у дошкільних навчальних закладах у розрахунку на	осіб	113	111	110	99,1

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019р. у % до 2018 р.
100 місць					
Охоплення дітей позашкільною освітою (до кількості дітей шкільного віку)	%	43,5	43,7	43,9	х
Кількість закладів загальної середньої освіти	одиниць	520	496	476	96,0
- у них учнів	тис. осіб	92,4	94,1	93,8	99,7
у т.ч. кількість малокомплектних закладів загальної середньої освіти	одиниць	263	244	224	91,8
- у них учнів	тис. осіб	13,5	12,6	11,7	92,9
Кількість учнів на один персональний комп'ютер	осіб	9,1	9,0	8,9	98,9
Кількість комп'ютерних класів	одиниць	647	651	665	102,2
Рівень охоплення гарячим харчуванням школярів	%	84,4	84,4	84,4	х
Охоплення підвозом учнів з віддалених населених пунктів	% до потреби	100,0	100,0	100,0	х
у т.ч. шкільними автобусами	% до потреби	94,4	94,4	95,2	х
Охоплення учнів профільним навчанням	%	88,3	92,1	92,3	х
Кількість закладів професійно-технічної освіти	одиниць	18	15	14	93,3
- у них учнів	осіб	5139	4360	4360	100,0
Прийнято учнів, слухачів до закладів професійно-технічної освіти, всього	тис. осіб	2,1	1,9	2,0	105,3
- у т.ч. за рахунок державного замовлення	тис. осіб	0,2	0,3	0,4	133,3
Підготовлено (випущено) кваліфікованих робітників закладів професійно-технічної освіти	тис. осіб	2,6	2,4	2,0	83,3
Кількість закладів вищої освіти	одиниць	23	23	23	100,0
- у них студентів	осіб	22445	22000	21500	98,0
Соціальний захист					
Кількість сімей, які отримують державні соціальні допомоги	одиниць	60307	61500	62100	101,0
Кількість сімей, які користуються субсидією по оплаті за житлово-комунальні послуги	одиниць	271185	156000	157500	101,0
Кількість осіб, які мають право на пільги	тис. осіб	313,4	302,0	300,0	99,3
Кількість дитячих будинків сімейного типу:	одиниць	27	29	30	103,4
- у них дітей	осіб	166	180	183	101,7

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018 р., очік.	2019 р., прогноз	2019р. у % до 2018 р.
Кількість прийомних сімей:	одиниць	205	203	205	101,0
- у них дітей	осіб	329	333	336	100,9
Питома вага дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до сімейних форм виховання, у загальній кількості дітей даної категорії	%	93,3	93,5	94,0	x
<i>Фізична культура і спорт</i>					
Кількість дитячо-юнацьких спортивних шкіл	одиниць	46	45	45	100,0
- у них учнів	осіб	15605	15610	15610	100,0
Кількість підготовлених майстрів спорту України, майстрів спорту міжнародного класу та кандидатів у майстри спорту	осіб	215	220	220	100,0
Рівень охоплення дітей і учнівської молоді віком 6-18 років систематичними заняттями у спортивних школах	%	15,8	15,8	15,8	100,0
Кількість учнів шкіл вищої спортивної майстерності (ШВСМ)	осіб	239	240	240	100,0
Кількість осіб з інвалідністю і дітей-інвалідів, які займаються у групах центру «Інваспорт» та ДЮСШ для інвалідів	осіб	437	440	440	100,0
Кількість членів збірних команд України з видів спорту (у т.ч. кандидати і резерв) від області	осіб	234	235	235	100,0
<i>Культура</i>					
Кількість клубних закладів різних форм підпорядкування	одиниць	764	760	760	100,0
з них у сільській місцевості	одиниць	702	698	698	100,0
Кількість бібліотечних закладів різних форм підпорядкування	одиниць	716	705	700	99,3
з них у сільській місцевості	одиниць	605	600	595	99,2
Кількість театрів	одиниць	4	4	4	100,0
Кількість музеїв (включаючи національні заповідники)	одиниць	36	36	36	100,0
Початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (дитячі музичні школи, художні школи, школи мистецтв, хореографічні школи	одиниць	39	39	39	100,0
в них учнів	осіб	8928	9000	9000	100,0

Охорона навколишнього природного середовища

Показники	Одиниця виміру	2017 р., факт	2018р., очік.	2019 р., прогноз	2019 р. у % до 2018 р.
Кількість об'єктів природно-заповідного фонду	одиниць	663	665	667	100,3
Площа земель природно-заповідного фонду	тис. га	260,7	260,8	261,0	100,1
Питома вага фактичної площі природно-заповідного фонду до площі адміністративно-територіальної одиниці	%	7,81	7,81	7,82	x
Площа національних природних парків	тис. га	42,0	42,0	42,0	100,0
Площа регіональних ландшафтних парків	тис. га	78,9	78,9	78,9	100,0
Кількість місць видалення відходів	од.	706	706	706	100,0
у т.ч. паспортизованих	од.	544	546	600	109,9
Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами	тис. тонн	31,574	40,0	40,0	100,0
Кількість забруднених стічних вод, що скидаються у поверхневі водойми	млн м ³	13,94	11,0	11,0	100,0
Лісистість території	%	20,9	20,9	20,9	100,0
Посадка лісових насаджень (лісовідновлення і захисне лісорозведення)	га	2808,4	2125,0	2208,0	103,9
Біологічний метод охорони лісів від шкідників	тис. га	22,7	22,6	22,6	100,0
Гампонаж свердловин	одиниць	60	19	20	105,3
Утилізація пестицидів	тонн	-	-	277,9	x
Питома вага утилізованих відходів до загальної кількості утворених відходів	%	25,0	30,0	30,0	x
Використання коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища	тис. грн.	25217,1	25299,4	30000,0	118,6

В.о. директора Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації

С. ПОЛТОРАЦЬКА

Додаток 3
до Програми економічного і соціального
розвитку області на 2019 рік
затверджено рішенням шістнадцятої
сесії обласної ради сьомого скликання
від 20 грудня 2018 року №4-16/VII

***ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ
ЦІЛЬОВИХ ПРОГРАМ, ЯКІ БУДУТЬ
РЕАЛІЗОВУВАТИСЯ В ОБЛАСТІ
У 2019 РОЦІ***

**Перелік основних регіональних цільових програм,
які будуть реалізовуватися в області у 2019 році**

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
Чернігівська обласна рада, Чернігівська обласна державна адміністрація, Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації		
1.	Програма відзначення державних та професійних свят, ювілейних дат, заохочення за заслуги перед Чернігівською областю, здійснення представницьких та інших заходів на 2018-2022 роки, <i>затверджена рішенням одинадцятої сесії обласної ради сьомого скликання від 07.12.2017 №16-11/VII</i>	2018-2022 роки
2.	Програма сприяння виконанню повноважень депутатами Чернігівської обласної ради на 2019-2020 роки (<i>проект</i>)	2019-2020 роки
Департамент економічного розвитку облдержадміністрації		
3.	Обласна Програма підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства «Власний дім» на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання від 10.09.2015</i>	2016-2020 роки
4.	Програма розвитку інвестиційної, зовнішньоекономічної та виставково-ярмаркової діяльності Чернігівської області на 2016-2020 роки «Чернігівщина - конкурентоспроможний регіон», <i>затверджена рішенням третьої сесії обласної ради сьомого скликання від 27.01.2016 № 2-3/VII</i>	2016-2020 роки
5.	Обласна Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки, <i>затверджена рішенням сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.12.2016 № 6-7/VII</i>	2017-2020 роки
Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів облдержадміністрації		
6.	Програма фінансової підтримки органічного виробництва в Чернігівській області на 2015-2020 роки, <i>затверджена рішенням двадцять четвертої сесії обласної ради шостого скликання від 29.04.2015</i>	2015-2020 роки
7.	Програма передачі нетелей багатодітним сім'ям, які проживають у сільській місцевості Чернігівської області на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням третьої сесії обласної ради сьомого скликання від 27.01.2016 № 4-3/VII</i>	2016-2020 роки
8.	Програма підтримки особистих селянських господарств Чернігівської області на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням третьої сесії обласної ради сьомого скликання від 27.01.2016 № 5-3/VII</i>	2016-2020 роки

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
9.	Програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Чернігівської області на 2017-2021 роки, <i>затверджена рішенням сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.12.2016 № 5-7/VII</i>	2017-2021 роки
10.	Програма охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014-2020 роки, <i>затверджена рішенням двадцятої сесії обласної ради шостого скликання від 17.06.2014</i>	2014-2020 роки
Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації та обласний центр зайнятості		
11.	Програма фінансової підтримки обласних громадських організацій інвалідів та ветеранів на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання від 10.09.2015</i>	2016-2020 роки
12.	Програма продуктивної зайнятості населення Чернігівської області на 2018-2020 роки, <i>затверджена рішенням дванадцятої сесії обласної ради сьомого скликання від 28.03.2018 № 13-12 /VII</i>	2018-2020 роки
13.	Програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, членів їх сімей, бійців-добровольців у Чернігівській області на 2019-2023 роки (<i>проект</i>)	2019-2023 роки
14.	Обласна Програма залучення організацій громадянського суспільства до надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів у 2019-2020 роках (<i>проект</i>)	2019-2020 роки
Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу облдержадміністрації		
15.	Програма стимулювання до запровадження енерго-ефективних заходів населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Чернігівської області на 2018-2020 роки, <i>затверджена рішенням одинадцятої сесії обласної ради сьомого скликання від 07.12.2017 № 12-11 /VII</i>	2018-2020 роки
Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації		
16.	Довгострокова Комплексна регіональна програма коригування, розроблення містобудівної документації та місцевих правил забудови населених пунктів Чернігівської області на 2005-2020 роки, <i>затверджена розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 22.07.2004 № 215</i>	2005-2020 роки

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
17.	Обласна Програма паспортизації об'єктів культурної спадщини містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва Чернігівської області на 2013-2020 роки, <i>затверджена рішенням одинадцятої сесії обласної ради шостого скликання від 21.12.2012</i>	2013-2020 роки
18.	Регіональна цільова Програма створення та ведення містобудівного кадастру Чернігівської області на 2016-2019 роки, <i>затверджена рішенням другої сесії обласної ради сьомого скликання від 18.12.2015 року № 17-2/VII</i>	2016-2019 роки
Управління капітального будівництва облдержадміністрації		
19.	Регіональна програма розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення на 2019-2022 роки <i>(проект)</i>	2019-2022 роки
20.	Програма підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Чернігівській області на 2019-2020 роки <i>(проект)</i>	2019-2020 роки
21.	Програма фінансування у 2019 році робіт з будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонтів автомобільних доріг загального користування державного значення за рахунок перевиконання надходжень митних платежів на реалізацію експерименту з фінансового забезпечення по реалізації з розвитку автомобільних доріг загального користування <i>(проект)</i>	2019 рік
Департамент культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації		
22.	Обласна цільова довгострокова програма «Мистецька освіта Чернігівщини» на 2011-2025 роки, <i>затверджена рішенням п'ятої сесії обласної ради шостого скликання від 30.09.2011</i>	2011-2025 роки
23.	Обласна цільова Програма розвитку туризму в Чернігівській області на 2013-2020 роки, <i>затверджена рішенням одинадцятої сесії обласної ради шостого скликання від 21.12.2012</i>	2013-2020 роки
24.	Цільова Програма проведення археологічних досліджень в Чернігівській області на 2013-2020 роки, <i>затверджена рішенням дванадцятої сесії обласної ради шостого скликання від 29.03.2013</i>	2013-2020 роки
25.	Програма оновлення та розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням другої сесії обласної ради сьомого скликання від 18.12.2015 № 22-2/VII</i>	2016-2020 роки

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
Управління охорони здоров'я облдержадміністрації		
26.	Обласна Програма забезпечення населення Чернігівської області спеціалізованою медичною допомогою на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням другої сесії обласної ради сьомого скликання від 18.12.2015 № 18-2/VII</i>	2016-2020 роки
27.	Обласна Програма боротьби з онкологічними захворюваннями на 2017-2021 роки, <i>затверджена рішенням восьмої сесії обласної ради сьомого скликання від 23.02.2017 № 9-8/VII</i>	2017-2021 роки
Управління освіти і науки облдержадміністрації		
28.	Обласна Програма «Шкільний автобус» на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням другої сесії обласної ради сьомого скликання від 18.12.2015 № 20-2/VII</i>	2016-2020 роки
29.	Обласна Програма забезпечення речовим майном вихованців Чернігівського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Чернігівської обласної ради на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням п'ятої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.07.2016 № 37-5/VII</i>	2016-2020 роки
Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації		
30.	Обласна програма підтримки розвитку житлового кредитування молоді на 2011-2020 роки, <i>затверджена рішенням третьої сесії обласної ради шостого скликання від 25.03.2011</i>	2011-2020 роки
31.	Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням другої сесії обласної ради сьомого скликання від 18.12.2015 № 19-2/VII</i>	2016-2020 роки
32.	Обласна Програма «Молодь Чернігівщини» на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням четвертої сесії обласної ради сьомого скликання від 29.03.2016 № 9-4/VII</i>	2016-2020 роки
33.	Обласна Програма розвитку фізичної культури та спорту Чернігівської області на 2017-2020 роки, <i>затверджена рішенням сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.12.2016 № 12-7/VII</i>	2017-2020 роки
34.	Комплексна обласна програма підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2020 року, <i>затверджена рішенням восьмої сесії обласної ради сьомого скликання від 23.02.2017 № 11-8/VII</i>	2017-2020 роки

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
35.	Обласна цільова Програма з національно-патріотичного виховання на 2017-2020 роки, затверджена рішенням восьмої сесії обласної ради сьомого скликання від 23.02.2017 № 10-8/VII	2017-2020 роки
Служба у справах дітей облдержадміністрації		
36.	Обласна Програма із забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2016-2020 роки, затверджена рішенням шостої сесії обласної ради сьомого скликання від 29.09.2016 № 6-6/VII	2016-2020 роки
37.	Обласна Програма попередження дитячої безпритульності та бездоглядності, розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, на 2017-2021 роки, затверджена рішенням сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.12.2016 № 11-7/VII	2017-2021 роки
Департамент інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації		
38.	Обласна Програма підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки, затверджена рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання від 10.09.2015	2016-2020 роки
39.	Обласна Програма сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2016-2020 роки «Чернігівська громада», затверджена рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання від 10.09.2015	2016-2020 роки
Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації		
40.	Цільова соціальна програма розвитку цивільного захисту Чернігівської області на 2016-2020 роки, затверджена рішенням двадцять восьмої сесії обласної ради шостого скликання від 10.09.2015	2016-2020 роки
41.	Програма профілактики правопорушень у Чернігівській області на 2016-2020 роки, затверджена рішенням шостої сесії обласної ради сьомого скликання від 29.09.2016 № 5-6/VII	2016-2020 роки
42.	Програма покращання матеріально-технічного забезпечення заходів територіальної оборони, військових частин та правоохоронних органів, які дислокуються на території Чернігівської області, на 2019 рік (проект)	2019 рік

№ з/п	Назва програми, дата і номер нормативно-правового акта про її затвердження	Термін реалізації
Відділ інформаційно-комп'ютерного забезпечення апарату облдержадміністрації		
43.	Програма інформатизації Чернігівської області на 2018-2020 роки, <i>затверджена рішенням одинадцятої сесії обласної ради сьомого скликання від 07.12.2017 № 13-11 /VII</i>	2018-2020 роки
Управління державної служби України з надзвичайних ситуацій у Чернігівській області		
44.	Програма забезпечення пожежної безпеки на території Чернігівської області на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням четвертої сесії обласної ради сьомого скликання від 29.03.2016 № 10-4/VII</i>	2016-2020 роки
Головне управління Держгеокадастру у Чернігівській області		
45.	Програма використання та охорони земель Чернігівської області на 2011-2020 роки, <i>затверджена рішенням третьої сесії обласної ради шостого скликання від 25.03.2011</i>	2011-2020 роки
Деснянське басейнове управління водних ресурсів		
46.	Регіональна цільова програма розвитку водного господарства області на період до 2021 року, <i>затверджена рішенням дванадцятої сесії обласної ради шостого скликання від 29.03.2013</i>	до 2021 року
Управління державного агентства рибного господарства у Чернігівській області		
47.	Програма розвитку рибного господарства по Чернігівській області на 2018-2020 роки, <i>затверджена рішенням десятої сесії обласної ради сьомого скликання від 22.08.2017 № 9-10/VII</i>	2018-2020 роки
Державний архів області		
48.	Програма створення страхового фонду документації на 2016-2020 роки, <i>затверджена рішенням сьомої сесії обласної ради сьомого скликання від 20.12.2016 № 14-7/VII</i>	2016-2020 роки

**В. о. директора Департаменту
економічного розвитку
облдержадміністрації**

С. ПОЛТОРАЦЬКА

Додаток 4
до Програми економічного і
соціального розвитку області
на 2019 рік
затверджено рішенням шістнадцятої сесії
обласної ради сьомого скликання
від 20 грудня 2018 року №4-16/VII

***ПРІОРИТЕТНІ ПРОЕКТИ, ЯКІ
ДОЦІЛЬНО ФІНАНСУВАТИ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ
КОШТІВ ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ, ТА
ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ
БУЛО ПОДАНО ЗАЯВКИ***

Найменування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та їх місцезнаходження, вид робіт для проектів будівництва	Період реалізації (рік початку і закінчення будівництва)	Проектна потужність, відповідних одиниць	Кошторисна вартість, тис. грн		Обсяг співфінансування з обласного бюджету у 2019 році, тис. грн
			усього	залишок на 01.01.2019	
Проекти, які можуть реалізуватися за рахунок Державного фонду регіонального розвитку					
Капітальний ремонт будівель та інженерних мереж Любецького психоневрологічного інтернату, с. Пересаж, вул. Квітнева, 1, Ріпкинського району, Чернігівської області	2019-2020	об'єкт	12711,001	12711,001	550,671
Будівництво пральні та душових Любецького психоневрологічного інтернату, с. Пересаж, вул. Квітнева, 1, Ріпкинського району, Чернігівської області	2019	об'єкт	11079,708	11079,708	1107,989
Реконструкція приміщень кухні з заміною вікон, дверей, вентиляції та повною заміною обладнання Чернігівського геріатричного пансіонату, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Л.Пашина, 12, коригування з врахуванням комплексних енергозберігаючих заходів	2019	об'єкт	5102,63	5102,63	510,263
Реконструкція приміщень пральні з заміною вікон, дверей, вентиляції та повною заміною обладнання Чернігівського геріатричного пансіонату, розташованого за адресою: м. Чернігів, вул. Л. Пашина, 12 коригування з врахуванням комплексних енергозберігаючих заходів	2019	об'єкт	6377,63	6377,63	637,763
Реконструкція житлового корпусу №2 (перша черга будівництва), харчоблоку-їдальні (друга черга будівництва) Червоненського психоневрологічного інтернату в с. Билка по вул. Загребелля, 74 Коропського р-ну Чернігівської області	2019	об'єкт	12210,411	12210,411	1221,05
Проведення заходів з теплореновації будівель (реконструкція) комунальної установи «Обласний центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю «Відродження» Чернігівської обласної ради по вул. Доценка, 34, м. Чернігів	2019-2020	об'єкт	9332,187	9332,187	1399,829
Капітальний ремонт дахів комплексу Городнянського психоневрологічного інтернату, що знаходиться за адресою: Чернігівська область, м. Городня, вул.Шевченка, 108 -А	2019	об'єкт	6455,127	6455,127	645,513

Найменування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та їх місцезнаходження, вид робіт для проектів будівництва	Період реалізації (рік початку і закінчення будівництва)	Проектна потужність, відповідних одиниць	Кошторисна вартість, тис. грн		Обсяг співфінансування з обласного бюджету у 2019 році, тис. грн
			усього	залишок на 01.01.2019	
Теплореновація (утеплення фасаду з заміною віконних блоків) та капітальний ремонт будівель Козелецького геріатричного пансіонату з виділенням черговості об'єктів	2019-2021	об'єкт	27667,4	27667,4	1265,98
Реконструкція будівлі Ніжинського дитячого будинку- інтернату (термомодернізація - I черга, реконструкція актового залу – II черга) в м.Ніжин, вул. Березанська, 44А, Чернігівської області з врахуванням комп-лексних енергозберігаючих заходів	2019-2021	об'єкт	11665,861	11665,861	656,591
Створення хабу соціального партнерства, підприємництва та інституційного розвитку у Чернігівській області	2019-2020	об'єкт	30000,0	30000,0	1500,0
Придбання автомобіля для вихованців закладу та дітей із сімей, які отримують реабілітаційні послуги в КЗ МСЗ «Прилуцький обласний будинок дитини «Надія»	2019	об'єкт	1022,1	1022,1	102,21
Реконструкція двоповерхової прибудови їдальні та магазину під відділення екстреної медичної допомоги, що розташовані за адресою: м. Чернігів, вул. Шевченка, 160-А з застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі	2019-2020	об'єкт	18833,86	18833,86	565,02
Створення навчально-тренувального центру стимуляційної медицини у м. Чернігові на базі ЛПЗ «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»	2019	об'єкт	6238,2	6238,2	623,82
Забезпечення санітарними автомобілями (типу В) укомплектованими медичним обладнанням ЛПЗ «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф»	2019	об'єкт	23000,0	23000,0	2300,0
Капітальний ремонт з застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації гуртожитку Чернігівського базового медичного коледжу за адресою: м. Чернігів, вул. П'ятницька, 42 (коригування)	2019-2020	об'єкт	17712,244	17712,244	520,0

Найменування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та їх місцезнаходження, вид робіт для проектів будівництва	Період реалізації (рік початку і закінчення будівництва)	Проектна потужність, відповідних одиниць	Кошторисна вартість, тис. грн		Обсяг співфінансування з обласного бюджету у 2019 році, тис. грн
			усього	залишок на 01.01.2019	
Реконструкція будівлі хірургічного корпусу КЛПЗ «Чернігівська обласна лікарня» в м. Чернігів, вул. Волковича, 25 (відділення отоларингологічне)	2019	об'єкт	10033,043	10033,043	1003,304
Реконструкція будівлі хірургічного корпусу КЛПЗ «Чернігівська обласна лікарня» в м. Чернігів, вул. Волковича, 25 (відділення інтервенційне)	2019	об'єкт	7006,32	7006,32	700,632
Придбання цифрового рентгенодіагностичного комплексу РДК-ВСМ-18 на два робочих місця для КЛПЗ «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня» за адресою: 15524, Чернігівський район, Халявинська сільська рада, 4-ий км Гомельського шосе, буд. 6	2019	об'єкт	2700,0	2700,0	270,0
Придбання газового хроматографа Agilent 7890В, для КЛПЗ «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня» за адресою: 14005, м. Чернігів, вул. Івана Мазепи, буд 3	2019	об'єкт	1500,0	1500,0	150,0
Капітальний ремонт із застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівель лікувально-профілактичних корпусів відділень №№1-2, 5-6, 9-10, 16 та переходи між ними, 3-х поверхова будівля, 5-ти поверхова будівля, комплекс №2 КЛПЗ «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня» за адресою: 15524, Чернігівський район, Халявинська сільська рада, 4-ий км Гомельського шосе, буд. 6	2019-2020	об'єкт	12685,0	12685,0	721,2
Капітальний ремонт із застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі головного корпусу КЛПЗ «Чернігівська обласна дитяча лікарня» по вул. Пирогова, 16 у м. Чернігові	2019-2021	об'єкт	27940,203	27940,203	845,173
Капітальний ремонт харчоблоку КЛПЗ «Чернігівська обласна дитяча лікарня» по вул. Пирогова, 16 у м. Чернігові	2019	об'єкт	10285,86	10285,86	1028,586
Реконструкція будівлі променевої терапії (радіологія) КЛПЗ «Чернігівський обласний онкологічний диспансер» м. Чернігів, проспект Миру, 211 (коригування – 2)	2019	об'єкт	17982,651	17982,651	1798,265

Найменування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та їх місцезнаходження, вид робіт для проектів будівництва	Період реалізації (рік початку і закінчення будівництва)	Проектна потужність, відповідних одиниць	Кошторисна вартість, тис. грн		Обсяг співфінансування з обласного бюджету у 2019 році, тис. грн
			усього	залишок на 01.01.2019	
Реконструкція частини приміщень будівлі променевої терапії (радіологія) КЛПЗ «Чернігівський обласний онкологічний диспансер» м. Чернігів, проспект Миру, 211 з застосуванням енергозберігаючих технологій та комплексній термомодернізації і встановленням генеруючого джерела іонізуючого випромінювання (ДІВ)	2019	об'єкт	69812,727	69812,727	6981,273
Реконструкція частини приміщень КЛПЗ «Чернігівський обласний онкологічний диспансер», м. Чернігів, проспект Миру, 211 під центр пересадки кісткового мозку	2019	об'єкт	15384,987	15384,987	1538,499
Реконструкція одноповерхової будівлі господарчого корпусу КЛПЗ «Чернігівський обласний онкологічний диспансер» м. Чернігів, проспект Миру, 211 під центр забезпечення психологічної допомоги онкохворим (психологічної допомоги та фізичної реабілітації)	2019	об'єкт	6222,142	6222,142	622,214
Реконструкція очисних споруд комунального лікувально-профілактичного закладу «Чернігівській обласний протитуберкульозний диспансер». Коригування. 15501, Чернігівська обл., Чернігівській р-н, с.Новий Білоус, масив «Зелений» №1	2019-2020	об'єкт	13690,316	13690,316	770,93
Реставрація фасаду та заміна вікон будівлі пам'ятки архітектури місцевого значення Обласного комунального концертно-видовищного підприємства «Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм»	2019	об'єкт	10661,4	10661,4	1066,1
Реконструкція будівлі гуртожитку з надбудовою другого поверху, що розташована за адресою: м.Чернігів, вул.Шевченка, 54	2019	об'єкт	5200,0	5200,0	520,0
Придбання, монтаж та пусконаладження ліфта MRL 450 лебідка (Alberto Sassi) у приміщення Обласного комунального концертно-видовищного підприємства «Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм»	2019	об'єкт	1200,0	1200,0	120,0

Найменування інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку та їх місцезнаходження, вид робіт для проектів будівництва	Період реалізації (рік початку і закінчення будівництва)	Проектна потужність, відповідних одиниць	Кошторисна вартість, тис. грн		Обсяг співфінансування з обласного бюджету у 2019 році, тис. грн
			усього	залишок на 01.01.2019	
Придбання автобусу YBL 6148 VIP бх2 (кількість місць - 57+1+1) для міжміських та міжнародних перевезень артистів Обласного комунального концертно-видовищного підприємства «Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм»	2019	об'єкт	9200,0	9200,0	920,0
Придбання звукопідсилюючої, освітлювальної та відеопроєкційної апаратури для Обласного комунального концертно-видовищного підприємства «Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм»	2019	об'єкт	5000,0	5000,0	500,0
Підвищення рівня інноваційної та інвестиційної спроможності області шляхом забезпечення функціонування інноваційної лабораторії-майстерні «InSpace»	2019	об'єкт	6055,0	6055,0	641,5
Реконструкція адміністративної будівлі за адресою м. Чернігів, вул. Преображенська, 12 під Центр підтримки підприємництва, інновацій та стартапів Чернігівської області	2019	об'єкт	5750,0	5750,0	575,0
Реконструкція стадіону Спеціалізованої дитячо-юнацької школи олімпійського резерву з футболу «Юність» по проспекту перемоги, 110 в м. Чернігові	2017-2019	об'єкт	55167,325	22373,219	2237,322
Реконструкція будівлі Чернігівського обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка із застосуванням заходів теплореновації, за адресою м. Чернігів, проспект Миру, 23	2019	об'єкт	8000,0	8000,0	800,0

В.о. директора Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації

С. ПОЛТОРАЦЬКА